

ПОЛ ДОХЪРТИ ИМПЕРСКИ УБИЙСТВА

Част 2 от „Тайните на древния Рим“

Превод от английски: Васил Дудеков-Кършев, 2008

chitanka.info

В памет на Майкъл Ейкърс от Военновъздушните сили на Съединените американски щати, трагично загинал през 2002 г.

ОСНОВНИ ПЕРСОНАЖИ

Диоклециан: старият император, вече абдикирал
Максенций: бивш император на Запада, победен и убит от Константин при Милвийския мост
Константин: новият император на Запада
Елена: майка на Константин, императрица и Августа
Лициний: император на Източната империя

ИМПЕРСКИ СЛУЖИТЕЛИ:

Анастасий: християнски свещеник, писар, секретар на Елена
Бес: управител на императорския дворец
Бур: телохранител на Елена
Крис: началник на агентите на Константин
Север: цезар, съуправител на Максенций
Руфин: банкер, приятел на Константин

ОТ ХРИСТИЯНСКАТА ЦЪРКВА:

Милтиад: папа, епископ на Рим
Силвестър: помощник на Милтиад, главен свещеник на християнската общност в Рим

КУРТИЗАНКИ:

Домацила
Сабина

АКТЬОРИ:

Зосина

Парис
Йол

ОТ „МАГАРИЦИТЕ“:

Полибий: собственик на кръчмата
Попея: негова любовница
Океан: бивш гладиатор
Граний: прислужник
Януария: прислужница
Фаустина: прислужница
Клавдия: племенница на Полибий
Муран: гладиатор

ВЪВЕДЕНИЕ

По време на процеса срещу Христос, Пилат, както разказват евангелията, поискал да освободи затворника. Спрял го викът, че ако направи това, „няма да е приятел на Цезаря“. Според коментаторите Пилат усетил заплахата. Дори римският губернатор и държавните чиновници били наблюдавани най-внимателно от тайни агенти на императора, от *agentes in rebus*, буквално „онези, които правят нещата“. Римската империя имала и военни, и цивилни полицейски сили и макар че двете се различавали в задълженията си, би било неточно да твърдим, че разполагала с нещо като съвременните детективи или тайни разузнавателни служби. Вместо това императорът и водещите политици заплащали огромни суми на доносници и шпиони, които често трудно можели да бъдат контролирани. Както сухо отбелязва Уолсингам^[1], главният шпионин на Елизабет I: „Той не е бил съвсем сигурен за кого работят собствените му хора, за него или за опозицията.“

Agentes in rebus представлявали отделна класа сред ордата събирачи на слухове, доносници и понякога извънредно опасни шпиони. Те работели лично за императора и тяхното свидетелство бързо можело да сложи край на нечия обещаваща кариера. А това било често срещано през кървавия и изпълнен с интриги период от началото на IV в.сл.Хр.

Император Диоклециан^[2] разделил империята на Източна и Западна. Всяка част имала собствен император и негов помощник, носещ титлата цезар. Империята страдала от икономически проблеми и нападения на варвари. Нейната държавна религия била заплашена от набиращата все повече сили християнска църква, чието присъствие се усещало на всяко социално равнище във всички провинции.

В 312 г.сл.Хр. младият военачалник Константин^[3] с подкрепата от майка си Елена, британка по произход, която вече флиртувала с християнската църква, решил да завземе Западната империя. Той прекосил Италия и се срещнал със съперника си Максенций^[4] при

Милвийския мост. Според Евсевий^[5], биографът на Константин, бъдещият император имал видение на кръст, под който стояли думите: *In hoc signo vinces* — „С този знак ще победиш“. Константин, продължава разказът, заповядал на войските си да приемат християнския символ и спечелил блестяща победа. Той разгромил Максенций и го убил, а после потеглил срещу Рим. Така Константин станал император на Запада, а негов единствен съперник оставал Лициний^[6], който управлявал на Изток. Под силното влияние на майка си, Константин поел юздите на управлението и започнал преговори с християнската църква, за да сложи край на вековете гонения. Но във всекидневния живот продължавали да властват интриги и убийства. В Рим имало много недовършени дела и *agentes in rebus* били непрекъснато заети...

---

[1] Лорд Франсис Уолсингам (1532 — 1590), наричан „баща на британското разузнаване“, създал в Лондон училище за шпиони, където випускниците се набирали измежду най-добрите студенти в Оксфорд и Кеймбридж; според някои разкрил, а според други — провокирал серията заговори срещу кралица Елизабет I, които пратили на ешафода нейната съперница за престола Мария Стюарт. — Бел.ред.

↑

[2] Гай Аврелий Валерий Диоклециан (ок. 245 — 313) римски император, издигнал се по пътя на военната служба. Установил домината, осъществил важни административни реформи. Жесток гонител на християнството (303 — 304 г.). — Бел.прев. ↑

[3] Константин I Велики (ок. 285 — 337) — римски император от 306 г. Възстановил единството на империята, водил политика на веротърпимост и издал през юни 313 г. заедно с император Лициний (308 — 324) Миланския едикт, който обявявал всички религии в империята за равнопоставени. Преместил столицата на империята във Византион, наречен в негова чест Константинопол. Той и майка му Елена са обявени за светци от християнската църква. — Бел.прев. ↑

[4] Марк Аврелий Валерий Максенций (ок. 280 — 312), син на Максимин II, римски император от 306 г. — Бел.прев. ↑

[5] Евсевий Кесарийски (ок. 264 — 340 г.), християнски апологет и първи историк на църквата, писал на старогръцки език. — Бел.прев.

↑

[6] Флавий Валерий Лициний Лициниан (ок. 250 — 325), римски император от 308 г., владетел на Източната империя от 313 г. след победата си над Максимин Дая, по-късно отстранен от Константин I. — Бел.прев. ↑

ПРОЛОГ

*От едно престъпление научаваме
природата на всички други.*

Вергилий, „Енеида“,
II, 65

РИМ, ЕСЕНТА НА 311 Г.СЛ.ХР.

Вяло като змия Тибър се виеше между бреговете си, криволичеше и заобикаляше храмовете, многоетажните сгради в бедняшките покрайнини, изпълнените с тълпи кейове и градините на патрициите. Свечеряваше се, а водите му продължаваха да се издигат и спадат както винаги, вече спокойни, незадръстени от труповете, които се носеха по тях в дните след смазването на последния заговор. Тибър беше привикнал с тези ужаси: кръвопролитията, поредните жертви след поредната масова проскрипция^[1], убийствата и смъртта, от които дъхът на човека секва. По протежение на бреговете му християни бяха привързвани към кръстове, обливани с масло и подпалвани като човешки факли, които да осветяват пътя на плаващите по реката. Всичко това вече беше минало. Статуята на Нерон бе изчезнала от Палатин^[2]. Огромният му златен дом, дворецът с въртящ се покрив, който показваше небесните съзвездия, сега изобщо не съществуваше. Тиранин след тиранин бяха последвали Нерон, потъвайки в морето от кръв, което сами бяха създали.

Сега глашатаите възвестяваха новия Рим. В катакомбите под града вече не се спотайваха християни, за да отдават почит на останките на братята си по вяра, загинали в амфитеатъра на Колизея^[3]. Цял Рим ликуваше, Константин вече се готвеше да потегли на юг, а узурпаторът Максенций се въоръжаваше да го посрещне. Но имаше ли значение всъщност? Тибър продължаваше да тече. Той беше източник на живот за хиляди — рибари, търговци и пътници. Когато реката се

надигнеше и извадеше пред погледа на всички богатите си наноси, бедняците на Рим и любопитните идваха да ровят по бреговете ѝ за полускрити съкровища. Младата жена и слабоумният ѝ брат също бяха сред тях. Те произлизаха от уважавано семейство — или поне беше уважавано някога. Сега живееха при чичо си Полибий, самозван предприемач, съдържател и собственик на кръчмата „Магариците“. Младата жена на име Клавдия се зави по-плътно с наметката, която „скъпият ѝ чичо“ беше откъмнал от един гостенин от Остия. Пристъпваше бавно, а обутите ѝ в сандали крака шляпаха в тинята.

— Ела, Феликс! — подвикна тя и се засмя.

Феликс скиташе наоколо с отпуснати край тялото ръце. Не търсеше съкровища, а мидени черупки, остатъци от живота в реката. Тя изтърча обратно и го разтърси. Той вдигна глава с отпуснати устни и пусти очи. Разпозна лицето на сестра си и в слабата светлина повтори знаците, които правеха нейните пръсти.

„Трябва да внимаваш“, говореха те. „Трябва да стоиш по-близо до мен. Доведох те тук, защото ти искаше да дойдеш.“

Тя спря и се вслуша в шума откъм града. Утре трябваше да забавлява гостите на чичо си, като им рецитира някои от басните на Езоп. Клавдия се обърна, а Феликс като кученце заситни след нея. Толкова бяха погълнати от заниманията си, че мъжът, който излезе от сянката на пустия кей, ги накара да трепнат. Клавдия не можа да различи лицето му, но тогата и сандалите му бяха много скъпи. Успя да зърне и бокала, татуиран на лявата му китка.

— Ей, ей, ей! — проломоти той с надебелял се език. — Какво правим тук?

После сграбчи девойката за раменете. Клавдия започна да се съпротивлява. Беше привикнала с такова пиянско внимание, но сега изпадна в паника. Мъжът беше по-силен, отколкото отпърво бе помислила. Тя се вкопчи в ръката му и изкрещя. Никой не отвърна на вика ѝ. Тази част на Тибър се намираше край Максима Клоака^[4], където градските канали изхвърляха отпадъците от нужниците и помийните ями. Феликс се притисна към сестра си с отворена в ням вик уста. Клавдия се опита да го защити, но нейният нападател се изви като усойница. Камата, която измъкна, проблесна на лунната светлина и с бързо движение преряза гърлото на момчето. Феликс се строполи като камък. Клавдия с ридания се срина до него, по лицето ѝ се

стичаха сълзи. Сетне чу шляпането в калта. Смъртта на Феликс не беше пречка: с насочена кама нападателят се хвърли върху нея.

РИМ, ПРОЛЕТТА НА 313 Г.СЛ.ХР.

Жената беше несъмнено красива. Златната ѝ коса бе украсена с диадема. Обиците ѝ бяха перлени, яката около изящната ѝ шия бе украсена със скъпоценности, между стегнатите ѝ гърди висеше медальон. Гривната около глезена ѝ беше от блестящо сребро, а копринената роба — майсторски боядисана в пурпур. Тялото ѝ беше простряно под черните тополи в Салустиевите градини^[5]. Хубавите ѝ очи бяха затворени, сладострастната уста бе зацапана с кръв. Петната около гърлото бяха още пресни и ярко моравите белези показваха как е бил отнет животът ѝ. Нападателят коленичи и провери пулса на шията на младата жена, а после потърси под коприната биенето на сърцето ѝ. Нямаше признак на живот. Плътта изстиваше. Главата на куртизанката бе извърната, златната коса бе разпиляна. С уверени движения облеченият в тъмни дрехи убиец начерта кървав кръст първо върху челото ѝ, а после и на всяка от страните ѝ.

---

[1] Проскрипция (лат. *proscriptio*) — в древния Рим списък на лица, обявени извън закона, които били екзекутирани, а имуществото им — конфискувано. — Бел.прев. ↑

[2] Един от седемте хълма на Рим, по който били разположени резиденциите на високопоставени семейства и на императора. — Бел.прев. ↑

[3] Колизеят или Флавиевият амфитеатър, построен от император Тит Флавий (ок. 75 — 80 г.), най-големият римски амфитеатър. — Бел.прев. ↑

[4] *Maxima Cloaca* (лат.), Голямата клоака. — Бел.прев. ↑

[5] Едни от най-красивите и прочути римски градини, наречени така по името на първия им собственик, богатият патриций, историк и политик Салустий. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ПЪРВА

Змия се промъква в тревата.

Вергилий, „Еклоги“,
III, 64

РИМ, ПРОЛЕТТА НА 313 Г.СЛ.ХР.

В кланицата на Домус Юлия, един от императорските дворци на Палатинския хълм, шпионката Клавдия седеше на неудобен стол и безизразно гледаше към един мъж с обточена в червено туника, седнал на същия такъв стол. Мъжът внимателно я изучаваше. Клавдия прикриваше всичките си емоции; боязънта или състраданието нямаха място тук. Гледаше надолу, за да избегне очите на мъжа. Подът още беше покрит с просмукали от кръв дървени стърготини и тя се питаше дали кръвта е от закаченото на кука говедо, или от трупа на младата жена с прерязано гърло и въже, затегнато около врата ѝ, която бе повесена на друга от куките.

Клавдия разтри длани. Отвън се дочуваха шумовете на двореца, далечните викове на стражите, носени от късния нощен вятър. Можеше да избяга отгук, но къде можеше да отиде? Кучетата на цезаря щяха да я проследят за броени минути. Освен това тя искаше да остане. Беше и изплашена, и заинтригувана. Работеше в кухнята и тъкмо миеше дъските за разсичане на месото в каца с гореща вода, когато секретарят на Августата Анастасий дойде да я повика. Усмихна ѝ се, но я стисна за лакътя. Когато излязоха навън, той ѝ обясни с движения на пръстите, че трябва да го придружи. Доведе я тук и я накара да седне. После запали светилници и внимателно ги подреди на пода край нея, сякаш тя беше някоя от статуите на ларите^[1], които трябва да се почитат и на които човек трябва да се покланя, а не да се страхува от тях.

— В беда ли съм? — попита Клавдия. — Нещо лошо ли съм сторила?

Преведе думите си в жестове. По лицето на Анастасий не трепна и мускулче.

— Мислех, че Фортуната ни е напуснала. Мълвата твърдеше, че е била прехвърлена на друга служба. В кухните на божествената Августа. — Клавдия се покашля. — Защо съм тук? — продължи тя.

Бел.прев.]

Спусна надолу обувките си в сандал крак, сякаш се канеше да си тръгне. Анастасий започна да жестикулира с ръце.

— Стражите отвън имат заповед да убият всеки, който напусне, преди божествената Августа да дойде — обясни той.

Клавдия бързо вдигна крака си.

— Императрицата! — зяпна тя.

Анастасий кимна.

— И какво иска тя от мен?

Дори тук, на това злоецо място, Клавдия не забравяше правилата. Нищо не бива да се казва, нито дори да се намеква без разрешението на божествената Августа.

— Аз... аз бях вярна... — заекна тя.

Анастасий направи бързо движение с ръка: „Млъкни, глупачко! Няма от какво да се страхуваш!“.

Клавдия се усмихна с облекчение и се намести удобно на стола. Обърна се наляво. Увисналото на куката говедо изглеждаше заклано преди малко; тлъстината беше бяла и жълтееше по краищата, месото с изпъкнали вени бе непокътнато и слабо лъщеше. Разбира се, в императорския дворец нищо не липсваше. Константин беше влязъл тържествено в Рим и всички се втурнаха да доказват верността си. Хората изпращаха подаръци и засвидетелстваха лоялността си към победоносния военачалник, чиито легиони маршируваха с кръстове, прикрепени към отличителните им знаци. Из целия град се носеше разказът как преди голямата си победа на Милвийския мост Константин имал видение на християнския знак с думите „*In hoc signo vinces* — с този знак ще победиш“. Хората се питаха дали това е истина. Имаше ли видения божественият Константин? Или това се дължеше на въздействието на многото изпито вино? Или пък е бил един от епилептичните му припадъци? А може би влиянието на

неговата божествена майка, императрица Елена? Тя може и да беше дъщеря на кръчмар, но сега бе майка на император на Западната империя с тайни симпатии към християнската вяра. Симпатии или политика, запита се Клавдия. Поставената извън закона религия се беше превърнала в могъща сила в града: зад нея стояха сенатори, банкери, военачалници, търговци, да не говорим за огромната тълпа обикновени граждани и роби, открито подкрепящи култа от катакомбите. Храмовете на Юпитер и Венера можеше и да прокламират още величието им, но новият ред беше редът на Христос и неговите последователи. Сега беше модерно да се покръстиш и победоносният пълководец, да не говорим за майка му, не можеше да пренебрегне модата.

Клавдия чу отварянето на вратата, тихия шепот, затварянето на вратата и щракването на резето, а после по плочите на пода се разнесе шляпане на сандали. Анастасий докосна устните си с пръсти, сякаш се досети, че е забравил нещо; промъкна се в мрака и се върна с походен стол, просто, грубо изделие с поставени на кръст крачета и тапицирани със зебло седалище и облегалка. Жената, която се появи след него в кръга на светлината седна, облегна се и кръстоса крака. Косата ѝ беше грижливо сресана на леки вълни, които се спускаха на букли по двете страни. Те бяха почти напълно скрити от шала от пурпурна коприна, който падаше върху раменете ѝ и покриваше горната част на бялата роба, бродирана по краищата с по-светъл пурпур. Не носеше никакви скъпоценности, с изключение на пръстен на малкия пръст на лявата ръка. Сандалите бяха скъпи, от испанска кожа, връзките и връхчетата им блестяха от злато. Лицето ѝ беше продълговато, с високи скули, със старателно избръснати вежди и къс чип нос над устни, които — Клавдия бе забелязала — можеха да се свият в тънка безкръвна линия или да се разтегнат, плътни и чувствени. Очите бяха толкова тъмни, че всяка друга жена с такъв поглед би изглеждала като препила с фалернско вино. Но тези присвяткваха, сякаш притежателката им се наслаждаваше на някаква тайна шега. Но когато тази жена заговореше, усмихнатите бръчици край устните ѝ можеха бързо да изчезнат. Клавдия добре знаеше разликата. Тя познаваше божествената Августа. Елена беше жена, която с голямо очарование играеше ролята си. Можеше да покаже интерес към всичко, което ѝ се говореше, но това бе маска. Сърцето ѝ беше кораво, волята ѝ — безжалостна.

Божествената Августа изгледа Клавдия от главата до петите.

— Е, мишлето ми! Какво неочаквано удоволствие! — Тя се приведе напред и отпусна ръце на бедрата си. — Не е ли вълнуващо? Не е ли драматично? Защо, мислиш, се срещам с теб тук?

Клавдия посочи към окървавеното тяло на Фортуната.

— О, мишленце, знаеш, че не е заради това!

— Защото, твое величество, това място е тихо.

— Точно така! — кимна императрица Елена и се усмихна, сякаш хвалеше любимо дете. — Първото правило в политиката, мишленце, е: никога недей да заговорничиш в двореца. Стените имат уши, подовете имат очи. Дори не можеш да изпуснеш газове, без да се разбере. Някои си мислят, че нужниците са безопасни. Но мнозина са били екзекутирани по-скоро заради казаното от тях в нужника, отколкото заради прошепнатото в съвещателните зали или в спалните. Между другото, ти защо не коленичи пред твоята императрица?

Клавдия посочи към Анастасий, който продължаваше безметежно да ѝ се усмихва от мястото си.

— Добре, мишленце! — ласкаво продума Елена и плесна с ръце. — Прави, каквото ти казва Анастасий. — Усмивката ѝ изчезна: — Прави точно онова, което ти казва, и големите котки няма да те спипат, както хванаха в капана тази нещастница Фортуната.

Императрица Елена, божествената Августа, отново седна на стола си. Тя можеше да бъде очарователна, но само за да предразположи човека срещу себе си. Сега, изпод тежките си клепачи, тя изучаваше младата жена, седнала срещу нея. Дребна, помисли си императрицата, с нежна бледа кожа. Скромна туника с къси ръкави, която падаше до голите колене. Хубави сандали с добре пристегнати връзки. Никакви украшения. Елена харесваше това: колкото по-малко привлекателна, толкова по-добре. Каза си, че тази млада жена трудно би привлякла погледа на някой мъж. Косата ѝ бе подстригана ниско като на хлапак от крайните квартали, непристегната и немита, макар последното вероятно да бе по нареждане на Анастасий. Имаше открито лице с леко изпъкнали скули, правилен нос и уста, и големи втренчени очи под неподдържаните вежди. Истинска мишка, помисли Елена. Мишле, което се промъква по коридорите и слуша бърбенето на прислугата и гостите на двореца. Но Анастасий я бе предупредил, че Клавдия има остър ум. Говори малко, но чува много. Ако свещеникът

бе по-проницателен, щеше да изпрати нея, а не Фортуната в двореца на сина ѝ. Пръстите на Елена се свиха в юмрук. Тя съзнателно показва раздражението си, но Клавдия не помръдна. Остана на мястото си с ръце върху коленете, загледана в пода. Ако сбръчкаш нос, помисли си Елена, ще се превърнеш в мишка.

— Откъде си, Клавдия?

— От Рим, твое величество.

Елена отметна глава и се засмя.

— Всички идват от Рим, Клавдия! Дъщеря си на центурион^[3], нали? Който се оттеглил и получил пенсия, но не живял достатъчно дълго, за да ѝ се порадва? Жена му имала три деца; едното умряло при раждането, така ми каза Анастасий. Останали сте ти и брат ти. Как беше името му?

— Феликс, твое величество.

— А да, Феликс; станал е жертва на нападение, нали? Убили са го, а теб са изнасилили. Таиш ли злоба в сърцето си, Клавдия?

— Отмъщение искам, твое величество, не тая злоба, а искам отмъщение.

— Твоят насилник имал татуиран червен бокал на лявата си китка, нали? Но аз избързвам. Била си в трупа странстващи актьори. След като баща ти умрял, чичо ти те взел да се грижи за теб. Анастасий казва, че си добра актриса и умело участваш в мимове^[4]: с тези малки гърди и дълбок глас можеш дори да играеш роли на мъже, можеш да участваш в пиесите на Теренций^[5] или във фарсовете на Есхил^[6]. Но собственикът на трупата бил пияница, нали така? Твърде много вино и твърде малко представления. Банкерите сложили ръка върху всичко — костюмите и реквизитът струват пари. — Ръката на Елена се протегна като змия и стисна китката на Анастасий. — Той не би трябвало да бъде свещеник, Клавдия, нали знаеш. Не може да чува, не може да говори, видимите деформации, както казва християнската църква, са пречка за свещеничеството. Нещо повече, Анастасий обича театъра, нещо, подчертано забранено за Христовите жреци. Какво да се прави — въздъхна тя, — между Христос и последователите му има пукнатина, не е ли така? Както и да е, ето как Анастасий те е забелязал.

— За мен е чест да бъда на твоя служба, божествена Августа.

— Каква служба? — рязко попита Елена.

Усмивката на Анастасий изчезна: Клавдия бе направила грешка.

— Аз... аз... извинявай, твое величество — заекна тя, — още съм новак в ролята. Искам да кажа...

— Не, недей. — Елена се засмя и протегна ръце. — Умна си, малко мишленце. Съвсем точно следваш ролята си. Защото това е роля, ти играеш. Ти носиш маска. Аз нося маска. Анастасий носи маска. Онези глупаци, военачалниците, дебелите сенатори, bankerите с алчните пръсти, всички носят маски. Но когато пият, когато са се излегли глава до глава на лежанките и си подават един на друг кратера^[7] с вино, маските падат и те започват да бърбят. *In vino veritas*, виното услажда сърцето и развързва езика, Клавдия. И точно тогава моето малко мишле събира трохите. — Елена си играеше с ресните на шала — Знаеш ли защо те наричам мишка, Клавдия? Знам, това не е много ласкателно, но хората никога не усещат, когато ти си край тях. Ти не си като муха, която се върти над яденето, или като бърмчаща пчела, която чуваш толкова ясно, че звукът сякаш постепенно се засилва. Не, ти се шмугваш вътре, шмугваш се навън, припкаш тук, припкаш там. Помниш ли какво стана преди няколко сутрини? Помниш ли дебелията Валерия, жената на търговеца на жито? Ти донесе поднос с чаши от кухнята. Преднамерено пратих точно за теб. Оставих те да чакаш до вратата. Изтървах една от шнолите си и те накарах да я вдигнеш.

Клавдия кимна.

— А когато ти си тръгна, знаеш ли какво попитах дебелията Валерия? — Елена се изкикоти зад пръсти. — Казах: „Можеш ли да опишеш прислужничката, която току-що влезе?“. И знаеш ли, тя дори не беше разбрала, че си била там.

Клавдия извърна поглед без капка изненада.

— Питам се, какво ли става в тази твоя малка главица? — презрително произнесе Елена. — О, престани да гледаш бедната Фортуната! — рязко заповяда тя. — Мъртва е. Рим е пълен с трупове. На никого няма да липсва. Тя се провали. Ти ще ме провалиш ли, Клавдия?

— Аз съм смирена служителка на твое величество.

Елена се вгледа в очите на младата жена и усети как те студено я преценяват. Беше свикнала с шпионите. Някога самата тя упражняваше този занаят. Но тази Клавдия...

— Анастасий мисли, че си много ловка — изгука Елена, — казва, че от всички мишки ти си най-добрата. И да не го кажеше той, аз щях да го кажа — гласът ѝ стана по-остър.

Анастасий вдигна ръка и направи някакви движения с пръстите си.

— Какво ти казва? — повелително попита Елена. — Знам някои от знаците му, но други не разбирам.

— Казва ми да внимавам! — отвърна Клавдия.

— Да, така трябва да казва. — Императрицата разтвори пръсти и поднесе към носа си малката торбичка с благовония, която държеше в ръка. — Странно, нали? — отбеляза тя. — Кръвта мирише на желязо. Това място ми напомня амфитеатъра. Амфитеатърът е като живота, нали, Клавдия? Победители и победени. Зрителите, богатите, могъщите, бедните и нищите — тях не ги е грижа. Всеки ходи там заради нещо свое. Мисля, че клетниците искат да видят как под острието на меча някой страда повече от тях. А знаеш ли защо дебелията Валерия отива в амфитеатъра? Тя се възбужда! Дебелията кучка си представя, че е легнала с гладиатор! Младешките я ухажват, възползват се от благоразположението ѝ и тя се увлича. Ти била ли си някога влюбена, Клавдия?

Младата жена студено отвърна на погледа ѝ.

— Не, не мисля — сухо изрече Елена. — Християнка ли си, Клавдия?

Отговорът на този въпрос беше отрицателно поклащане на главата. Елена присви очи.

— Не вярваш в нищо, нали? Големите тлъсти богове и богините, които пъчат гърди и вдигат крака. В Рим има само един бог, Клавдия — продължи Елена. — Това е синът ми, божественият Константин.

Анастасий неодобрително размърда глава.

— Не ставай раздразнителен, свещенико! — остро се обърна императрицата към него. — Ти знаеш всичко за Константин, права ли съм? За твоя Август, императора?

Клавдия си спомни нарежданията на Анастасий: мълчи, бъди спокойна, никога не казвай доброволно нищо, което знаеш.

— Пътят от Йорк дотук е дълъг — унесено продължи Елена. — Толкова много императори! Сега са само двама: на запад е Константин. — Тя вдигна ръка, стиснала ароматната торбичка. — Той победи

съперника си Максенций в битката край Милвийския мост и потегли срещу Рим с главата на тирана, набучена на кол. На изток е Лициний. Сега ще ти кажа защо се срещам с теб тук. Има две причини. Първо, синът ми възнамерява да стане единствен император. О, да, той се закле във вечно приятелство. Но когато Лициний направи грешка, Константин ще потегли на изток, ще го принуди да се сражава, ще унищожи армията му, а сетне ще го убие. Ако Лициний има капка мозък в главата си, ще се опита да направи същото със сина ми. Двамата ще се усмихват и ще разменят усмивки на обич, ще се назовават един друг братя и ще подписват най-прекрасно звучащите мирни договори. — Елена сведе глава: — Но да се върнем към амфитеатъра, Клавдия. Един от двамата трябва да умре. И за да победи в тази битка, синът ми възнамерява да отмени всички едикти срещу християнската вяра.

— Повечето хора в Рим са християни, както и много офицери в армията — поне тайно. Защо? Защото Константин твърди, че е имал видение ли? Не мога да коментирам виденията му, но той има нужда от християните. Това е втората причина, поради която разговарям с теб тук. Днес в Рим има две империи. Имаме колоната на Траян^[8], триумфалната арка на Тит^[9], Колизея, Форумата. Но под града минават катакомби, в които християните погребват своите мъртви и тайно изпълняват обредите си. Само погледни града ни! Паметниците вече се рушат, но животът в катакомбите продължава да кипи както винаги. Същото е и в цялата империя. Е, мен наистина не ме е грижа дали преди триста години един евреин, наречен Христос, е възкръснал от мъртвите три дни след като бил прикован към кръста. Онова, което ме интересува и което интересува и Константин е, че християнството се превръща във втора империя. — Елена направи движение, наподобяващо пълзенето на змия. — Тя е под фасадата, извива се и се промъква като онези тесни галерии в катакомбите. За какво говоря всъщност, мишленце? Разрешавам ти да приказваш.

Клавдия погледна към Анастасий, който едва забележимо кимна.

— Ако Константин — бавно започна тя, — постигне съгласие с християнската църква...

— Много добре! — изгука Елена. — Съгласие, аз харесвам тази дума. Не знаех, че си тъй добре образована. В теб има толкова много неща, които бих искала да опозная, Клавдия. Но продължавай!

— Твоят син, божественият император, не само ще обедини Западната империя, но ще отвори пътека и към Източната империя на Лициний. Лициний все още е враждебно настроен към християнството — продължи Клавдия, — но църквата в Азия е много силна.

— Много добре! — плесна с ръце Елена. — Виждам, че си разговаряла с Анастасий. Константин ще подкопае издигнатата от Лициний сграда. Докато онзи глупак позлатява и боядисва горните етажи, Константин ще отслаби подземията и основите. Моят син ще влезе във връзка със стареите на християнската църква в Азия, а после леко ще потупа по рамото онези офицери от войската на Лициний, които симпатизират на новата вяра.

Елена въздъхна:

— Но за това ще трябва време. Междувременно ние имаме врагове в Рим, а враговете се дебнат един друг. Също като дебелията Валерия. Тя идва да охка и ахка пред мен, но мислиш ли, че ѝ е приятно да прегъва коляно и да целува ръка на дъщерята на един йоркски кръчмар? — Елена самодоволно се усмихна. — Не, не! Тя с удоволствие би видяла главата ми да се търкаля по стъпалата на двореца и така ние се връщаме към факта, че всички носим маски — дори божественият Август. Той яде, пие и се влачи след уличниците с хора, които преди шест месеца скъпо биха платили да видят главата му, изложена на пазара. Добре, сега стигнахме до доносниците, до *speculatores*. Те слушат онова, което хората бъррят помежду си. — Тя размаха пръст. — Слушат мълвата. Но, Клавдия, най-ужасното нещо при тези доносници е, че те притежават една ценност — знанията, които събират. Те са като дребните търговци на пазара. Могат да я продадат на всеки срещу по-висока цена. И което е по-лошо, ако не могат да намерят някое сведение, ще го измислят. Започват да ти казват онова, което ти искаш да чуеш. Ти не си доносница, нали, Клавдия?

— Аз съм най-смирена слугиня на твое величество.

— Не, не, каква си ти в действителност?

— Аз съм една от тези, които се наричат *Agentes in Rebus Politicis*...

— И какво значи това, Клавдия?

— Шпионка съм. Твоя шпионка, твое величество.

— А кой е твоят господар?

Клавдия посочи Анастасий, който седеше със затворени очи, неподвижен като статуя на пиедестала си.

— Добре! — въздъхна Елена. — Моите агенти не казват на никого кои са всъщност. Те нямат приятели, нямат верни другари. Не се доверяват никому, защото никога не знаят с кого говорят. Дали глуховатият дебелак в кухните, който чисти помията, е обикновен служител? Такива като него са хиляди в Рим. А дали е доносник? Доносниците са толкова, колкото и мравките в един мравуняк. Или е шпионин? А ако е шпионин, за мен ли работи, или за магистратите? Или, да ни помагат боговете, за онази дебела Валерия! Този живот е самотен, нали, Клавдия? Никога не можеш да кажеш коя си в действителност, освен пред мен или пред Анастасий. За останалата част от света ти си прислужница, племенница на Полибий, чиято е кръчмата „Магариците“ в копторите край Флавиевата порта. О, между другото, той е загазил! — засмя се Елена.

За първи път Клавдия позволи маската на безразличие да падне от лицето ѝ.

— Не заради политиката. Твърде зает е с печалбите си. Познаваш ли Арий?

— Той търгува с вино — отвърна Клавдия. — Свидлив скъперник. Винаги е в чифлиците и лозята си. А след като събере печалбата си, непременно отсяда в „Магариците“.

— Е, той е мъртъв — отбеляза Елена. — Прочетох доклада на префекта. Прерязали са му гърлото в кръчмата на чичо ти, а дисагите му са опразнени и от последната сребърна монета, която е носел със себе си.

— Чичо ми ли подозират?

— Не, но ще му се наложи да дава много обяснения. По-късно ще се заемем с това. Ти го обичаш, нали, Клавдия?

— Той е добър човек, твое величество. Отгледа мен и брат ми. Напива се, понякога дава воля на юмруците си...

— Щедър човек, а? — засмя се Елена. — О, недей да се тревожиш, Клавдия, ние имаме много общо. Баща ми също беше кръчмар. — Елена се облегна и впери поглед в потона, целият на петна от дима на светилниците. — Тук става студено — промърмори тя. — Казах на придворните, че отивам да се поразходя. — Потупа със симпатия Анастасий по коляното. — Но ти недей да се тревожиш, ще

поставя онзи главорез Бур да пази въвн от хора, които обичат да си пъхат носа навсякъде. — Пак се обърна към Клавдия: — Чичо ти никога ли не се е питал защо добре образовано момиче като теб — последните думи тя произнесе, като имитираше държанието на Клавдия, — защо такова момиче работи като слугиня?

— Всъщност не го е грижа, твое величество — отговори Клавдия. — А и в края на краищата, един ден може да се омъжа за прочут пълководец и да стана майка на император.

Елена плесна с ръце и се преви от смях.

— Вярно, вярно! — продума накрая и изтри една сълза от крайчеца на окото си. — Най-доброто, което можем да правим, ние, жените, е да лягаме по гръб, нали така, Клавдия? Дори не мога да преброя в колко тавани съм се взирала! — Лицето на Елена стана печално. — Но пък си заслужаваше. Константин е император. А сега да се върнем към клетата Фортуната. Синът ми тържествено влезе в Рим. Той е Август, провъзгласен от Сената, народа и войската. Обаче ще е глупак, ако си мисли, че е господар на всичко тук. Още утре може да го нападнат. Много добре го охраняват, армията го обожава, но все пак положението му може да се разклати. Синът ми приключи един тежък военен поход. Сега би предпочел... как да го кажа... да проучва прелестите на римските матрони и техните дъщери. — Августата се загледа в ноктите си. — Но той не желае никого да наскърбява. Вместо това се наслаждава на компанията на някои от най-добрите куртизанки на града. Три от които бяха намерени удушени. — Тя многозначително повдигна вежди. — Трупове им бяха намерени на различни места: единият в спалнята, единият в атрия^[10] на една къща, стоварен като чувал със свинско, а третият в градините на Салустий. И трите удушени, а на челата и страните им — изрязан кръст. Разбираш ли опасността от това, Клавдия?

— Рим е пълен с проститутки, твое величество.

— Вярно е, но куртизанките са нещо различно. Тяхното обществено положение е близко до това на жриците, дори на девиците весталки. Освен това имат и могъщи приятели, не само заради прелестите си.

— А защото знаят тайни... — допълни Клавдия.

— Продължавай! — заповяда Елена.

— Твое величество трябва да се запита защо трите куртизанки са били убити, особено след като са били покровителствани от божествения Август. — Клавдия замълча, за да подбере правилно думите си. — Може да са били убити от самия император, но ми се струва невероятно.

— Защо? — интересува се Елена.

— Няма достатъчно добро основание! — отвърна Клавдия. — Следователно, смъртта им би трябвало да е дело на някой враг. В действителност Рим не познава сина ти. Могъщите мъже възнамеряват да изчакват и да наблюдават. Но може би някой се е запитал дали жените не разказват тайни на Константин. И дали заради това не трябва да бъдат накарани да млъкнат завинаги. А може да си мислят, че техните убийства са само приумица. Рим се страхува от изродени императори; боговете са свидетели, че ги е имало прекалено много. Хората може да се питат дали убийствата не са начинът, по който Константин получава удоволствие, докато кръстовете върху трупите им отразяват неговото мислене: заради твърдението му, че е видял кръст преди битката на Милвийския мост.

— Колцина са онези — възкликна Елена, — които биха повярвали, че императорът е замесен в тези убийства?

— О, да, твое величество, но колкото повече възражава той, толкова повече хората ще си задават въпроси.

Елена стисна ръката на Анастасий.

— Прав си, Анастасий, умът ѝ наистина сече. Синът ми е по-скоро объркан, отколкото уплашен от тези убийства — продължи Елена. — Трябваше да настоявам да бъде по-предпазлив, а не да го поощрявам да общува с онези куртизанки, но със същия успех можеш да казваш на птицата да не лети! Константин винаги е бил склонен да спори. Той твърди, че дори и да се откаже от желанията си, подозренията все пак ще се мъкнат подир него. Дори се пита дали за тези смърти има и друга причина, която ни е напълно неизвестна.

— Дали всяка куртизанка, която го е посещавала, е мъртва?

Елена поклати глава:

— Не всяка и така стигаме до бедната Фортуната. Ето какво мога да кажа за смъртта ѝ. Фортуната беше една от моите агентки. Пратих я в двореца на Константин да служи като виночерпка. Тя не откри нищо ново, а сетне замълкна. Ето я причината. Този следобед при мен дойде

един от касапите. Намерил трупа ѝ да виси на кука. Заповядах да го донесат тук. Когато се свечери, Анастасий ще нареди да го преместят, да го отнесат на някое гробище и да го погребат.

Елена стана. Клавдия изгаряше от желание да се смъкне от стола си, бедрата и прасците я боляха от напрежение.

— Ти ще заемеш мястото на горката Фортуната! — усмихна се Елена. — Аз плащам на Бес, управителя на Константиновия дворец. Той не наема на служба при сина ми никого, преди да се допита до мен. Знам за Бес някои неща, които човек би предпочел да не знае. Значи така, ти ще събереш вещите си, мишленце, и презглава ще хукнеш към двореца. Каквото и да научиш, Анастасий трябва да го узнае! — Пръстите ѝ се протегнаха като ноктите на хищна птица и стиснаха ръката на Клавдия. — Искам да откриеш истинския убиец. Искам да разбереш защо го е направил. Искам да видя как негодникът, имал неблагоприятното да окачи една от моите служителки на кука за месо, сам ще заеме нейното място!

---

[1] Лари — при етруските и римляните домашни богове, покровители на дома и семейството, често смесвани с пенатите, другите домашни божества. — Клавдия крадешком погледна към висящия от куката труп. Когато за първи път го видя, тя се уплаши, но не продума нищо. Позна Фортуната, нещастна поради обстоятелствата, а не заради името си^[2]. Фортуната беше виночерпка в двореца, веща в уменията да пълни с вино чашите и бокалите на пиршествата. Винаги носеше туника с дълбоко деколте, за да се наслаждават пиещите на напирещите ѝ към тях гърди. Но това вече не ѝ трябваше. Сега трупът ѝ беше само парче месо, гърдите ѝ — празни торби. Хубавите ѝ крака висяха нелепо, а синьо-бялото лице с втренчени очи и кървавочервена уста... Клавдия отвърна поглед: Анастасий продължаваше да ѝ се усмихва, но глухонемите сякаш винаги се усмихват. Неговото слабо лице с нездрав цвят под чорлавата мазна коса сякаш не познаваше друг израз; върху устните и в очите му винаги имаше усмивка, като че ли Анастасий мислеше, че тя ще обезоръжи останалата част от света. И обикновено точно това се случваше. ↑

[2] Името Фортуната е производно от латинската дума за щастие *fortuna*. — Бел.прев. ↑

[3] Центурион — началник на военна единица от сто души в римската войска. — Бел.прев. ↑

[4] Мим — в древна Гърция и Рим народно представление, което осмива характери и обичаи, в него има импровизирани диалози, песни и танци; пантомима; фарс. — Бел.прев. ↑

[5] Публий Теренций Афер (195 — 159 г.пр.Хр.) — римски комедиограф, чиито теми са семейните отношения. — Бел.прев. ↑

[6] Есхил (525 — 456 г.пр.Хр.) — старогръцки поет, най-ранният от тримата велики трагически поети на Атина, автор и на сатирни драми. — Бел.прев. ↑

[7] Кратер — голям дълбок съд от печена глина или метал с две дръжки, украсен с рисунки, в който виното се смесва с вода — Бел.прев. ↑

[8] Марк Улпий Траян (53 — 117) римски император, присъединил Дакия и Северозападна Африка към империята. Траяновата колона е издигната в чест на победите му. — Бел.прев. ↑

[9] Тит Флавий Веспасиан (39 — 81) — римски император, потушил въстанието на юдеите и разрушил Йерусалим в 70 г. — Бел.прев. ↑

[10] Атрий (истор., от лат.) — централно, открито помещение, главната част на римската къща, където се намирало огнището; в покъсната епоха — преддверие, зала. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ВТОРА

С този знак ще победиш.

Евсевий, „Животът
на Константин“, I, 28

Константин, Август, император на Западната империя, се бе отпуснал на една лежанка, покрита с пурпурно платно със златни ресни в залата за пиршества на императорския дворец на Палатин. Той облиза устни и одобрително се огледа. Плодовете на победата, помисли си. Лавровият венец, който ще увенчае триумфа му! Спомни си бързия поход от Медиолан: хапещите студени ветрове, оскъдните дажби, виното с вкус на оцет, седлото, което протъркваше бедрата му и заради което задникът му сякаш се пържеше на огън. Сега всичко беше различно. Нямаше ги ветровитите навеси и импровизираните бараки, миризмата от конете, от потта на мъжете, изпаренията от нужниците в утринния вятър.

Залата за пиршества беше облицована с порфир. На пода блестеше скъпоценна мозайка, заръчана от император Траян, на която бяха изобразени Бакхус и Церера, усмихващи се над обилна реколта. Потонът беше бял, със сини звезди около червена луна. Колоните бяха черни с бели жилки и посребрена основа, с капители от чисто злато. Константин прокара ръка по пурпурното покривало на лежанката. Искеше му се да затвори очи, да измъкне възглавницата изпод левия си лакът и да отпусне глава в дълбок сън. Още не се беше освободил от напрежението на похода и то ясно се изписваше върху здравето му войнишко лице, сега избръснато и намазано с благовонно масло. Косата му бе изсветляла от слънцето, но умело подстригана така, че кичурите да падат върху челото в прическа, подобна на онази на Цезар и Август от бюстовете, подредени наоколо. Императорът протегна ръка за кратер вино, едва вслушан в жуженето от разговорите край него. Сега всичко беше различно. Ремъците на сандалите му бяха

покрити с перли, а не от насмолени върви. Туниката и обточената с пурпур тога бяха от най-фин лен. Пръстени и гривни, плячкосани от съкровищницата на убития Максенций, украсяваха ръцете му.

Императорът се намести върху лежанката.

— Твое величество, изморен ли си?

Константин погледна към Луций Руфин, най-големият римски банкер, негов приятел и най-пламенен поддръжник.

— Негово величество не е изморен — прошепна Константин. — Само е разсеян.

Руфин почеса стоманеносивата си коса и гладко избръснатото му патрицианско лице грейна в усмивка. Константин също се засмя. Винаги се чувстваше добре в компанията на Руфин: богат и могъщ мъж, който управляваше цяла търговска империя, но не робуваше на излишните церемонии.

— Опитвам се да се държа прилично! — промърмори императорът.

Погледна вдясно, към съседната лежанка, откъдето майка му Елена, облечена в пурпур и с подредена на букли коса, го наблюдаваше с тъмните си, одухотворени очи.

— Сигурен съм, че ако я оставя — пошепна Константин, — ще стане и ще провери зад ушите ми дали съм се измил както трябва.

— Щях да ги изтегля, ако можех! — обади се Елена.

Константин се ухили и поклати глава.

— Забравих, че може да чете по устните... — пошепна той на Руфин.

Императорът леко се оригна и погледна към масата: по нея бяха разпръснати златни лъжици и приспособления за почистване на зъбите. Наоколо обикаляха роби с делви с розова вода. Готвачите го караха да се гордее. Съселчета, овалани в мед и маково семе; огромни омари, гарнирани с аспержи; барбуни от Корсика и — върховното им постижение — огромно златно блюдо със знаците на зодиака по краищата. На всеки знак готвачът беше поставил съответна храна: парче говеждо върху Телеца, бъбреци върху Близнаците, а в центъра задушен с подправки заек с криле, които го караха да прилича на Пегас. Последното блюдо беше дива свиня, положена върху огромно плато, от бивните ѝ висяха две кошнички, едната пълна със сушени, а другата — с пресни фурми. Около нея бяха подредени сучещи

прасенца, изработени от специално празнично тесто. Преди да поднесат платото, пристигането му бе възвестено от звуците на тръби, рогове и цимбали. След като разрязаха корема на свинята, от нея излетяха дроздове. Константин тихо изпъшка и разтри корема си. Беше изпил доста подсладено с мед вино, но си припомни какво го заплаши, че ще направи майка му, ако не обръща внимание на предупредителните ѝ погледи, и щедро добави вода към фалернското.

Робите обикаляха наоколо, пристъпвайки по посипаните край лежанките дървени стружки, смесени с бледожълта и пурпурночервена боя. На Константин му се искаше това да е обикновена вечеря. Майка му да се оттегли и да дойдат танцьорките, особено онези иберийки с леки тела и подрънкващи кастанети, с гъвкави крака и черни коси, които се вихрят около гърдите им. Тези гърди, покрити със злато, изпъкнали напред, които сякаш подканяха да бъдат сграбчени. Тогава офицерите му щяха да пият много, да вдигат наздравици в негова чест и пиршеството щеше да продължи до ранните часове на другия ден. Но днес беше по-различно. Първо работата, после удоволствията. В малкия кубиколум^[1] от другата страна на дворецовата градина щеше да го чака Сабина, куртизанка с червена като пламък коса и бяло като сняг тяло. Константин се вторачи в чашата с вино и потисна тръпка на страх. Още от първите дни, в които бе тръгнал на военни походи, той изпитваше ужас от болестите, които можеше да пипне от лагерните блудници и проститутки. Ако беше постоянен в привързаностите си, което съвсем не бе за чудене с майка като Елена, това се дължеше на факта, че се боеше от жените и винаги бе нащрек при сексуалния акт: толкова пъшкане и понякога унижения! Собствената му съпруга, Фауста? Константин поклати глава: най-добре да не мисли за нея! Съсредоточи се върху Сабина, помисли си той: нежна и бяла, сякаш безценна коприна се увива около тялото ти. Няма нахални искания, нито политиканстване.

Константин отпи от виното, без да обръща внимание на високото, драматично покашляне на майка си. Още с пристигането си в Рим той се ограничи до „Гилдията на Афродита“, изискани куртизанки, ръководени от Домацила. Но тези убийства сега! Той впи поглед в Крис, излегнат срещу него — плешивият евнух с пухкави пръсти, господарят на тайните му. Каква огромна купчина плът! Константин потисна раздражението си. Три убити куртизанки и

слуховете вече бяха тръгнали от уста на уста, а и онези бележки, заковани на Форума и по пазарите! Как стигаха дотам? А изображението на християнския знак, на кръста и надрасканите под него думи *In hoc signo occides* — „С този знак ще убиваш“? Гавра с великото знамение преди битката на Милвийския мост! Три мъртви куртизанки! Християнският знак, изрязан на челата и страните им! Но защо? Защо?

— Твое величество?

Константин вдигна глава. Всички разговори бяха стихнали. Императорът разбра, че е заговорил на глас. Майка му внимателно го наблюдаваше. До нея беше загадъчният ням свещеник Анастасий; Крис с вдигнат към устните бокал; дори Руфин изглеждаше разтревожен. Константин погледна към почетния си гост — белокоп мъж с младеещо лице, облечен скромно в тъмна туника и роба: презвитер^[2], личен пратеник на Милтиад, християнския епископ на Рим, истинската причина за този пир. Бес, императорският домоуправител, бе подгънал крака на лежанката. Константин примигна.

— Защо — ухили се той, — майките винаги се вторачват в своите синове?

Смях прогони напрежението. Преди Елена да отвърне остро, Константин вдигна глинения кратер и пи за нейно здраве. Останалите последваха примера му. Елена му отговори с леко намигване.

— Защо не пиеш от бокал като всички останали — рязко продума тя, — вместо от това глинено гърне, което хората използват, за да пикаят в него?

— Удобно ми е, майко.

— И като момче беше същият! — Елена се надигна от лежанката.

— Да, да! — побърза се съгласи Константин.

Майка му имаше вбесяващия навик да споменава слисващи подробности от детството му пред всеки, който си даваше труда да я изслушва. Но той я обичаше дълбоко, страстно. Даде ѝ титлата Августа и впрегна енергията ѝ, за да се възползва от големите ѝ таланти, като ѝ позволяваше да си пъха носа в неговите работи. Позволи на Елена и на верния ѝ Анастасий да вземат пълния контрол над агентите му. Направи го по една причина: на Елена можеше да се

вярва безусловно и без никакви съмнения. Както каза тя веднъж: „Няма ли Константин, няма и Елена.“ Това беше нейният девиз, нейното ръководно начало в живота. Дори в момента той четеше в погледа ѝ точно това. Константин въздъхна и кимна.

— Пихме и ядохме достатъчно! — заяви той. — Бес, заповядай да почистят стаята, да затворят вратите и постави стража. Да не влиза никой.

Бес, висок кокалест мъж с постоянно презрително присвити устни, побърза да се подчини. След като всичко беше готово, Константин взе чашата си и вдигна наздравица за своя почетен гост. Той забеляза, че Силвестър едва се бе докоснал до храната и виното. Просто седеше и се оглеждаше, сякаш преценяваше и оценяваше всеки присъстващ поотделно. Беше дребен човек, безличен, ако изключим очите и устата. Благородна уста, помисли Константин, готова да се засмее. Забеляза белега върху едната му буза и смътно си спомни някакви разкази как по времето на Диоклециан императорските войски преследвали този могъщ християнски жрец. Сега той беше пратеник и говорител на римския епископ. Константин почувства прилив на гняв: роби и хора от простолюдието! И все пак Милтиад и Силвестър бяха също толкова могъщи, колкото и банкера Руфин, а може би дори и повече. Те можеха да определят настроението на тълпата, да я объркат с противопоставянето си, да разделят Рим.

— Бъди добре дошъл тук! — усмихна се Константин над ръба на чашата си.

— Твое величество — отговори на наздравицата Силвестър, — оказва голяма чест на мен и отца ми в Христа, както и на римската църква. Благодарим на Бога за твоята велика победа. Непрестанно отправяме молби за твоята безопасност и благополучие. Никой в Рим, освен присъстващите тук — леко се засмя той, — не е по-верен поддръжник на теб, Августе, от Милтиад и християнската общност. Ние ти отправяме нашите благодарности за едикта за веротърпимостта^[3].

— И отново го утвърждаваме! — обяви Константин. — Веротърпимост за християните тук в Рим и в цялата империя. Нещо повече...

Силвестър потръпна и повдигна глава.

— Възстановяваме цялото конфискувано имущество! — продължи Константин. — Даваме гаранции за гражданските права и за религиозна свобода както тук, така и в провинциите.

Силвестър бе видимо развълнуван.

— А римският епископ — продължи Константин, наслаждавайки се на думите си, — и неговите презвитери, свещеници и съветници вече няма да бъдат обезпокоявани. Всички процеси срещу християни ще бъдат преустановени, ще бъде дадено общо помилване, затворниците ще бъдат освободени.

Силвестър сведе глава, за да прикрие сълзите си.

— Това наистина е ден на спасението! — прошепна презвитерът. Той вдигна очи нагоре: — Господ ни освободи! В цялата империя, Августе, отвъд най-далечните ѝ граници, ще се отправят молитви за твоето здраве и благополучие! — Погледът му се премести към Елена: — И за твоята майка. Но, твое величество, ако мога да си позволя да се възползвам от твоята доброта...

Константин озадачено го изгледа:

— Не е ли достатъчно? — тихо попита той. — Стъпка по стъпка!

— Твое величество, съществуват два проблема. Първият, учението на Арий^[4]...

Константин потисна един стон. Беше му достатъчно трудно да разбере учението на Христос: един войник с мъка можеше да проумее как Бог е станал евреин и е позволил да бъде разпънат на кръст. Да не говорим за това „Прощавайте на враговете си“. Той се опита да прикрие усмивката си. Винаги беше готов да прощава на враговете си, след като бяха мъртви!

— Архиретикът Арий — продължи Силвестър, подчертавайки думите си, — нарушава единството на църквата, а следователно и на империята.

— И как го прави? — попита Елена.

— Като твърди, че Иисус Христос не е напълно Бог, няма същата божествена същност като Отца.

Елена изглеждаше също толкова обърквана, колкото и синът ѝ, който незабележимо сви рамене. Един ден, зарече се императорът, ще трябва да седне и наистина да изслуша някой от тези свещеници. Християните проповядват Единия Бог, но едновременно говорят за три лица на този Бог. Можеше да разбере символиката — нима Юпитер не

се е появявал в много форми? И все пак християните подразбираха нещо по-различно от това.

— Този въпрос трябва да изчака! — бързо заяви императорът, преди да се обади майка му, която, склонна да се задълбочава в подобни по-тънки, едва забележими различия, можеше да започне да ги обсъжда в разговора. — Ти спомена и за втори проблем?

Усещаше стомаха си раздут и тежък.

— Божествени Августе!

Силвестър сякаш не забеляза, че приравнява земния император до своя Бог.

Константин беше поласкан. Ако всички християни бяха като този, с тях можеше да се установят по-приятелски отношения.

— Чухме — Силвестър взе нож и започна да реже на парченца свинското в сребърното блюдо пред себе си, — чухме за убийството на три жени, куртизанки от „Гилдията на Афродита“ — той остави ножа: — Не сме тук да проповядваме, твое величество, но тези убийства са предизвикали скандал. Мълвата сочи теб — продължи той, — макар и да знаем, че това не е вярно.

— Скандалите и мълвата продължават! — рязко се намеси Елена.

— Домина^[5] — поклони се към нея Силвестър. — Никой не е по-пламенен привърженик на императорския дом от мен или братята ми. И все пак на Форума се появяват сатирични рисунки, както и на кейовете в Остия, по пазарите и по входовете на храмовете. В тях се надсмиват над кръста и императорския дом. Моят почитан отец во Христа Милтиад съзира в тях ръката на Лукавия: да разяде, да възбуди, да раздели...

— Но не това е истинското основание за твоята тревога, нали? — прекъсна го Елена. Беше едновременно любопитна и раздражена. Синът ѝ, императорът на Западната империя, преговаряше тук с един простичък, едва ли не неграмотен човек!

— Страхуваме се, домина! — отвърна Силвестър. — Тези убийства може да прикриват по-дълбоки подмолни течения. Противниците на твоя син ще се опитат да дискредитират името му...

— Ние добре разбираме тревогата ти — промълви тихо Крис. — Въпросът е в ръцете ни. Тези убийства ще престанат, а виновните за тях предатели ще бъдат наказани подобаващо.

Силвестър замислено сведе очи към пода.

— Не възнамерявам нито да придирям, нито да критикувам. — Той вдигна глава и се размърда, като провеси крака от лежанката. — Божественият Август спечели велика победа. Господ положи ръката си върху него. Ние, християнската общност, ще направим всичко по силите ни да бъде така, че тази велика милост да продължава. — Изправи се и се поклони на императора. — Е, става късно...

Константин също стана, за да го пресрещне. Силвестър целуна пръстена на императорската ръка, целуна и пръстена на Елена, поклони се на останалите и си тръгна. Императорът чу вратата да се отваря и затваря. Напрегнато се вслуша в звука от заглъхващите по мраморния коридор стъпки на презвитера.

— Преди два̀сет години този дребен свещеник щеше да бъде разпънат на кръст или някой лъв щеше да го гони из амфитеатъра! — провлечено се обади Крис. — Това, твое величество, доказва колко изменчива е Фортуна.

— Господарят на този мъж е духовен и земен повелител на десетки хиляди римляни в този град — отвърна Елена, — и само боговете знаят на колко още в Италия и отвъд нея. Нашият приятел Лициний сигурно се оглежда и ослушва във вилата си в Никомедия, за да разбере какви са отношенията ни с него.

— Един ден ще потегля на изток! — Константин пак се изтегна на лежанката, взе кърчага и наля фалернско в чашата си. — Моите легиони ще срещнат неговите и Лициний вече няма да го има.

— Да, скъпи ми синко, и тъкмо затова ние се нуждаем от християните — отбеляза Елена. — Помисли за силните църкви в Гърция, Палестина и Мала Азия. — Тя се изправи и седна до Константин с очи, впити в неговите. — Когато потеглиш — просъска тя, — християнският знак ще се вее върху твоите знамена и ще краси щитовете на легионерите ти. И какво ще помислят християнските църкви на изтока? Ще те поздравят като спасител, заместник на Бога на земята.

Тя погали сина си по главата.

Всички седяха като омагьосани. Елена сякаш бе забравила къде се намират — загрижената майка с нейния любим син.

— Явно си го обмислила — каза Константин.

— Обмислила съм го! — отвърна Елена и го стрелна с поглед.

Константин допи виното, меко се изплъзна от майка си и се изправи на крака.

— Вашият император е отегчен! — заяви той. — Той говори и пи достатъчно. Сега желае да се оттегли.

Като се завъртя на пети, Константин напусна залата. Мраморните коридори бяха пуси. От време на време някой роб пресичаше пътя му. Сенките криеха войници от императорската гвардия, облечени в брони и кожени полички, с копия и щитове в ръка.

— Твое величество!

Константин се обърна, пръстите му стиснаха камата, но от полумрака изникна свещеникът Силвестър.

— Помислих, че си си тръгнал! Откъде знаеше, че ще бъда тук сам?

— Отегчението ти беше очевидно, твое величество. А аз трябва да ти кажа някои неща.

— Откъде разбра? — настоя Константин и тръпка на безпокойство премина по тялото му.

— Твое величество — разпери ръце Силвестър. — Дворецът е пълен със слуги и роби. Много малко от тях горят благовония пред идолите. Върви в покоите си. Ще намериш нашите знаци, *Chi* и *Rho*, рибата и думата *Ichthys*^[6]. Казаха ми за господарката Сабина.

— И ти дойде да ме поучаваш?

— Моралът ти, твое величество, е въпрос между теб и Бога. Точно в този момент той не е моя грижа.

Константин почувства боязън. Както другите казваха, той беше господар на Запада. Това беше неговият дворец, по коридорите стояха неговите стражи, онези доверени легионери, с които бе заменил преторианците, разгромени от него на Милвийския мост. На Марсово поле^[7] лагеруваха два легиона изцяло на негово разположение, още два пъти по толкова имаше зад градските стени. И все пак този обикновен свещеник изглежда можеше да влиза навсякъде и да прави каквото си иска.

— Тогава защо си дошъл? — впи императорът поглед в Силвестър.

— Както казах, твоят морал не ни засяга, но империята е важна за нас. Ние също си имаме шпиони — прошепна свещеникът. — Тези

убийства ще очернят името ти, макар че кой ли политик е с чисти ръце?

— В залата ти говореше за дълбоки подмолни течения.

— Да, твое величество, тези убийства крият нещо друго. Какво — ние не знаем. Ти си добре дошъл в Рим като спасител, но има мнозина, които жадуват за старото време. Затова те подстрекават срещу Лициний и те превръщат в заложник на услугите, които ти правят.

— Сетне?

— И сред нас има такива, които не вярват, че можем да преговаряме с държава, която в продължение на векове ни е преследвала.

— А! — засмя се Константин. — Значи затова си тук, Силвестре?

— Затова и за едно последно предупреждение. Не се доверявай на никого!

— Дори и на майка ми?

— Твое величество, не вярвай на никого!

Силвестър се поклони и изчезна в тъмнината.

Константин остана още миг на мястото си, после пак тръгна. Отвори една врата и пое по един перистил^[8]. Градината, сладко ухаеща на цветя, беше осветена от факли и светилници. Трепкащата им светлина караше сенките на дърветата, лавровите храсти, чинарите и елите да танцуват. Един фонтан разпръскваше струите си. Константин спря и се вгледа в бликащата вода, която извираше от устата на мраморна риба в ръцете на Купидон. Сети се, че Сабина го очаква и се забърза. Коридорът зад градината беше пуст; слугите бяха запалили светилници и ги бяха поставили в нишите на стените. Константин спря пред една врата и леко почука.

— Сабина!

Никой не отговори. Той отвори вратата. Помещението пред него беше разкошно обзаведено. Стените бяха изрисувани с растителни мотиви, във всеки ъгъл имаше мангали с благовонна жар и светлината им проблясваше по медта, по златните и сребърни орнаменти в украсата на стаята. Лежанката беше празна; обширното легло в ъгъла бе обвито в гъстата мъгла на балдахина, на масата до него гореше светилник. Константин затвори вратата и на пръсти прекоси помещението. Той отметна нежната прозрачна материя: облечена в

тъмноморава роба, на леглото бе просната Сабина. Дори и в неясната светлина се виждаха синкавите петна по бялата ѝ като слонова кост шия. Огърлицата, която куртизанката носеше, бе скъсана и зърната се бяха разпилели между стегнатите ѝ гърди. Червената ѝ коса покриваше част от лицето. Константин леко я отмести с пръст и разкри кървавия кръст върху дясната ѝ буза. Внимателно обърна лицето: същият знак се виждаше на лявата страна и на челото.

Константин пое дълбоко дъх, за да овладее паниката си. Не искаше да побегне навън като някоя разпищяла се от страх робиня. Беше гледал как екзекутират престъпници, виждал бе войници да умират от ужасяващите си рани, но това тук бе съвсем различно. Прекрасна млада жена с полупритворени очи и лепкава студена кожа. Съзря къс пергамент, оставен на пълните с лебедов пух възглавници и го взе. Буквите бяха грубо изписани. Константин разчете тържественото проклятие, *defixio*. Захвърли пергамент на пода и тръгна към вратата. Коридорът беше празен. Императорът бързо прекоси градината и заповяда на един страж да доведе при него майка му, Руфин и останалите. После се върна в стаята, запали още светилници, отвори капациите на прозорците и се загледа навън. Когато чу почукването, дори не си направи труда да се обърне.

— Влез! — извика той.

Влезе майка му, последвана от Руфин, Бес и Крис. Когато те се струпяха край леглото, се разнесоха изумени възклицания и сподавени проклетия. Константин се обърна.

— Удушена! — заяви той. — И същото обезобразяване!

Елена взе пергаментата.

— Какво е това? — запита Руфин.

— Дефиксио.

— Проклятие! — възкликна bankerът.

— Да, тържествено проклятие! — потвърди Константин.

Елена внимателно огледа пергаментата. В горния му край имаше нарисован брадат демон с горяща факла в ръка; отдолу бяха изписани магически знаци и самото проклятие, което обричаше сина ѝ на боговете на подземния свят:

Нека изгаряща треска обхване крайниците му,

*да убие душата и да погълне сърцето му.
О, демони на мрака,
строшете и смажете костите му,
изпийте дъха му!
Нека тялото му да се гърчи и тресе.
Това проклятие беше извлечено от вътрешностите
на жаби,
от перата на бухал, от костите на змии,
от гробищно биле и могъщи отрови.*

— Глупости! — презрително се обади Елена и захвърли листа върху леглото.

— Дали са глупости? — обади се Крис. — Вергилий^[9] твърди, че вещерите могат да свалят луната от небето!

— Е, никога не съм виждала да става такова нещо! — твърдо заяви Елена.

С присвити очи тя погледна към сина си, опитвайки се да преодолее собствения си страх. Който и да бе направил това, беше много умен човек. Суеверният нрав на Константин, наследен от баща му, бе добре известен. Тя виждаше как проклятието оказва върху него по-силно въздействие, отколкото убийството. Освен това Елена беше сигурна, че виновникът е близък до техния кръг. Как иначе една куртизанка би могла да бъде убита в частните покои на двореца?

— Защо? — настоятелно запита тя.

Константин седна на един войнишки походен стол и започна да си играе с пръстените си.

— Мислех, че ще е по-безопасно, ако доведат Сабина тук — отвърна той, — а на другата сутрин да я изпратят с охрана.

— Колко души знаеха, че е дошла? — попита Руфин, загледан в трупа.

Константин сви рамене:

— Ако куртизанка пристига в закрыта носилка, придружена от факлоносци, да не говорим за свитата от плещести бивши гладиатори... Половината дворец. Мислех, че ще е в безопасност.

— Кога? — запита Крис.

— Около два часа преди пиршеството да започне. Дори я посетих. Побъбрихме малко.

— И не заповяда да поставят стража пред вратата?

— Защо би трябвало? — отвърна Константин.

— Но тук е нямало борба! — възкликна Крис.

— Да, забелязах. — Управителят Бес обиколи стаята. — Няма нищо прекатурено, нищо повредено. А тя трябва да е крещяла, да се е съпротивлявала!

— Утре ще накарам лекар да огледа трупа! — каза Елена. Седна в края на леглото, обърна тялото и прокара ръка през огненочервената коса. — Не напипвам подутини или наранявания — прошепна тя. — Нищо, което да подсказва, че е била изненадана или удушена, когато е била в безсъзнание. Нарезите по лицето ѝ не са дълбоки, направени са с тънка кама. Една опитна куртизанка като Сабина никога не би позволила случаен човек да влезе в стаята ѝ. Би трябвало да се възпротиви; сигурно е бил някой, когото е познавала.

Константин се върна при прозореца и се загледа в нощта. Какво би могъл да каже? Дори свещеникът Силвестър знаеше, че тя е тук, а проклятието... Това се случваше за първи път. Ами ако майка му имаше право? Сабина би трябвало да познава убиеца си. Погледна през рамо към Бес и улови погледа на Крис. Всеки можеше да се промъкне тук. Сабина нямаше да заподозре никого от тях: същото можеше да се каже и за Анастасий. Ами Елена? В двореца цареше суматоха преди гощавката, слугите непрекъснато търчаха навън-навътре. Всеки от тях би могъл да влезе, но защо Сабина не се е съпротивлявала?

— Втора смърт за тази нощ! — Той слабо се усмихна на майка си. — Научих, че едно момиче от прислугата, Фортуната, е била намерено, окачено на кука в една от бараките за клане.

— Това е посланието на убиеца — отвърна Елена. — Той ти казва, че тук, в този дворец, ти не си в безопасност; не си в безопасност в собствения си град — тя потупа ръката на мъртвата куртизанка. — Това определено ще бъде приписано на теб. Сабина влиза жива и я изнасят като труп.

Константин искаше да се махне оттук. Имаше нужда да помисли, да поразсъждава върху случилото се. Би желал Силвестър да беше тук, но отново се запита дали би могъл да му се довери? В края на

краищата и той беше в двореца. Сабина би могла да го срещне и да не види заплаха в него.

— Къде е Анастасий? — запита той.

— Оглежда трупа на Фортуната — отговори Елена. — Най-добре ще е да я отнесат под покроба на нощта, същото се отнася и до Сабина. Тихичко, без излишен шум. Ще изпратим писмо на Домацила — тя шумно си пое дъх. — Да — продължи императрицата, сякаш говореше сама на себе си, — навярно върху това ще трябва да съсредоточим вниманието си: — просторната вила на Домацила.

Искаше да сгълчи сина си, да го накара да изостави тези плътски желаниа, но сега не беше нито времето, нито мястото. Взе една от копринените завивки и я метна върху лицето на Сабина. И докато правеше това, Елена се запита какво ли ще направи сега малкото ѝ мишле.

---

[1] Кубикулум — в този случай павилион с купол. — Бел.прев. ↑

[2] От гръцки (старец, старей, старейшина) — свещеник. — Бел.прев. ↑

[3] Т. нар. Милански едикт за веротърпимостта, издаден през юни 313 в съгласие между император Лициний и Константин. С него всички религии в Римската империя, включително и християнството, се обявяват за равнопоставени. — Бел.прев. ↑

[4] Арий (поч. 336 г.) — александрийски свещеник, роден в Либия. Опирайки се върху понятието за Единия Бог, тълкува разсъдъчно догмата за Въплъщението и учи за неравенството на Божия Син с Отца и за тварната природа на Христос, Който е обявен за „подобносъщен“, а не „единосъщен“ с Отца. Последователите му са известни като ариани. Църквата осъжда арианството като ерес. — Бел.прев. ↑

[5] Domina (лат.) — господарка, госпожа. — Бел.прев. ↑

[6] Буквите, съставлящи гръцката дума „ихтис“ (риба), съответстват на абривиатурата „Иисус Христос Божи Син Спасител“. — Бел.прев. ↑

[7] Местност в Рим, посветена на бога на войната Марс, където били разположени основните казарми и се провеждали военните обучения и парадите. — Бел.прев. ↑

[8] Перистил — колонада около здание или покрита галерия от едната страна с колони, а от другата със стена. — Бел.прев. ↑

[9] Публий Вергилий Марон (70 — 19 пр. Хр.) — един от най-прославените римски поети, автор на „Енеиди“, „Буколики“, „Георгики“. В четвъртата от неговите еклоги християните съзират предвещание за раждането на Божествения Младенец и настъпването на т.нар. „Златен век“. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

Гневът е кратка лудост.

Хорацій, „Писма“, I,

2

Клавдия мина по криволиците на мраморните зали, портиците и градинските постройки и излезе от Палатин. Сетне започна да се промъква по сенчестите пътеки, очертани от вечнозелени борове, кипариси, черен лавър и бръшлян. Често от сенките пристъпваха напред войници от помощните части,^[1] спираха я и я претърсваха. Опипваха вързопа, който носеше, малкото вещи, които събра в спалното помещение. Опитваха се да помачкат гърдите или да оципят бедрата ѝ, после я пускаха да продължи. В подножието на Палатинския хълм тя отмина фонтана на Фортуна и храма на Кастор и Полукс. Държеше се встрани от главния път, от улиците, които водеха към триумфалния път, по който обикновено преминаваха победоносните военачалници и войските им, а се промъкваше в сенките на успоредните малки улички.

Вечерта беше студена, небето ясно. За да провери дали някой не я следи, Клавдия често спираше на някой ъгъл и се обръщаше назад или оглеждаше небосклона, сякаш се интересуваше от възвисяващите се очертания на Циркус Максимус^[2], Траяновата колона, статуите на Форума или Базилика Нова^[3] на мъртвия Максенций. Сега околностите ѝ бяха по-познати. Улиците бяха тесни, пропити от различни миризми, някои сладникави, други остри и застояли. Винаги нащрек, Клавдия забелязваше с крайчеца на окото си скитниците, спящи в портиците на храмовете, заслушваше се в ръмженето на някое притиснато в ъгъла бясно куче, или в грухтенето на покритата с кал свиня, която въртеше зурла, докато бягаше пред сюррия крещящи деца.

Тръгна по улицата на седларите и навлезе в улицата на кожарите. Във въздуха се носеше силна воня от пурпурната краска, която се

утаяваше в конска урина^[4]. Веднъж, опитвайки се да заблуди евентуален преследвач, тя изгуби пътя си и се озова на една алея, където сирийски вехтошари в дълги цветни дрехи лагеруваха под една смокиня. После трябваше да се върне през Есквилинското^[5] гробище край Сервиевата стена, където погребваха бедните, покривайки труповете им само с няколко лопати пръст. Стисна ноздри и опита да заобиколи лешоядите, но те се разлетяха при нейното приближаване и крилето им шумно пляскаха в нощта.

Клавдия беше сигурна, че я следят. Тя завиваше и се връщаше, спираше и се вглеждаше назад, но не можеше да види никого. Спря на един кръстопът, където против уроки бяха поставени огромни, изсечени от камък фалоси. Престори се, че се интересува от едно погребално шествие, съпровождано от тръби, флейти и рогове. Факлоносци търчаха край покрития с позлата ковчег, наемни оплаквачки високо нареждаха, сякаш искаха да възкресят покойника, а след ковчегата пристъпваше мим, който имитираше някои от действията на мъртвия.

Улиците все още бяха оживени, минаваха каруци, на които бе разрешено да се движат из града след падането на нощта, скъпи закрити носилки едва се разминаваха. Всички се отдръпваха пред равната редица на нощната стража — вигилите, които следяха за пожари или някакви нередности. Клавдия прекоси малък пазарен площад, под чиито арки странстващи търговци предлагаха натопени в сяра клечки, кърпачи купуваха и продаваха обувки, готвачи с преносими печки изкушаваха минаващите с каша от грах и наденички с подправки. Укротител на змии и гълтач на саби се опитваха да привлекат зяпачи, но бяха изправени пред острата конкуренция на един дресьор, който с камшик в ръката се мъчеше да накара маймуна да мята стрели в цел. На някои места улицата се разширяваше, на други се превръщаше в тесен проход, прорязан от тесни арки, които дори някой изтърван кепенец можеше да препречи. Хората заглеждаха минаващата Клавдия, но нейната целеустремена походка им даваше да разберат, че тя не е някоя изгубила се крѳчмарска прислужница. Хитрина, която тя бе отдавна научила: безпомощните привличат своите нападатели, но ако вървиш наперено, размахваш тоягата и отвръщаш на чуждите погледи, ще те оставят на мира. На стълбището на един бордей някакъв мъж си пееше:

— Тук си я намерих, ставаше момата,
пъргава и яка, тъкмо за кревата!

Няколко пияници, замаяни като попаднали във винена бъчва змии, се струпаха край него и го изритаха надолу по стъпалата. Започналата свада беше бързо преустановена от група войници, които съпровождаха роб с железен нашийник около врата — знак, че наново е бил заловен и като на куче са му дали името на неговия собственик. Накрая, след като пресече богатия квартал, чиито просторни домове се охраняваха от стени без никакви процепи и отвори по тях, Клавдия стигна до *insula*^[6], голямата четириетажна сграда, където на приземния етаж се приютяваше кръчмата „Магариците“. Това беше просторна странноприемница, но под напуканата табела откритата ѝ предна част изглеждаше по-малка заради вградения в зидарията тезгях. На хоризонталната греда над вратата се мъдреше бухалът на Минерва, а на подпората се смееше един приклепнал Меркурий с възбуден член. Кръчмата изглеждаше пуста. Клавдия усети как сърцето ѝ се качва в гърлото. Дали не бяха прибрали чичо ѝ? Тя влезе в главната зала, която богатите биха нарекли атрий: Полибий я беше преобразувал в просторна пивница, изпълнена със свещи от напоена в лой сърцевина на тръстика и висящи светилници. Въздухът бе натегнал от застоялата миризма на мазнина, пържено месо и риба.

Клавдия застана в сянката на вратата и се засмя. Нищо не бе се променило! Ако стражата решише да нахлуе, мястото трябваше да е празно. Повечето от постоянните посетители на „Магариците“ имаха какво да крият. Но тук сега беше по-скоро спокойно: мъже хвърляха зарове, играеха на табла или на „Разбойници“, или просто кротуваха полупияни, вторачени в кърчазите с пиво. В отсрещния ъгъл седеше Океан, огромният бивш гладиатор, широкоплещест, с кръгло шкембе и бедра, дебели като стволове на дървета. Беше започнал да оплешивява и, за да свърши работата на природата докрай, бръснеше главата си. На едното му ухо беше закачена стъклена халка. Другото, отхапано при единоборство на арената, той бе изсушил и носеше на врата си повесено на връв. Мръщеше се както обикновено, леко кривогледите му очи под дебелиите вежди минаваха от посетител на посетител и ги предупреждаваха да не създават неприятности. Погледът му спря

върху Клавдия. Отначало се озадачи, сетне се ухили, изваждайки на показ, както казваше чичо ѝ, най-красивата гледка на нащърбени зъби в целия Рим.

— Малката! Малката!

Нелеп във възкъсата си туника, с клатушкаща се походка Океан тръгна към нея и я сграбчи в обятията си, които миришеха на зехтин, подправки и застояло.

— Не стискай толкова, Океане! — прошепна Клавдия. — Къде е чичо?

— О, отиде да се срещне с префекта! — успокои я Океан.

— Не е загазил, нали?

— Не. — Бившият гладиатор започна да си играе с изсушеното ухо върху потните си гърди. — Онзи тъпак искал само да зададе няколко въпроса. Това е всичко. — Той я поведе към масата. — Ще ти донеса хубави наденички с подправки и пресен хляб. Ей, вие там, гледайте! Клавдия е тук! — подвикна той.

На кухненската врата изникнаха някакви сенки, но Океан с жест ги отпрати да се махат и сам ѝ поднесе аспержи и сос от нарязани на дребно зеленчуци заедно с чаша фалернско, разрежено с вода. Клавдия бързо започна да се храни. Беше гладна, но знаеше, че Океан никога няма да я запита каквото и да е, преди да се убеди, че е задоволила апетита си.

— Така! — Тя изтри устни с подадената ѝ кърпа. — Полибий е при префекта. Къде е Попея?

— Нашата мургава хубавица е навън в птичия двор с компрес на главата. Твърди, че вълнението ѝ е дошло в повече.

— Какво вълнение?

Клавдия не искаше да се разбира какво знае: за хората тя беше само прислужница в двореца, нищо повече.

— Нали се сещаш за онзи тъпанар Арий? Дето ходи да събира дължимото му и носи среброто тук? Винаги си взема отделна стая, вечеря там и наема две момичета да си поиграят в кревата.

— Какво за него?

— Ами дойде тук, настани се удобничко и заключи вратата на най-голямата стая, която имаме, на първия етаж. Мина час. Алчният безсрамник никога не праща за храна, затова аз отидох и започнах да чукам, никакъв отговор. Отидох в градината, погледнах нагоре, но

капакът на прозореца беше затворен. Върнах се и надзърнах през ключалката, но ключът беше там. Казах на Полибий. — Океан замълча, като се опитваше да си спомни всичко. — Точно така, казах на Полибий. Насилихме вратата. Арий лежеше на леглото, беше се сдобил с още една уста.

— Искаш да кажеш, че гърлото му е било прерязано?

— От единия до другия край, господарке! Старият мошеник беше мъртъв като пън. Полибий трябваше да повика вигилите. Те влязоха, изкрънкаха вино и почнаха да задяват кухненските прислужнички. Хвърлиха едно око на Арий и вече щяха да арестуват Полибий, когато Попея с гръм и трясък влетя вътре. Душата си дава за него, трябва да ти кажа. Дори аз се уплаших. „Дебели глави такива!“, разкрещя се тя. „Мъжът ми...“ Не ѝ е мъж наистина, нали?

Клавдия отрицателно поклати глава.

— Както и да е, каза им, че мъжът ѝ имал свидетели: изобщо не бил доближавал тази врата. Това принуди вигилите да размислят. Е, накараха да им донесат още вино и изпратиха за офицера. Нали знаеш, едно от онези момчета, които не искат да служат в армията. Какво да ти кажа, то пък съвсем се обърка. Сама видя стаята, господарке. Като голяма кутия е: има два входа, единият е през прозореца, но капакът бе затворен, а и сама познаваш Арий, вратата беше заключена и зарезана отвътре.

— Но парите ги нямаше, а?

— Изчезнали!

— Откъде знаеш, че ги е носел?

— Защото като влезе, започна да се чува подрънкване. Стражите изпратиха в околностите някой да поразпита: Арий събрал дължимото му и както винаги, донесъл парите тук.

— Истинска загадка, Клавдия!

Към тях бе приближил Граний, слаб, чорлав млад мъж, с дълбоко разположени очи над присмехулните устни. Беше се самопровъзгласил за управител на чичо Полибий. Зад него стоеше приятелката му, кухненската прислужничка Фаустина. Двамата целунаха Клавдия по бузите, примъкнаха столове и седнаха срещу нея.

— Беше ужасна гледка! — заяви Граний. — Нали, Фаустина?

Прислужничката с котешко личице отметна дългите си черни плитки, винаги го правеше, за да накара мъжете да я гледат.

— Целите му гърди бяха в кръв. Човек би си казал, че някой е разлял шише вино върху него.

— И тялото му още ли е там? — попита Клавдия.

— Стражите казаха, че трупът си е проблем на Полибий. Той трябвало да прати да го погребат. Надявам се, че бързичко ще се върне, до утре вечерта Арий ще се надуе и ще завони.

— Всички се качихме да го видим! — извика един от клиентите, който подслушваше разговора. — Полибий ни накара. — Притисна брадичка към гърдите си и с ръмжене разкриви лице. — Докато беше жив, Арий не бе най-красивото създание, което съм виждал, но, легнал там, изглеждаше наистина бесен, че са го убили.

— Та кого нямаше да го е яд? — подхвърли Клавдия.

Сега и други клиенти започнаха да се събират край масата, включително и Януария, закръглената прислужничка, която имаше слабост към гладиатора Муран.

— Ще участва на игрите — бе обяснила замечтано тя. — На тържествата за победата на императора.

Беше опряла брадичка върху опакоето на ръката си, сякаш нищо от ставащото в кръчмата не я засягаше. Клавдия се усмихна. Януария винаги беше влюбена: Муран бе забележителен с това, че бе задържал най-дълго вниманието ѝ. Януария носеше русата си коса разделена на път по средата, плитките ѝ стигаха до раменете. Каквото и да бе времето, туниката ѝ винаги беше къса. Беше се научила как да поднася виното и храната, разкривайки най-щедро пред клиентите пълничките си гърди, които обаче никога не изскачаха извън деколтето.

— Казва, че ако победи, ще се ожени за мен! — продължи Януария и мечтателно погледна Клавдия.

— Невероятна възможност! — измърмори Океан. — Днес тук, утре го няма, както говореше Полибий за пъстрата си свиня, която избяга преди три седмици.

— Фризиец^[7] е, добър борец!

Океан шумно си пое дъх и поклати глава:

— Муран се е бил шест пъти и има пет победи. Последният му противник се отърва, защото тълпата го съжали.

— Такъв е животът! — обади се от мястото си в ъгъла Симон, един мръсен, дрипав философ. Самопровъзгласил се стоик^[8], той прекарваше по-голямата част от времето си в „Магариците“, като

изнасяше лекциите си пред всеки, който беше достатъчно глупав да го слуша. Сега стана и тронаво прекоси помещението, а лицето му представляваше истинско олицетворение на несгодите. — Ние сме само винени мехове — започна той, — които наперено пристъпват насам-натам: по-жалки от мухи сме ние, защото мухите стават за нещо! За какво ставаме ние?

— О, я кажи нещо по-весело! — подвикна Фаустина.

Стоикът Симон започна да хапе устни.

— Пекарят Криспин е мъртъв.

— Добър му път! — възкликна Океан. — Беше човек, готов да бръкне и в купчина лайна, за да извади половин грош оттам. Пък и беше толкова проклет, че дори домашното му псе не се чувстваше в безопасност край него.

Клавдия погледна към входа, вниманието ѝ беше привлечено от мъжа, който се вираше вътре от прага — тъмна, неясна фигура. Нима бяха вървели след нея дотук?

Океан проследи погледа ѝ и се изправи на крака.

— Заповядай, странниче, какво желаш?

— Нагълтах половината прах по Апиевия път. — Непознатият пристъпи напред и отметна качулката си: беше стар, с дребно, сбръчкано лице под кичури бяла коса. Погледна към Клавдия, после отмести очи. — Дай чаша вино и малко риба.

И се затътри към ъгъла.

Клавдия остави другите да бърбят край нея. Стоикът Симон беше в добра форма: той започна да поучава Фаустина за външния ѝ вид.

— Едно момиче наистина трябва да знае как да изглежда най-добре! — възвести той. — Ето, ти имаш овално лице. Среши значи косата си на път по средата на темето. Научих, че има някакви добри бои от Германия, с които да се боядисваш руса. Пробвала ли си ги?

Клавдия наблюдаваше непознатия. Мъжът седеше с гръб към нея. Януария заситни от кухнята с чаша вино и риба и ги сложи пред него. Клавдия изчака малко, после се извини и отиде до вратата, а на връщане спря до масата. Непознатият натопи пръст във виното и начерта риба над цифрата IV. Клавдия се върна на масата си. Фаустина вече бе сменила мнението си и крещеше на Стоика Симон, че ѝ дава

съвети, които никой не му е искал. Щеше да избухне свада, но се намеси Океан. Януария на висок глас се тюхкаше къде ли е Муран.

— О, нямай грижа за него! — презрително присви очи Граний.
— Вероятно опитва дали някоя млада кобилка може да върти глава и да вдига краката си.

— Да те няма! — наведе се Януария през масата. — Върни се там, откъдето си дошъл, в кучешките колиби на Масилия!

— О, скоро заминавам! — намигна Граний на Фаустина. — Нали така, скъпа?

— Къде отиваш? — любопитно попита Клавдия.

— О, на север вероятно. Може да прескоча до Медиолан. Да видя свят.

— Запиши се във войската! — обади се Океан. — Тогава ще видиш свят, момчето ми!

— Не, благодаря! — отвърна Граний. — Хич не мечтая да преследвам някой гологъз варварин в мъглата!

— Пък и дори не знаеш как да хванеш меча! — нанесе удар Януария. — Достатъчно трудности си имаш с пишката!

— Не отивай горе!

Клавдия вдигна глава. От градината се бе появила Попея. Смугла, добродушна и налята като сочен плод, с вдигната черна коса, прибрана със сребърен гребен, тя зорко огледа трапезарията. Клавдия се изправи и върху пълничкото лице на Попея се разля усмивка, последваха радостни викове, прегръдки и целувки. Симон, който се качваше по стълбите, за да погледне още веднъж трупа на Арий, се смъкна долу в полумрака.

— Колко е хубаво, че пак те виждам, Клавдия!

Попея пристъпи назад, за да я огледа.

— Чудесно е, наистина! — прогърмя един глас откъм вратата.

Полибий се беше завърнал. Той влезе, грубото му мургаво лице бе разкривено в гримаса. Кръчмарят изтри потта от оплешивяващото си чело и подръпна кичурите коса, обрамчващи главата му като императорски венец. Не обърна внимание на другите и за първи път през този ден се засмя. Той целуна и прегърна племенницата си, после дланта му се лепна за една от гърдите на Попея.

— Въпроси, въпроси, въпроси! — изръмжа той, като побутваше двете жени към масата. — Префектът е заядливо копеле! Непрекъснато

ми задаваше все един и същ въпрос: ако ти не си убил и ограбил Арий, кой тогава?

— И ти какво отговори? — попита Клавдия.

— Казах на мръсника, че държа странноприемница с добра кухня и чисти стаи. Той е тъй нареченият префект, не аз!

— Как се казва?

— Сатурнин.

— После? — продължи да пита Клавдия.

— Чакай мъничко! — Полибий се изправи. — Искам чаша неразредено вино.

Клавдия видя, че непознатият е изчезнал, яденето му бе останало почти непокътнато. Чичо ѝ я накара да стане и я огледа от главата до петите.

— Прислужница в двореца на императора, а? — Устните му скептично се свиха, но очите му бяха нежни и добри. Протегна ръка и я потупа по бузата. — Чудесно е, че си тук! — прошепна. — Толкова се безпокоях! — Другите сякаш ги нямаше. — Всеки път, когато те гледам, ми напомняш за майка си — той бързо примигна: — Беше мило момиче, с усмивка, която осветяваше деня ми! Ако не се беше омъжила за баща ти... — Полибий облиза устни, потънал в спомените си. — Ходих на гроба на Феликс.

— Стига, стига! — Клавдия погали голямата му космата ръка. — Имаш си достатъчно грижи!

Полибий издърпа чашата с вино от ръцете на Океан и изпи половината на един дъх.

— Работата върви, след като „Тлъстото прасе“ изгоря. Помниш ли онзи хитрец, стария Касий, дето държеше мръсната кръчма на две преки оттук? Роден мошеник, можеше да направи червеното вино бяло, а бялото червено. Както и да е, сложил да пече дроздове, бил пиян като свиня, на каквато и приличаше. Цялата къща изгоряла!

Клавдия не му позволи да смени темата.

— Арий! — настоя тя.

— Е, добре! — Полибий въздъхна. — Ти имаш остро око. Ще ти покажа, каквото е останало.

Клавдия тръгна след чичо си по коридора и се качи горе. Винаги бе обичала тази сграда. Чичо ѝ притежаваше трите етажа с изглед към улицата; останалото приличаше на зайчарник, пък и миришеше така,

въпреки че Полибий поддържаше чиста своята част. Стълбите и стените бяха изжулени с четка, имаше саксии с цветя. Дори беше поръчал да украсят с рисунки стените.

Полибий бе служил като войник във втори легион „Августа“ и се беше сражавал в Германия и Британия. Клавдия знаеше малко за миналия му живот, но го обичаше за това, което беше: човек, който се преструваше на стиснат и коравосърдечен, а всъщност беше щедър и благ, като изключим пламенната му омраза към вигилите. Вярно, че наред с всичко това Полибий бе и измамник и бъркаше в много гърнета, за да се облажи. Клавдия подозираше, че той харесва сградата именно защото в нея има много стълбища, изходи и входове; цял легион бе нужен, за да я претърси до основи. Докато се качваха по стълбите, Клавдия си спомни тихите почуквания по врата късно през нощта; Полибий се срещаше с някакви хора в залата или в градината; каруци със завити в слама и парцали колела по най-неочаквано време донасяха стоки.

— Добре ли си, чичо? — попита тя, когато стигнаха до коридора.

Полибий спря с ръка върху резето на вратата, очевидно отворена със сила. От нея се бяха отцепили големи трески и още лежах разпръснати по пода.

— Бях добре, докато не се появи този негодник. Влез!

Стаята беше тъмна, с още спуснати капаци на прозорците. Клавдия усети вонята на смъртта — противен, тежък мирис. Мърморейки проклетия, Полибий отвори капациите и запали светилниците. Обзавеждането беше скромно — пейка, столове, маса, голямо гърне от печена глина и няколко куки по стените. Трупът на Арий лежеше на леглото в алкова, завит с конски чул.

— Погледни го само!

Със светилник в едната ръка Полибий отчетна чула. Някой беше направил отчаян опит да придаде поне известно достойнство на Арий, като бе опнал краката му. Той беше мършав възрастен човек с подстригана бяла коса, прошарени мустаци и брада. Сега челюстта му сякаш бе пропаднала върху гърдите, а той като че ли ги гледаше изпод полузатворените си клепачи. Тъмната му туника бе просмукала от кръв, както и завивките. Клавдия внимателно го огледа. Беше виждала смъртта в най-различни форми. Бе стояла на колене край трупа на брат

си. Кои други ужаси можеха да причинят толкова болка? Смъртта беше краят. Това пред нея беше просто още едно парче човешка плът.

— Странно! — Клавдия разгледа панталоните от износена кожа. — В кесията му няма съвсем нищо. Искам да кажа, той трябва да е имал доста монети. И погледни, чичо, макар и да лежи на леглото — тя тупна с ръка кожените обувки на мъжа, — дори не ги е свалил!

— Винаги е бил небрежен! — изръмжа Полибий.

Клавдия забеляза, че плащът на Арий още е около раменете му, верижката, с която го закопчаваше, също беше окървавена. Тя заобиколи леглото и огледа вратата. Резетата бяха насилени, ключалката разбита, ключът още се крепеше на мястото си.

— И така? — започна тя. — Арий е дошъл тук...

— Да, Граний го довел. Моят благороден помощник го попитал дали иска нещо за ядене или пиене. Недружелюбен както винаги, Арий седнал на леглото, казал, че не иска нищо засега и Граний го оставил. Чул го, че издърпва и пуска резетата.

— Това навик ли му беше?

— О, да! — Полибий посочи една кутия от сикоморово дърво^[9] със специални закопчалки. — Арий слагаше всичко, което имаше, тук, затваряше кепенците и заключваше вратата.

— Трябва да е ял и пил нещо?

— Преди му носеха храната в стаята на поднос. Когато се нахранеше, отваряше вратата и се провикваше. Граний се качваше, вземаше подноса и му довеждаше момичета. Имай предвид, че хората не обичаха Арий! Плащаше точно уговорената цена, а момичетата трябваше здраво да се потрудят.

— Но този път е било различно, а? — Клавдия започваше да се тревожи. Куражът, който Полибий показваше долу, сега бе изчезнал. Той седна на един стол и започна да се чеше по корема — нещо, което винаги правеше, когато беше притеснен.

— Да, този път беше по-различно. Граний си тръгнал и на стълбите срещнал Фаустина. Тя също чула как Арий пуска резетата и заключва. Двамата слезли долу. Времето минавало, започнало да мръква. О, да, мисля, че този път скъперникът не заръчал храна. Океан се качил и почукал, никой не отговорил. Отишъл в градината, но капациите били затворени. Тогава той дойде и ме извика. Скоро

половината съседни се събраха на стълбището. Граний домъкна една дървена пейка. Океан и аз разбихме вратата и видяхме тази картинка.

— А стражите какво казаха?

— Ами не намериха никакви доказателства срещу мен или някой друг, но префектът заплаши, че ще затвори кръчмата за месец, а може и за два, за да можел да претърси всичко основно.

— А Арий беше...

— Търговец на вино. Всеки месец отиваше да си прибере дължимото. Живееше в другата част на града. Не беше женен. Мисля, че обичаше да се поперчи тук за две-три нощи, да се поразпусне, а после си тръгваше по пътя. Трябва да направя нещо! — простена Полибий. — Не съм съвсем сигурен дали префектът не пускаше въдица да му дам някакъв подкуп, но ако ме затворят, Клавдия, ще е по-лошо и от смърт. Трябваше да послушам съвета на Попея! — продължи той, потънал в горестната си несрета. — Тя ми казваше да купя вълча кожа и да я закова на гредата над вратата. Помагала срещу лош късмет!

Клавдия го слушаше с половин ухо, докато разглеждаше леглото. Сламеният бе застлан с платно. Тя забеляза, че единият му край е подпъхнат. Повдигна го и видя отдолу евтини листове пергамент. Взе ги и ги разгъна.

— Никой не се е сетил да погледне тук! — обади се Полибий.

— Какво е това?

Клавдия потисна собственото си безпокойство. Пергаментът беше лошокачествен и доста замърсен. Отгоре стояха буквите: *Chi* и *Rho*. Долу с червено мастило, сякаш с кръв, бяха надраскани несръчно букви: *In hoc signo occides*.

— Какво е това?

Полибий го измъкна от ръцете ѝ:

— О, богове, нещо свързано с християните, нали? Познавам тези букви. Има ги из целия Рим.

— Мисля, че трябва да ги вземем! — предложи Клавдия.

— Трябва да ги дам на префекта.

— Не мисля! — отвърна тя. — Донесъл ги е Арий, но префектът може да каже, че са твои.

Полибий очевидно се развълнува.

— По-добре ще е да ги взема аз — убеждаваше го Клавдия. — Ако ги намерят у теб, може да те обвинят в нещо по-сериозно.

Полибий закрачи из стаята и притвори разнебитената врата. Обърна се и се наведе към нея.

— Какво искаш да кажеш, Клавдия?

— В Рим има нов император; мълвата говори, че християните ще бъдат покровителствани.

Полибий приближи и стисна раменете ѝ.

— Откъде знаеш? Слушай, Клавдия, като те гледам с тази твоя подстригана коса, бледо лице и големи очи, ти си още момиченце! А понякога се държиш, сякаш си много по-възрастна. Виждал съм те долу в залата: наблюдаваш и слушаш. Никога не говориш за онова, с което се занимаваш. Винаги бързаш нанякъде — Полибий взе лицето ѝ между мазолестите си длани. — Съжалявам за Феликс. Винаги ме тегли към гроба му. Съжалявам за онова, което ти се случи, Клавдия. Ако ми беше минало през ум, никога нямаше да те пусна да отидеш там!

— Вината не беше твоя! — Клавдия нежно свали ръцете му.

— Но не си го забравила, нали?

— Не, чичо! Един ден ще намеря мъжа, който ме нападна и уби Феликс.

Лицето ѝ беше толкова бледо, очите ѝ гледаха толкова напрегнато, че Полибий се замисли дали не е изгубила разсъдъка си.

— Ще го открия и ще го убия, чичо!

— Стига, момиче! Не говори такива неща. Защо не се върнеш тук? Можеш да управляваш кръчмата вместо мен. Баща ти ти даде най-доброто образование. Толкова се гордееше с теб! „Слушай моята Клавдия“, хвалеше се той. „Знае Вергилий, Цицерон^[10]...“ Помниш ли веднъж, трябва да си била на дванайсет години, беше се изправила на масата в трапезарията и рецитираше началото на речта на Цицерон „За Милон“, а после подхвана Вергилий, бягството на Еней от Троя — засмя се: — Никой от онези тъпаци не разбираше какво говориш, но ти им направи силно впечатление и аз бях горд. После замина с онази група актьори. О, иска ми се този пиян глупак никога да не беше идвал!

— Валериан каза, че съм родена актриса.

— Знам! — изръмжа чичо й. — Виждал съм те как подражаваш на някои от клиентите долу. Какво си ти, Клавдия? Аз не съм глупак. Измъкваш се в тъмнината, търчиш по дворците. Не си доносница, иначе стражите щяха непрекъснато да се влачат тук — той тъжно я гледаше: — Тревожа се за теб!

— А аз тревожа за теб — отговори Клавдия. — *Carpe diem*, чичо! *Carpe diem!* Улови мига! — Клавдия вдигна пергаментовите листи. — Ще взема това със себе си. Кога ще откараш трупа?

— Утре сутринта.

Клавдия се изправи и тръгна към вратата. Резетата бяха повредени, простичката ключалка бе толкова разхлабена, че можеше ясно да се види примитивният механизъм, който държеше ключа.

— Стъпка по стъпка! — прошепна Клавдия. — Хайде, чичо. Заведи ме в стаята ми.

---

[1] Войски, набирани от съюзниците и съседните на Рим племена. Служилите в тези войски имали правото след уволнението си да станат римски граждани. — Бел.ред. ↑

[2] *Circus Maximus* (лат.) — Големият цирк. — Бел.прев. ↑

[3] *Basilica Nova* (лат.) — Новата базилика (храм с правоъгълна форма). — Бел.прев. ↑

[4] Технологията за багрене в пурпур или индиго с урина е разпространена от древността. Използвала се е най-често за оцветяване на вълна. Силната миризма идва от технологията, при която урината се съхранява две седмици, за да престои, после се загрява до около 50 градуса по Целзий, след което в нея се потапя материята. Така цветът става стабилен и искрящ. — Бел.ред. ↑

[5] Есквилин — един от римските хълмове. — Бел.прев. ↑

[6] Остров (лат.). Така римляните наричали многоетажните жилищни сгради. — Бел.прев. ↑

[7] Фризиец — родом от Фризия, област по крайбрежието на Северно море, обитавана от германски племена. — Бел.прев. ↑

[8] Стоици — философско учение, възникнало в края на IV в. пр.Хр. в Атина, според което философията е средство за добиване на мъдрост, на умение да се живее, а щастието е в природосъобразния живот, освобождаването от страстите и спокойствието на духа. — Бел.прев. ↑

[9] Сикомора — дърво от рода на черниците, чиито плодове наподобяват смокини. Отличава се с изключително твърдата си дървесина. — Бел.прев. ↑

[10] Марк Тулий Цицерон (103 — 43 г.пр.Хр.) — римски оратор, прозаик и политик, чието творчество е важно свързващо звено между постиженията на гръцката култура и Рим. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Останалото остави на боговете.

Хорацій, „Оди“, I, 9

Клавдия легна на кревата си и се втренчи в тавана. От готварницата долу долитаха викове, смехове и звукът на тамбурина, което значеше, че Януария е решила да танцува. Стаичката беше обикновена, на стената предишни клиенти бяха надраскали надписи:

Теофания е добра ездачка.

Порн има гадна уста.

Квест е обществен нужник.

Забрави републиката, гласувай за публиката.

Отдолу имаше малко по-културен цитат от Вергилий:

Безмълвни те паднаха, всеки от тях.

Клавдия пое дъх и сбърчи ноздри от миризмата на варено зеле. Загледа как пламъчето в почернялата стъкленница се надига и спада при полъха на вятъра, който проникваше през капака на прозореца. Спомни си лицето на Полибий и усети болка от собствената си самота. Майка ѝ си бе отишла, баща ѝ бе умрял, а сетне и малкият Феликс. Наричаха го нейна сянка: където и да отидеше, той винаги я следваше. Обвиняваше се за неговата смърт. Бяха отишли край Тибър да търсят в тинестите брегове по-ценни предмети — някоя монета, изгубен пръстен. Феликс обичаше да го прави. Преди колко време беше? Повече от година? Някаква ужасяваща сянка изскочи от мрака и животът на Феликс

угасна като свещ. Убиецът се стовари върху нея на земята и започна да блъска с ножа си до гърлото ѝ. Клавдия винаги щеше да си спомня миризмата му: на благовония, масло и вино. Лицето му бе скрито от нещо като маска, но тя успя да зърне върху китката татуирания бокал. Беше чувала за подобни нападения в тази местност.

Следващите дни бяха кошмарни. Тя не плака, легна до ковчег на Феликс и реши да спи край него, както когато беше жив. Сетне всичко се промени. Валериан важно влезе в кръчмата, а Клавдия рецитираше части от една пиеса на Теренций. Той я попита на колко години е, опипа гърдите ѝ и избухна в смях, когато тя започна да го имитира. Толкова точно, толкова находчиво, както ѝ каза по-късно, че веднага ѝ предложи работа. Полибий побесня, но племенницата му тръгна с Валериан и трупата му и в продължение на месеци кръстосваше пътищата на Италия, без да обръща внимание нито на тежко пристъпващите войски, нито на сгромолясването на империята. В Медиолан срещна свещеника Анастасий, който внимателно я бе наблюдавал на представлението по една пиеса от Протей. В нея тя използваше езика на жестовете и така започна всичко.

Клавдия се обърна на една страна. Валериан пиеше много. Миналото лято банкрутира в Рим дни, след като Анастасий посети представлението. Той енергично жестикулираше и бързо мърдаше пръстите си с движения, които напомняха тези на птица. На другата вечер двамата се срещнаха извън града и тя започна да навлиза все по-дълбоко в неговия свят. Взеха я на работа в дома на Елена в Медиолан и тя тръгна с Константин, когато той потегли на юг.

Клавдия служеше като дворцова шпионка. В себе си се гордееше, че не е предала никого, освен предатели. Анастасий тържествено ѝ го бе обещал. И не само пари, за да ги депозира при bankerите, но и живота на нападателя ѝ — някой ден.

Клавдия чу изблик на смях. Океан бе подел груба популярна песничка. А другото? Избиването на куртизанките? Какво значение имаше, че императорът се забавлява? Но защо ги убиваха? За да очернят името му ли? Може би. В тази мозайка имаше много дребни парченца. Питайки се, какво ли ще ѝ кажат утре в тъмните катакомби, Клавдия заспа.

На другата сутрин се събуди рано, веднага след съмване. Изми се и облече нова синя туника, която Попея сигурно бе донесла в

стаичката ѝ през нощта. После обу тежки сандали с ремъци, взе тоягата си и слезе долу. В кръчмата бе все още тихо, но улиците вече се пълнеха с шумове и тълпи. Чуваха се удари от чукове, гълчавата на ученици, дърдоренето на богати клиенти пред елегантните домове на патроните им, бърбрежът и недоволното мърморене на слуги. По улиците се виждаха роби, въоръжени с метли от сплетени тамариндови, пиренови и миртови клонки; те посипваха стъпалата със стърготини, преди пак да ги сметат на купчинки. Отпред залитаха двама пияни, които ядно премигнаха на слънчевата светлина. Търговци сваляха капациите на дюкяните, изнасяха стоката си на сергии, някои палеха мангали в студения утринен въздух; бръснари вече обслужваха ранобудни клиенти.

Докато вървеше, Клавдия често поглеждаше нагоре към високите етажи на сградите: беше часът на нощните гърнета, когато — преди дневните стражи да започнат обиколката си — върху улиците се изсипваха всякакви нечистотии. Тя скоро се измъкна от частта на града, която познаваше толкова добре, и навлезе сред пазарните площади. В колонадите беше пълно с народ: обуцари и продавачи на дрехи, търговци на медни съдове, готвачи, предлагащи горещи наденички, момчета, които разнасяха хляб и сладкиши, жени, понесли плодове и зеленчуци, писари със стилуси^[1] и пергамент. По сергиите вече бяха подредени пържени фурми, кървавица и малки гърненца с яхния. Търговци на вино крещяха, че стоката им е най-добрата. Колкото по-нататък отиваше Клавдия, толкова повече оживяваше градът. Преминаваха матрони в столове — носилки, синовете на дебел мъж го караха на количка. Важни сановници се излягаха в лектиките си, четяха пергаменти или подканваха робите да намерят по-бърз път сред тълпите.

Клавдия продължи на юг срещу потока от хора, който се изсипваше от предградията. Минаваше край скупчени като мухи просяци, пробиваше си път сред търговци на евтини джунджурии, които се навъртаха наоколо, готови да сторят някоя поразия. Не изпускаше кесията, прикрепена с връв към китката ѝ, и придърпа по-надолу качулката на плаща си. Спря пред една готварница да си купи хляб, фурми и разрежено вино. Продължи по пътя си и докато набързо се хранеше вървешком, внимателно оглеждаше тълпящите се край нея лица. После ускори крачка. Точно преди да стигне до главния път към

Апиевите порти спря, взе си наденичка с подправки и седна на стъпалата на един храм. Изяде я още гореща, докато се оглеждаше, търсейки някое лице, което бе зърнала преди. Към нея доближи някакъв пиан и запретна долния край на туниката си. Клавдия вдигна тоягата и предупредително го смушка в корема.

— Сбъркал си и времето, и мястото, и жената! — начумерено каза тя.

Пияният се олюля. Клавдия видя, че не се преструва и просъска:
— Върви си в къщи и се наспи!

Стана, отблъсна го и скоро стигна градските порти, където помощни войници с червени плащове и сини щитове, с отметнати на вратовете шлемове, се бяха настанили срещу караулното, хилеха се и подсвиркваха на преминаващите момичета. Клавдия ускори ход, но трябваше да спре пред струпаните каруци, които прекупвачи и роби разтоварваха, за да разнесат стоката по многото пазари. Накрая успя да се промъкне. Пътят ставаше по-безлюден и тя бързо стигна до голямото разхвърляно гробище, този град на мъртвите, прострял се от двете страни на Апиевия път докъдето поглед стига: мавзолеи, статуи, груби надгробни камъни, истински некропол.

Клавдия навлезе в него и тръгна по една пътека, която се виеше между надгробните могили, сред помръкналия блясък на патрицианските гробници и безвкусните им имитации над мястото за упокой на по-малко заможните. Колкото по-навътре влизаше, толкова по-тихо ставаше край нея, само някоя птица се обаждаше случайно или прошумоляваше животно, промъкващо се през високата трева. Беше ранна пролет; слънцето вече бе силно, но вятърът оставаше студен поне до пладне. Клавдия спря и като си помагаше с тоягата, се покатери на една гробница, за да огледа пътя, по който бе дошла: нямаше никого. В далечината се виждаха пътници, но тук беше сама; никой не бе я проследил в гробището.

Клавдия се смъкна долу и тръгна по пътеката към парче изоставена земя. Дори в утринната светлина то изглеждаше усамотено и неприветливо. Някога го бяха използвали за екзекуции. Тук, според легендата, офицерът християнин Себастиан^[2], бил убит със стрели. В пустошта отсреща се виждаше неговата запусната гробница, която служеше за вход към катакомбите отдолу. Клавдия винаги се чувстваше неспокойна на това място. Една нощ дойде тук и завари две

грозни старици с боси нозе, непокрита глави и мъртвобледи лица заради бялата боя, с която ги бяха нацапали. Бяха загърнати в черно и монотонно припяваха заклинанията си, съпровождайки ги с вой като оплаквачки. Клавдия се скри. Магьосничеството и вещерството бяха обичайно явление в Рим и затова рядко я викаха тук нощем. На това място обикновено се събираха магьосници, които призоваваха сенките на нощта, копаеха земята с нокти и изливаха в дупките кръвта на черно агне или друго животно. В онази нощ Клавдия трябваше дълго да чака, скрита зад един надгробен камък, докато стариците свършиха обряда си или може би се умориха.

Сега беше сама тук, въпреки че по обгорялата трева можеше веднага да се разбере къде са палили огньовете. Тя бавно тръгна напред. Нещо привлече погледа ѝ: перата на черен петел, а край тях — белеещи се кости. Клавдия затвори очи и направи знак против Духа на злото. Стигна до входа на гробницата, наведе се и влезе, като се придвижваше извънредно предпазливо, защото стъпалата рязко се спускаха надолу в мрака. Нямаше и следа от светлинка. Сигурно беше първа. Клавдия бавно започна да слиза, вперила поглед в тъмнината, и точно над последното стъпало внимателно опипа стената. Въздъхна с облекчение, когато пръстите ѝ докоснаха светилника и натопените в сярата клечки. Запали лампата с треперещи пръсти, огледа се и продължи да върви. Катакомбите бяха издълбани в меката скала под града. Първоначално тук бяха погребвани бедняци, но последователите на Христос започнаха да ги използват като места, където да се крият, дори за молитвени срещи. В тях тайно докарваха погубените на арената мъже, жени и деца, за да почиват в мир. За някои от мъртвите дори се говореше, че са светци, както ги наричаха християните, преминали направо в Рая чрез страдалческата си смърт. Отгоре на всичко Клавдия си спомни и приказките за вампири, които ѝ разказваха като дете: за Мормо, ужасяващата жена с крака на магаре, или за ламиите, тези караконджули с кървави уста, които дебнеха да намерят деца и да ги изядат. Слабо осветени, тесни и завладени от плесента, катакомбите бяха подходящо място за такива кошмари.

С лампата в ръка момичето навлезе още по-навътре в тъмнината. От време на време спираше, за да запали пак фитила и внимателно следваше издълбаните в стената знаци с форма на риба. Катакомбите бяха опасни, в тях лесно се влизаше, но ако човек се изгубеше в

лабиринта, можеше да остане погребан тук до края на живота си. Затова Клавдия спираше толкова често и проверяваше дали върви в правилната посока. Накрая проhodят премина в нещо като малка кухня, където тя съзря мраморната пейка, открадната от един от мавзолеите край гроба на мъченицата Филомена.

Клавдия седна на нея. От дясната ѝ страна започваше друг тунел. Бяха ѝ дали подробни наставления: ако възникнеше опасност, той щеше да я изведе от гробището. Клавдия се засмя. Каква опасност? Не беше християнка. Но дори и да беше, християните нямаше от какво да се боят в Константиновия Рим. Бяха ѝ казали да бъде тук в четвъртия час и тя пресметна, че е дошла навреме. За да се успокои, стана и тръгна наоколо, загледана в гробовете и различните надписи върху тях. Чу звук, някой тътреше крака в прохода. Загаси лампата и се притаи в един ъгъл, наблюдавайки входа. Появи се тъмна фигура. Клавдия облекчено въздъхна, когато свещеникът Силвестър със светилник в ръката влезе в преддверието.

— Тук ли си, Клавдия?

— Тук съм.

Тя тръгна да го посрещне и отново запали своята лампа. Силвестър запали и други в нишите на стените и седна до нея на пейката.

— Защо трябва да сме тук? — поде Клавдия. — Ти няма защо да се боиш от тези места, но аз ги мразя.

— От всичко трябва да се боим! — навъсено отвърна Силвестър. — Константин ни обеща много, но ще удържи ли на думата си? Не бива да се страхуваме от мъртвите, Клавдия. Те са с Бога. Живите представляват опасност. Не искам да ти губя времето. — Той се обърна, за да я гледа право в лицето. — Казват, че си като майка си, Клавдия, с изключение на очите. А сега вече виждам у теб и баща ти!

— Какъв беше той? Едва го помня. Мъж с ниско подстригана коса и проницателни очи.

— Винаги задаваш един и същи въпрос, Клавдия! И аз винаги ти отговарям по един и същи начин. Юлий беше един от нас. Много добър войник. Командваше спомагателните войски в Трети панонски^[3]. Достоен човек, щеше да се гордее с теб, макар и да не си приела кръщението.

— Не ми е трудно да приема вашия Бог като идея — отвърна Клавдия. — Повече ме затруднява това, че позволява на някакъв богат звяр да убие едно малко момче и да изнасили една млада жена.

— Не знам нищо за това — отговори Силвестър. — Ти мислиш, че твоят насилник е бил християнин, така ли?

Клавдия кимна.

— Не, не е бил. Може би е войник? А може би жрец на Дионисиевите обреди?

— Какви са тези жреци?

Силвестър леко се усмихна:

— Дионисий, Афродита, Бакхус. За мен те много си приличат, Клавдия. Има много привърженици на старите богове, всички страстни поддръжници на Максенций. Е да, този безсрамник, твоят насилник може и да е в Рим, може да се крие някъде, може да е станал християнин, а може дори и да е избягал на изток при Лициний. Времето ще покаже. Мога да те посъветвам да се уповаваш на Бога — добави той. — Но ти нямаш бог, нали, Клавдия?

— Огледай се наоколо, свещенико! — рязко произнесе Клавдия. — Наричат това място град на мъртвите. Дали всички тези ще се върнат към живота? Дали ще възкръснат?

Силвестър сведе глава:

— Когато му дойде времето, Клавдия. Както и да е, имаш думата ми, че мъжът с татуирания бокал на китката...

— Но ние не сме тук заради това.

— Не, не, не сме.

Силвестър положи ръце върху бедрата си и се наведе напред, сякаш говореше сам на себе си.

— Това е началото на нова епоха за християнската църква, Клавдия. Вече няма да има преследвания, проскрипции, ужасна смърт в амфитеатъра. На изток Лициний се спотайва в Никомедия и заговорничи; целият свят ни наблюдава. Има недовършени дела. Или Константин, или Лициний — един от тях ще стане господар на римския свят. Ние се молим Константин да победи. Той е благоразположен към нас. Гледаме на майка му като на най-могъщия ни приятел.

— А убийствата на куртизанките заплашват да разрушат всичко това, нали?

— Да, тези жени работят за Домацила. Наричат себе си Обществото на Афродита. Момичета от високопоставени семейства с могъщи приятели.

— Но те не са единствените куртизанки в Рим, нали така?

— Не, не са. Константин си намира приятелки и от други квартали и с тях нищо не се е случило.

— Кое го накара да избере момичетата на Домацила?

— Тя е приятелка на Августата Елена. Това е единственият начин Константиновата майка да държи сина си под око. Досега — сухо продължи Силвестър, — личният морал на Константин не ни интересуваше; но вече не е така. Има три, вероятно четири убийства.

— Още едно ли?

— Така ни казаха нашите шпиони в императорския дворец. Миналата нощ там било доведено момиче на име Сабина. По-късно го открили мъртво, с кървави кръстове, изрязани на челото и страните. Край трупа било намерено и дефиксио.

— Тържествено проклятие?

— Да, Клавдия, тържествено проклятие. Вярно е — махна с ръка Силвестър, — че тези убийства не са на сметката на императора. Но те създават тревога, безпокойство, плашат хората. Мнозина се молят старите дни да са отминали и Рим никога пак да не бъде управляван от един Нерон, Домициан, Калигула или Елегабал^[4].

— Кървавите кръстове петнят и твоята религия, нали?

— Да, Клавдия. На някои места християнството все още се смята за кръвожадна и извратена секта, а хората мислят, че истинската му цел е обвита в тайнственост. Някои може да започнат да твърдят, че тези убийства доказват как в действителност не може да се вярва нито на Константин, нито на християните.

Клавдия му разказа за убийството в „Магариците“ и за пергаментите, които бе намерила.

— Е, това поне доказва нещо — тупна с обувия си в сандал крак Силвестър. — Тези убийства са предназначени да породят тревоги и безпокойство, те се гаврят с Константин и с християнството. Арий беше търговец на вино, нали?

— Да.

— Възможно е да е работил за някой агент на Лициний — обясни Силвестър. — За някой, който стои близо до Константин и

който се опитва да дискредитира императора и нас посредством тези убийства.

— Значи, зад всичко стои Лициний?

— Да, Лициний и някой предател в двора на Константин.

— Но аз не мога да си го представя! — възрази Клавдия. — Всеки път, когато убива някоя куртизанка, убиецът рискува собствения си живот. Имам предвид убийството на някоя като Сабина, в сърцето на императорския дворец.

Силвестър поклати глава.

— Представи си, че Лициний е главината на колелото, той се намира в Никомедия и иска да осуети плановете на Константин, но спиците са неговите агенти в Рим.

— А обръчът на колелото? — запита Клавдия.

— Самият убиец, някой, близък до Константин.

— Но ти не отговори на въпросите ми. Ако дворцовият управител Бес, ако дори собствената майка на Константин биха били заварени с нож в ръка над трупа на една куртизанка...

— Тогава разкриването на убийствата щеше да е доста лесно — отвърна Силвестър. — Едната е убита, като излизала от баните, другата в атрия на една къща на Есквилин, третата в обществените градини, а четвъртата в самия дворец. Куртизанките живеят свой собствен живот. Те пазят тайни, да бъдат дискретни е част от занаята им. Например, ако един благороден патриций иска да се поразтуши и да се срещне с жената, която е пожелал, на място, достатъчно далеч от погледа на обществото...

— Тогава какво? — настоя Клавдия.

— Убиецът би могъл да бъде човекът, поканил куртизанката на тайна среща. Или по-вероятно, би дебнал жертвата си, докато накрая нанесе удара. — Силвестър въздъхна. — Макар да признавам, че убийството от миналата нощ е било по-трудно от другите.

Силвестър замълча и се вслуша в тъмнината.

— Какво има? — настръхна Клавдия.

— Нищо, стори ми се, че долових шум. О, би могло да бъде всичко. — Отново млъкна и вдигна пръст към устните си. — Чувала ли си за сикариите?

— Приказки и мълви. Сикарий^[5] значи „човек с кама“, нали?

— Да, но в същото време означава и „наемен убиец“; човек, който върши убийства по договоряне.

— Но Рим е пълен с такива! Има толкова убийци, колкото и плъхове в отходните канали!

— Не, този мъж или жена, който и да е сикарият, е нещо особено. Искаш да се извърши убийство и то бива извършено.

— Как?

— Не знам — поклати глава Силвестър. — Край Тибър има една кръчма, наричат я „Троянският кон“. Тя е бедна, долнопробна и съмнителна. Държи я една вещица, отровителка, сводница на име Локуста^[6]. Тя е изкривена телом, но наред с това и духом. Единственото, което знам е, че сикарият иска много пари за услугите си. И когато го наемат, по някакъв начин оставят името на набелязаната жертва точно в тази кръчма.

— Защо тогава властите не я затворят?

— Първо, нямат доказателства. Второ, защо да затварят нещо, което самите те вероятно използват? И накрая, всеки път когато стражите са нахлували там, са намирали само клетката, но не и птичката.

— Значи казваш, че Локуста взема името на жертвата и го предава на сикария?

— Така изглежда и той трудно може да бъде вкаран в капана. Да кажем, че отида там и дам твоето име — Силвестър закачливо я смушка по рамото. — Едва ли ще го приеме. Всъщност бих изложил себе си на риск. Той щеше да поиска да разбере кой съм и откъде идвам. За сикария се знае, че ексекутира онези, които му създават неприятности.

— Но императорът или Августата биха могли да се намесят със сила или подкуп!

— Възможно е, но дали ще имат успех? Такъв като сикария работи за един господар, когато приеме задачата. Негодникът ще бъде нащрек и ще подуши капана.

— И ти мислиш, че куртизанките са убити от сикарий?

— Вероятно.

— Какви доказателства имаш?

Силвестър стана и се протегна.

— Какво ти разказа императрица Елена?

— Не толкова много, колкото ще ми кажеш ти.

— Знаем — засмя се Силвестър, — че преди пет години на този сикарий било възложено да проследи и да убие един от нашите старейци. Той го направил и оставил личния си знак: дребна монета, пъхната в ръката на мъртвеца. Зловеща шега, така жертвата ще може да плати на Харон, лодкаря на подземното царство, когато пресича река Стикс.

— И такива монети са били намерени у куртизанките?

— Със сигурност в ръцете на първите две, но после това престана или поне повече монети не бяха намерени.

— А дали всички жертви са работели за Домацила? Възможно ли е техният убиец да ѝ има зъб? И ако е така, защо тя не напусне Рим?

— Според мълата — отговори Силвестър, — искала е, но не кой да е, а самата Августа ѝ забранила. Очевидно Елена ѝ е обяснила, как това би означавало, че Домацила вече няма доверие на императора; как ще предизвика общественото недоволство и ще привлече още по-голямо внимание към убийствата.

— А дали самата Домацила не е отговорна за тях?

— Домацила, тази дебела и отдадеш на удоволствията жена? Съмнявам се. Тя живее заради млякото с благовония, копринените одежди, клюките и покровителството на могъщите и прочутите. — Силвестър потри ръце. — Домацила притежава разкошна вила с градини край Есквилин. По време на гражданската война, когато Константин потегли към Рим, тя, заедно с Луций Руфин, бе сред най-пламенните му привърженици. Когато Максенций и неговият помагач Север започнаха да нанасят удари, Домацила и дамите ѝ избягаха от Рим. Наеха лодка до Остия, а после кораб до Медиолан. А вилата ѝ бе завзета от Север. Първо, заради нейния разкош; второ, за да докопа всичко по-ценно, което Домацила бе изоставила; и трето, за да претърси и да разбере дали не може да се намерят някакви важни документи.

— А какво стана със Север?

— Както знаеш, Константин разби войските на Максенций край Милвийския мост и потегли срещу Рим. Подобно на мнозина други, Север беше решил да смени господарите. Но късно една вечер го посетила млада жена. Когато на другия ден слугите влезли в спалнята му да го събудят, Север бил мъртъв, прободен с кама в сърцето, а от младата жена нямало ни вест, ни кост. После Константин влезе в Рим с

главата на Максенций, Домацила се завърна и всичко вървеше по мед и масло, докато не започнаха убийствата.

Клавдия се загледа в трепкащото пламъче на светилника, поставен от Силвестър на земята. Трябваше да обмисли ставащото, да прецени дали не е прекалено опасно. Силвестър имаше право, това не бяха просто убийства на млади жени. Зад всичко известно се криеше и нещо друго. Клавдия се чудеше колко много знае този могъщ християнски жрец. Съвсем не беше странно, че Константин и Елена бяха благосклонни към това общество с неговите безброй шпиони и доносници в града и цялата империя.

— За какво мислиш, Клавдия?

— Какво ли ще е — внимателно започна младата жена, — ако тези убийства нямат нищо общо с Лициний? О да, той с радост ще научи за тях и ще бъде готов да се възползва от размътените води. Но ако Константин има таен враг, мъж или жена, а може би повече, които яростно негодуват срещу него? Които искат империята за себе си? Не, не! — Тя поклати глава. — Това е безсмислено. Константин контролира армията, войската го обожава. Ами ако... — продължи да размишлява Клавдия, — ако убийствата наистина нямат нищо общо с Константин, а с Домацила и нейната вила? Да — възкликна развълнувано тя, — ами ако Север е оставил нещо скрито там?

— Какво те кара да мислиш така?

— Може би някой иска да прогони Домацила от Рим? Да я подплаши и тя пак да побегне? Или тя знае нещо, или вилата ѝ крие нещо, което убиецът иска да получи?

— Разбирам — засмя се Силвестър. — В това има смисъл. Затрудненията, причинени на императорското семейство и на църквата? Да, това е нещо...

— Кое то прилича повече на допълнителна атракция на арената! — подчерта Клавдия. — В края на краищата, Домацила и момичетата ѝ са били наказани, не императорът.

— А убиецът?

— Някой, който иска да прикрие нещо и същевременно ненавижда Константин. Този убиец е майстор в занаята; сикарият е негов агент, който организира и изнудва хора като мъртвия търговец Арий да разпространяват компрометиращи листчета из града.

— Да, в това има логика.

— Което ме води към една смърт, която изглежда не тревожи никого — продължи Клавдия. — Смъртта на онова момиче Фортуната, първо убито, а сетне закачено на кука за месо в кланиците на императорския дворец. Сега мраморните коридори на Палатин са пълни с доносници и шпиони. Постоянно се подготвят слуги, които да събират сведения оттук-оттам. Защо е пострадало тъкмо това момиче, освен ако не е знаело нещо? Но какво?

— Това трябва да откриеш ти — отговори Силвестър. — Ние искаме тези убийства да престанат, а виновникът за тях да бъде разобличен. Ако направиш това, Клавдия — лукаво се усмихна той, — ти ще имаш не само подкрепата на императора и неговата августейша майка, но и личното покровителство на епископа на Рим!

— А мъжът с татуирания на китката бокал?

Силвестър стана.

— Ако го направиш, Клавдия, за него няма да има място, където да се укрие. Ако е жив, ти ще получиш и справедливост, и възмездие. Сега аз трябва да тръгвам. Разбрах, че се местиш в личното домакинство на императора. Когато го направиш, потърси едно момиче на име Лавиния и я запитай за Фортуната, тя може да ти помогне.

Свещеникът спря пред началото на прохода и направи във въздуха знак за благослов.

— Изчакай малко, преди да ме последваш.

После си тръгна.

Клавдия седна и зачака, така потънала в мислите си, че клепачите ѝ натежаха. После изведнъж се събуди и веднага се запита дали беше от студа на това тъмно място, или от звука, който бе чула в просъница.

---

[1] Калем, писалка, обикновено от желязо. Единият ѝ край бил остър и служел за писане върху навосъчена повърхност, а другият — плосък и служел за заличаване на написаното. — Бел.ред. ↑

[2] Свети Себастиан, роден в Нарбона, мъченически загинал в Рим през III в., покровител на стрелците с лък. — Бел.прев. ↑

[3] Панония — римска провинция от I в. между Алпите, река Дунав и река Сава, населена с група илирийски племена и келти, почти напълно романизирана до IV в. — Бел.прев. ↑

[4] Римски императори, прочули се със своята жестокост, лудост и разврат. Тит Флавий Домициан (51 — 96), последният римски император от династията на Флавиите, според Светоний в младостта си бил любовник на много от властимащите мъже в Рим. Като император се прочул с масовите екзекуции на сенатори, а след убийството му Римският Сенат постановил всички негови изображения да бъдат унищожени. Елегабал, по-известен като Хелиогабал, е роден като Варий Авита Васиан (218 — 222) и по майчина линия е от фамилия, от която произхождали жреците на култа към семитския бог на слънцето и плодородието Ел-Габал, латинизирано Елиогабал. Опитал да обяви Ел-Габал за върховно римско божество. — Бел.ред. ↑

[5] Sicarius(лат.) букв. убиец с кама, впоследствие наемен убиец — така са били наричани в десетилетията непосредствено преди опустошаването на Йерусалим привържениците на една крайна фракция на евреите зилоти, които се опитвали да пропъдят римляните и техните привърженици от Юдея. — Бел.ред. ↑

[6] Вероятно алюзия с прочутата римска отровителка Локуста (ум. ок. 68 г.пр.Хр), използвана от Агрипина срещу мъжа ѝ, император Клавдий и от император Нерон срещу доведения му брат Британик. В своите „Анали“ Тацит я нарича „маша на амбициозните“. — Бел.прев.

↑

ГЛАВА ПЕТА

Всичко в Рим има цена.

Ювенал, „Сатири“, I

Клавдия се изправи и грабна вързопата и тоягата си. Тръгна по прохода и спря като прикована. Катакомбите се простираха тъмни и пуси. Когато си тръгна, тя и Силвестър винаги изпълняваха един и същи ритуал. Той излизаше първи, а тя го следваше, като загасваше малките светилници. А сега те бяха угасени, дори онзи, който бе поставила отляво и другият отсреща. Силвестър никога не би постъпил така. Тук имаше някой друг — натрапник, притаен в тъмнината с нож или въже, за да я удуши. Клавдия си спомни за един случай отпреди няколко месеца. По заповед на Анастасий беше тръгнала да се срещне с шпионин от армията на Максенций в покрайнините на Константиновия лагер. Императорският свещеник я предупреди, че никой не бива да забележи мишлето, прислужничката, която отива да се позабавлява с любовника си, имал нещастieto да бъде на пост. Но тази нощ беше по-различна. Техният шпионин бе заловен и екзекутиран, а на негово място я чакаше платен убиец, който не подаде предварително договорения сигнал. Сега Клавдия почувства как стомахът ѝ се свива от същия страх, както и в онази студена октомврийска нощ. Смъртта я причакваше: някой беше я проследил в катакомбите. Той не беше посмял да нападне Силвестър, но прислужничката Клавдия вървеше право към опасността.

— Кой е там? — остро подвикна тя.

— Клавдия! — гласът беше тих и гърлен. — Клавдия, ела тук!

Тя отстъпи назад.

— На котка и мишка ли ще играем? — подигра се гласът. — Нагоре-надолу сред гробовете? Ще хвана ли мишлето? Огледай се, Клавдия, виж тези стени с нишите по тях! Аз ще положа трупа ти сред покойните вярващи и никой няма да забележи!

Клавдия се напрегна; гласът приближаваше. На мъж или на жена принадлежеше той? На млад или стар човек? Тя изтри ръце в тъмната си туника и изруга от безсилие. Устата ѝ пресъхна, докато се взираше в мрака. Имаше само една малка кама и тоягата си.

— Да поиграем на котка и мишка! — подхвърли тя подигравателно в отговор. — И не забравяй, че преследвачът може да стане преследван!

Тя побягна назад към нишата, откъдето бе тръгнала, и свърна по друг проход. Спря пред една ниша и чу как някой тихо повлече краката си. Побягна по-нататък, като спираше от време на време, докато лъч светлина от една пукнатина в скалата край нея не освети мрачния проход.

— Винаги върви наляво! — ѝ бе казал Силвестър. — Следвай знака на рибата!

Тя тръгна вляво, но въпреки, че преследвачът ѝ се движеше предпазливо, нямаше съмнение, че я настига.

— Клавдия! — сега гласът беше нетърпелив. — Искам само да поговорим! Защо не спреш за малко?

Тя забърза напред, с лепкава от пот кожа, гърдите започваха да я болят. Знаеше, че няма да се изгуби, и все пак досега не беше видяла и знак, че има някакъв изход. А дори и да излезеше навън, преследвачът вероятно щеше да продължи да я гони. Нямаше да бъде в безопасност, докато не стигнеше Апиевия път, където можеше да се изгуби сред тълпите, вървящи към града. Тоягата едва не се изплъзна от ръката ѝ. Тя зави при един ъгъл и се разхълца от облекчение. Светлината тук беше по-ярка. Погледна към тесния ходник, през който бе дошла. От двете ѝ страни нагоре в скалите тръгваше по една пукнатина. Тя намести тоягата си направо в тях и напрегнато се вслуша. Преследвачът ѝ приближаваше.

— Ще завърша това надбягване и ще победя! — подигра се към мрака тя. — Скоро ще ти избягам!

Като стисна вързопа, Клавдия побягна по прохода. Зад себе си чу трясък и се ухили. Който и да беше преследвачът ѝ, здраво се бе блъснал в тоягата.

— Ще разбере кой си по насинените ти пищяли и по куцането ти! — присмя му се тя.

В слънчевата светлина тя на един дъх изкачи стъпалата и се озова в гробището, недалеч от Апиевият път. Побягна край рушащите се паметници и високите гробници, край погребалните урни от слонова кост и разядените от времето надгробни камъни. Прескочи една канавка и едва не се блъсна в група изненадани селяни, които тикаха колички към портата.

— Извинявайте! — заекна тя. — Приятелят ми е много нетърпелив!

Селяните се изсмяха и пуснаха няколко солени забележки. Един ѝ предложи винен мях, друг — натрошена безквасна овесена питка. Клавдия ги прие. Обърна се назад, но от преследвача ѝ нямаше и следа. Тя последва селяните до портата и влезе в града. Там им благодари и спря пред една готварница, за да си купи малко месо и чаша разрежено с вода вино. Чак тогава се разтрепери и стомахът ѝ се сви при мисълта, че едва е отървала кожата. Гледаше хората, които минаваха край нея, но не видя никого, който да се държи подозрително. Един мъж куцаше, но беше стар и прегърбен, а лицето му бе покрито с мръсотия. Освен него нямаше друг, който да изглежда наранен. Клавдия въздъхна и продължи по пътя си. Спря да си вземе нова тояга и, следвайки тълпата, навлезе още по-навътре в града.

В една кръчма се опита да се приведе в ред, но с туниката нищо не можеше да се направи. Беше разкъсана, покрита с кални петна и зеленикава слуз там, където се бе търкала в стените на катакомбите.

Когато се представи в определената за прислугата част в императорския дворец на Палатин, един иконом я огледа от главата до петите и самодоволно се ухили.

— Май не хващаш много окото.

— Не съм тук да хващам нечии очи! — рязко отговори Клавдия. — Наеха ме да помагам в домакинството!

— Точно така! — презрително отрони мъжът. — Но тук работят само чистоплътни хора!

Той щракна с пръсти и един прислужник от кухнята поведе Клавдия през портици и градини към едно спално помещение зад двореца — просто една дълга стая над конюшните с две редици легла, всяко с малко шкафче и стол. Една от прислужничките беше повръщала и бе оплескала всичко наоколо. До нея стоеше лечител с гърне, пълно с отвара от корен на подбел и я караше да вдишва

изпаренията му. Спалнята беше слабо осветена: светлината идваше от прозорци, които повече приличаха на процепи в стената; въздухът вонеше на застояла пот, урина, евтино масло и тежки благовония. В другия край имаше кани с вода и нужник с подредени на дървени лавици гърнета. Клавдия напълни една кана с вода от ведрото, изми лицето и ръцете си и се върна в спалнята. Момчето от кухнята вече се опитваше да претършува вързопа ѝ. Клавдия заплашително вдигна тоягата. Момчето се наведе, запретна дрехата си, пръдна шумно и побягна.

Клавдия бързо смени туниката си. Сгъна старата и я пъкна в шкафчето заедно с някои спомени. Не се страхуваше, че ще я оберат. Доста често беше работила на такива места. Неписаното правило на тези спални помещения беше, че момичетата никога не се крадат една друга. Ако успееш да отмъкнат нещо от другаде, то си оставаше тяхно.

— Ти ли си Клавдия?

На входа към помещението стоеше високо дългокрако момиче, мръсната му русолява коса бе прихваната на темето. Имаше широко, обветрено лице, а гласът му беше гърлен.

— Аз съм Клатина. Ще работиш с мен в кухните.

Клавдия тръгна към нея. Клатина изглеждаше глуповата, с тесни сини очи и присвити устни. Тя стискаше ръцете си с грапава лющещ се кожа и напрегнато я гледаше. И играта отново започна. Клавдия знаеше, че Клатина мисли същото като нея: Коя си ти? Имам предвид — коя в действителност си ти? Доносница? Шпионка? Имаш ли могъщ покровител? Или глупав любовник сред стражата? Може ли човек да се сговори с теб или да те сплаши?

— Германка ли си? — попита Клавдия.

— Не, от Хелвеция^[1] съм.

Клавдия кимна.

— А ти?

— Баща ми беше римски центурион, майка ми британка.

Този път кимна Клатина, очите ѝ внимателно изучаваха Клавдия.

— Защо си тук? — попита тя.

Клавдия сви рамене:

— Работех в едно семейство. Сега ме прехвърлят в друго. Родена съм свободна.

Клатина принудено се засмя. Клавдия знаеше, че е решила. Няма да наказват, няма да удрят с юмруци или шамари новодошлата. В кухнята няма да ѝ погаждат дребни номера. Няма да има преднамерени случайности с тигани с врящо масло.

— Ще видиш, че съм добра работничка — увери я Клавдия. — Държа си устата си затворена, а главата сведена.

Сега се засмяха и очите на Клатина. Тя взе решение. Това ново момиче знаеше правилата, познаваше йерархията на глутницата.

— Можеш да работиш до мен — предложи тя. — Не е лошо. Готвачите са мръсници, кухненските прислужници все се опитват да те оципят по задника. Войниците си мислят, че са дар от боговете за жените. Колкото до останалото... — Клатина пропусна придворните, блюдолизците, хрантутниците и посетителите. — Само гледай да не оставаш сама с тях! И преди си работила в дворци, нали? Големите идват и си отиват.

Усмивката на Клатина угасна и тя прехапа устни: тези думи можеха да се окачествят като предателство. Очите ѝ загледаха умолително.

— Разбирам! — засмя се Клавдия. — Големите идват и си отиват всеки ден. Но ние оставаме и работим от сутрин до вечер.

Клатина протегна ръка. Клавдия я пое.

— Мисля, че ще се справиш много добре! — прошепна Клатина. — Управителят каза, че е трябвало да бъдеш тук на зазоряване.

Така започна службата на Клавдия в кухните и коридорите на двореца. Еднообразна работа, търчане насам-натам с делви вода или кърчази с вино. Часове в горещия въздух на кухнята, където димът се издига на облаци; после в помещението с пресите, където изстискват зехтина и го наливат в делви. Маси, които трябва да се измият, подове, които трябва да се изстържат. Набързо забъркани яйца с масло и козе сирене, изядени на крак сред тракането на съдове или пренасянето на вързопи. Клавдия работеше в помещенията за прислугата, но често ходеше и до мраморните коридори и обливаните в слънчева светлина колони, откъдето се отиваше към господарските покои. Беше се затворила в себе си, отблъскваше ръце, които се опитваха да я опипат, чуваше, но никога не отвърщаше на злонамерени думи. Отначало я забелязваха, после спряха да ѝ обръщат внимание. Понякога се разминаваше с Анастасий. Той ѝ смигваше и отминаваше. Изучи

досадното всекидневие на двореца и, нещо по-важно, запозна се с Ливония: набито, русокосо момиче, което работеше в пералнята. Клавдия изчака един следобед, когато прислужничките се хранеха в слънчевия двор и успя да седне до Ливония. Тя лакомо поглъщаше яденето, а Клавдия я гледаше с престорено удивление.

— Вземи!

Тя ѝ подаде дървената си тарелка с хляб, грозде, сирене и силно подправено, нарязано на късове месо.

— Не си ли гладна? — отвърна Ливония и учудено завъртя очи.

— Не толкова, колкото си гладна ти! — засмя се Клавдия. — Напомняш ми на приятелката ми Фортуната.

Ливония преглътна с мъка хапката си и едва не се задави. Погледна Клавдия и смаяно се опули.

— Познаваше ли Фортуната?

Клавдия се усмихна и се запита дали Ливония е толкова глупава, колкото изглежда, или само се преструва. В императорските палати нищо не беше такова, каквото изглеждаше.

— Работихме заедно на разни места — отвърна тя. — Но после изчезна, избяга с някакъв моряк, както предполагам.

— Не и Фортуната! — присмя се Ливония. — Беше хитра като змия! Най-много ѝ се искаше да бъде актриса. Трябваше да я видиш, когато трупата на Зосина дойде тук! Чувала ли си за него? Притежава театър край Диоклециановите бани.

Клавдия кимна. Зосина беше добре известен. Той наемаше трупи и поставяше пиеси в Рим и на други места.

— Какво те кара да мислиш, че Фортуната е тръгнала с него? — попита Клавдия.

— Ами... няколко седмици преди да изчезне, трупата игра в двореца. Фортуната не беше на себе си, непрекъснато говореше за Парис, един от водещите актьори.

— Да, чувала съм за него! — прекъсна я Клавдия.

Актьорите в Рим имаха собствена репутация: Клавдия също се интересуваше от мимолетния като на метеор възход и падение на този или онзи актьор. Беше чувала да споменават името на Парис в „Магариците“ и беше виждала името му по обявления из града.

— Беше подлудяла като разгонена кучка — заяви Ливония, — но може и да е дебнела не пред тази миша дупка, пред която трябва —

високо се изсмя на смайването на Клавдия и я мушна със зачервения си и груб лакът. — Нали ги знаеш тези актьори! Само вдигай крака!

— Разбира се, че ги знам! — усмихна се Клавдия. — Значи, Парис не ѝ отвърна със същите чувства?

— Не знам. Фортуната беше много хлътнала, но дали е сторила туй или онуй, не мога да знам.

— Но защо пък Парис? — продължи да пита Клавдия.

— Е, той умее да се перчи и да се показва. Бяха представили пиеса за високопоставените, а после цялата труппа слезе в кухните да ги нахранят. Мисля, че тъкмо Фортуната наливаше вино на Парис.

— Дали после не е отишла да се срещне с него? — настоя Клавдия.

Ливония почеса месестия си нос.

— Не питай и няма да те излъжат. Ама щом си била нейна приятелка, би трябвало да знаеш.

— По онова време ме нямаше — обясни Клавдия. — А когато се върнах и я потърсих...

— Странно! — Ливония привърши яденето. — И друг също питаше за нея. Но не ме питай кой или кога. Само така, дъра-бъра, приказки.

Тя ѝ върна празната дървена тарелка.

Клавдия се облегна на стената и вдигна очи нагоре. В същия момент видя как един прозорец се затвори много бързо. Можеше да бъде всеки, но тя беше сигурна, че внимателно са наблюдавали нея и Ливония.

На другия ден Клавдия се измъкна от двореца. Бяха ѝ казали, че може да ползва свободен следобед и тя реши да посети актьора Парис. Времето бе изненадващо топло, във въздуха се носеше дъх на пролетна свежест. Важни патриции и матрони, следвани от роби и слуги, се разхождаха или отиваха да посетят съседи. Улиците бяха изпълнени със столове — носилки и лектики, с продавачи и дребни амбулантни търговци; войници маршируваха към казармите си. Клавдия вървеше както обикновено бързо и гледаше да избира странични проходи и тесни улички. Спираше само понякога, колкото да се увери, че никой не я преследва.

Откри театъра на Зосина на малък площад, където се извисяваха внушително стените на Диоклециановите бани^[2]. Беше кръгла

постройка с глави на сатири в зидарията над главната врата. Вмъкна се в един коридор и никой не я спря. Сцената беше пълна с работници, които сменяха декорите за новата пиеса, потяха се и крещяха. Флейтистите и арфистите се упражняваха и Клавдия мигом се почувства като у дома си сред нестройния хор на музикалните инструменти, сред странното благовоние от гримьорните, сред мириса на боя и стърготини. Край нея важно пристъпваха текстописци и гръмогласно даваха нарежданията си или диктуваха на писари с изтормозени лица. Млади момичета в пъстри маски и костюми подскачаха насам-натам, момчета се връщаха от лавките с гърнета димяща храна и кошници с високи купчини хляб и риба.

Клавдия седна в края на един балкон, обърнат към сцената. Някакво момиче приближи към нея.

— За репетицията ли си тук?

— Не, да се срещна с Парис.

— Че ние всички сме тук затова! — злобничко се засмя момичето.

— Какво подготвяте? — попита Клавдия.

— О, следващата голяма постановка на Зосина: две пиеси от Теренций, „Медея“ на Овидий и „Пожарът“ на Ферин.

— Всичките едновременно? — заядливо възкликна Клавдия. — Някога бях в трупата на Валериан.

— Така ли? — Усмивката на момичето угасна. — Работа ли си търсиш?

— Не, търся Парис. — Клавдия отвори кесията си и извади монета. — Нося му важни новини. Негов познат е починал. Уверявам те, това е единствената причина, поради която искам да го видя.

Момичето облиза устни.

— Твоя е — вдигна Клавдия монетата пред очите ѝ, — ако ми доведеш Парис.

Момичето хукна. Слънцето печеше все по-силно и Клавдия отиде да седне на сянка. Заради горещината трескавата дейност наоколо бе замряла, тъй като работниците, бояджиите, художниците и артистите бяха потърсили хладина и покой. Момичето се появи отново.

— Парис ще дойде. Всъщност, по-близо е, отколкото предполагаш.

Очите му се насочиха зад Клавдия, тя се завъртя и видя един млад мъж, който ѝ се усмихваше.

— Ти ли си Парис?

— Така казват.

Клавдия никога не бе срещала толкова красив мъж: гладко лице с маслинова кожа, живи очи, дръпнати нагоре в ъглите, прав тесен нос над пълни чувствени устни. Носеше чиста тъмна туника; черната му коса бе подстригана и специално подредена в къдрици, които падаха покрай страните му.

— Дай на момичето монетата! — произнесе той с мек глас.

Клавдия ѝ я подаде. Парис прескочи седалките и седна до нея. Той я прегърна през рамо, сиво-сините му очи бяха пълни със смях.

— И коя си ти?

— Клавдия! — запъна се тя. Беше свикнала с актьорите, с неискреното им приятелство и възторжените приветствия, които не значеха нищо. В театъра хората те прегръщаха и целуваха, но само след час изобщо не ти обръщаха внимание.

— Била си актриса в театъра на Валериан, така ли? Пияницата, който фалира? — Парис щракна с пръсти и насочи идеално изгладения нокът на показалеца си към нея. — Слушал съм за теб, Клавдия. Не си била толкова добра в говорещи роли, но си била великолепен мим. Мисля, че веднъж съм те гледал. На представление в Капуа?

— Била съм в Капуа.

— А сега?

— Работа. Както каза, Валериан се разори. Чичо ми държи „Магариците“ край Есквилинските порти.

— И си търсиш работа?

— Не.

— Чудесно! — Парис леко я потупа по ръката. — Собствениците на театри са такива напаст! — чаровно произнесе той. — Не са нищо повече от сбирщина тъпи уличници. Обещават ти света, но в действителност само искат да спечелят добре и да опипат кълките ти.

Клавдия разглеждаше гладкото му, прекрасно лице, дългите клепачи, изписаните като с молив вежди и великолепната му черна коса, гъста като грива. Парис се облегна назад, вдигна стройните си силни крака, блестящи от благовонното масло, и леко тропна със сандали.

— Да, а другите скъпоценни същества ядат, пият или развратничат. Или каквото друго там правят. Момичето ми каза, че някой, когото съм познавал, е умрял, но хора умират по всяко време, скъпа, нали?

— Фортуната е мъртва!

Парис рязко спусна крака и дръпна ръката си от рамото ѝ.

— Съжалявам — прошепна. — Тя беше весело девойче с игриви очи и хубава уста. Искаше да стане актриса. Аз я наскърбих — очите на Парис се изпълниха със сълзи. — Беше прекалено възрастна, за да започне. И все пак изглеждаше в добро здраве.

— Така си беше, докато не я убиха.

— Убиха ли я?

— Гърлото ѝ беше прерязано, а трупът — повесен от една кука за месо.

Парис сподави внезапен пристъп на гадене. Когато се окопоти, очите му бяха влажни, а лицето бледо.

— В името на Юпитер! Кой го е направил?

— Не знам. Затова и дойдох да се срещна с теб. Както Фортуната, помниш ли?

— Помня, разбира се. С трупата бяхме в двореца. Изиграхме някои пиеси, показахме сценки с мимове и песни. После, както е обичайно, ни пратиха да се нахраним в слугинските помещения.

— Спал ли си с нея?

— О, ти си нагло момиченце! — изгука Парис. — Разбира се! Станахме големи приятели. Тя идваше в театъра, а сетне вечеряхме в някоя кръчма. — Направи гримаса: — Беше малко загадъчна.

— После?

— После един ден престана да идва.

— Беше ли казала нещо? — Клавдия замълча. — Нещо особено?

Парис поклати глава:

— Ключи за другата прислуга. Колко искала да бъде далеч от всичко това.

— Говореше ли за брак? Имаше ли някой друг?

— Да, имаше. Един гладиатор от онези, фризийците. Нали ги знаеш, едри, здрави като бикове, които обичат да носят разкошни шлемове, тесни набедрени препаски и изпълняват танца на смъртта в амфитеатъра. О, да, Муран се казваше!

Клавдия прикри изненадата си. Не беше ли Муран изгора на Януария? Макар че гладиаторите бяха всеизвестни с любовните си похождения.

— Влюбена ли беше в него?

— Скъпа, не знам в кого е била влюбена! С мен беше много мила, но и аз бях мил с нея. Казах ѝ, че ще я спомена пред Зосина. Не, не! — вдигна ръка той. — Нищо не съм ѝ обещавал заради ласките! Само ѝ споменах, че ще ѝ намеря хубава работа или място в хора. Имаше и още нещо... — той млъкна и се вторачи в сцената. — Никога не подготвят сцената както трябва! Знаеш ли, казах на тези тъпаци да не правят нищо усложнено, но... — небрежно махна с ръка той, — ... със същия успех можеш да говориш с дърветата!

— Фортуната... ти каза, че била загадъчна?

Ръката му се отпусна до нея.

— Ще дойдеш ли да хапнем заедно, Клавдия? Толкова съм уморен от тези театрални образи!

Тя се усмихна:

— И аз самата нямам слабост към тях. Да, ще дойда! — бързо добави тя. — Ако ме поканиш!

— Точно край Форумата има едно приятно местенце. — Парис целуна върха на пръстите си: — Миди в най-очарователен сос. Човек може да си ангажира отделна маса над общата зала и оттам да гледа как се размотават простосмъртните. — Той въздъхна: — Богове, Фортуната! Струваше ми се сладко създанийце. Освен уменията в леглото, имаше и хубав глас. Но един ден закъсня, а никой, разбира се, не закъснява на Парис! Тогава се ядосах и тропнах с крак. Нямах да ѝ простя, ако не ми беше казала къде е била. — Той изразително завъртя очи: — А като разбрах, щях да припадна! Малката глупачка каза, че била в кръчмата „Троянският кон“ край Тибър!

— „Троянският кон“ ли?

— Знаеш с какво име се ползва. Аз бих отишъл там само с група гладиатори. Тогава тя спомена за Муран, каза, че ѝ правел компания. Трябва да призная, че след това отношенията ни поохладнях. Искам да кажа, че познавам гостилниците и кръчмите в Рим: „Троянският кон“ е място, което човек трябва да заобикаля отдалеч!

— Потайна ли беше?

— Да, можеше да чурулика като врабче, но винаги усещах, че мислите ѝ са другаде. Понякога дори в леглото ми се струваше, че не мисли за мен. — Парис шумно си пое дъх и въздъхна драматично: — Ти сама знаеш какво е да играеш, Клавдия, винаги си съсредоточен върху работата си. Но провесена на кука за месо? Ако бях на твое място, скъпа, щях да поговоря с Муран. Гладияторите правят такива неща.

— А къде да го намеря?

Парис стисна раменете ѝ:

— Не бързай толкова, пиленце! Дай ми целувчица!

Той протегна устни и затвори очи. Клавдия леко го целуна.

— Нямах ли достатъчно приятелки тук? — присмя се тя.

Смехът на Парис беше по-остър:

— Погледни ме, Клавдия. И не бъди такава кучка! Имам хубав глас и онова, което Зосина нарича присъствие. — Той разтвори уста: — Собствените ми зъби. Знаеш ли какво става с актьорите, които...

Той не завърши изречението, но Клавдия много добре знаеше за какво намеква. Актьорите бяха всеизвестни с отношението си към жените. Дори в малката трупа на Валериан беше нещо обичайно да причакат някой актьор, който е орал в чужда нива, както се изразяваше Валериан. Актьор със счупени пръсти, осакатен крайник или разбита уста трудно можеше да играе на сцената, а когато леко се подхлъзнеше, вече можеше да го смяташ за паднал.

— Аз не съм по-различен от мъжете, с които си работила, Клавдия, и ти го знаеш. Много е приятно някоя знатна дама да те взема с носилка, но рано или късно човек си плаща сметката.

— Значи, остават момичетата като мен и Фортуната.

— Да, момичетата като теб и Фортуната. И така, къде работиш? В двореца ли?

Клавдия се усмихна:

— Винаги можеш да ме намериш там.

Той докосна с пръст върха на носа ѝ:

— Тогава ще те намеря там.

Стана и се приготви да си тръгне. Клавдия забеляза, че глезените му са безупречни и че върви, без да накуцва, но в себе си призна, че действително човек трудно би могъл да си представи как Парис я гони по дългите проходи на катакомбите.

— Къде мога да намеря Муран? — подвижна тя след него.

— О, не ставай кучка, не ме карай да ревнувам! — извика в отговор той. — Къде мислиш? Върви в амфитеатъра. Като другите касапи, и той се подготвя за големите игри след няколко дни.

Клавдия го гледаше как се отдалечава. Знаеше, че ѝ е казал истината. Фортуната е била шпионка, една от *agentes in rebus*, но личният ѝ живот си беше неин собствен. Парис не се захващаше с момичета от театъра. Такива връзки пораждаха приказки, клюки, ревност и враждуващи лагери. Беше логично да е предпочел момиче като Фортуната, и тя съвсем разбираемо му беше отвърнала: случаен съюз, който носи изгода и удоволствие и на двамата. Но какво е търсела Фортуната в „Троянският кон“? И какви са били отношенията ѝ с Муран? Клавдия се протегна. Това, че Фортуната бе ходила в тази кръчма, означаваше, че е открила нещо. Собственичката ѝ Локуста имаше ужасна репутация, а според Силвестър „Троянският кон“ беше мястото за свръзка на сикария. Клавдия хапеше устни, докато следваше мислите си. Фортуната трябва да е видяла, чула или научила нещо. Или само е проучвала нещо и заради това е последвало жестокото ѝ убийство? Замесен ли беше Муран? Клавдия изруга наум Августата и своя магистър Анастасий. Както обикновено, бяха ѝ казали колкото е възможно по-малко. Тя изтри ръце в туниката си.

— Ако продължаваш да стоиш тук, ще те накарам да си платиш за мястото.

Клавдия се огледа. Един от плещестите пазачи вървеше към нея.

— Тръгвам си! — усмихна му се.

Тя излезе от театъра и прекоси препълнения със сергии площад, където амбулантни търговци и продавачи се блъскаха, провикваха, крещяха или на висок глас хвалеха стоката си. Клавдия си проби път през множеството и влезе в една гостилница в края на уличката. Беше мръсно, масите бяха покрити с мазнина, но наденичките бяха горещи и вкусни, макар и корави. Тя започна да се храни бързо, обмисляйки наученото. Ако Фортуната е познавала Муран, тогава Муран би могъл да изясни нещо от загадката. Клавдия привърши, стана и тръгна по алеята.

— Господарке! Господарке!

Тя се обърна. Към нея търчеше хлапак с тояга в ръката. Клавдия позна своята, която бе оставила в катакомбите. Мърлявото момче с

дупки между зъбите я набута в ръцете й.

— Каза ми да ти го дам!

Клавдия замръзна. Тя се наведе към хлапака.

— Кой ти каза?

Видя колко слабичка е китката му, бързо бръкна в кесията си и извади монета.

— И той ми даде една!

— Кой?

— Войникът.

— Какъв войник?

Момчето погледна през рамо:

— Отишъл си е.

---

[1] Хелвеция — древното име за северозападната част на днешна Швейцария. — Бел.прев. ↑

[2] Едни от най-големите обществени бани в Рим, останали действащи до 537 година, когато акведуктите, които ги захранвали с вода, били разрушени от готите. Можели да приемат едновременно до 3 000 посетители. В момента са превърнати в музей. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

*Хвалят честността и я оставят във на
студа.*

Ювенал, „Сатири“, I

Клавдия взе тоягата и пусна хлапака да си върви. Пак огледа алеята и площада. Значи, била е проследена! Тя бързо тръгна напред и заобиколи главния път, който щеше да я отведе до гладиаторската школа край Колизея. Знаеше, че из цяла Италия тези обичани места са изградени по един обичаен начин: преградна стена, възвишаваща се над караулното пред портата, а отзад — учебната арена и казармите на гладиаторите. Някои от тях бяха роби, други — свободни: техните умения и смелост, техният постоянен танц със смъртта винаги привличаха зрители. И днес не беше по-различно. Млади жени се тълпяха пред портите и се опитваха да се промъкнат край стражата. Продавачи на сладкиши бяха домъкнали стоката си. От каруца продаваха чаши пиво и вино от местната кръчма. Клавдия си проправи път. Началникът на стражата, възрастен гладиатор, я хвана за рамото и я побутна назад.

— Никой не може да влиза тук! — изръмжа той, примижавайки добродушно. Беше висок и едър, носеше кожена препаска, наколенници и очукан шлем на главата.

— Идвам да се видя с Муран! — каза му Клавдия. — Той ме чака.

Мъжът изду устни, но одобрително се ухили, когато Клавдия извади монета от кесията си.

— Кажи му, че Фортуната ме праща. Ако ме пуснеш вътре, ще ти дам това.

Началникът изчезна. След малко се върна, хвана отново Клавдия за рамото и я преведе през караулното към обляната в слънце арена. Там тя изведнъж се почувства изгубена, сякаш на бойно поле. Арената

бе оградена от сенчест портик. В другия край имаше тренировъчна зала, където гладиаторите да се обучават при лошо време. По пейките навън се бяха настанили мъже, които пиеха и ядяха, а погледите им бяха отправени към трениращите. Въздухът беше наситен с изпарения от пот, кръв и масло.

Под ръководството на „лектори“, специалисти по всички бойни методики, гладиаторите се дебнеха и нападаха един друг с друг с имитации на оръжия, упражняваха се да удрят и секат под резките команди на наставниците си. Клавдия гледаше като омагьосана. Младите мъже от различни народности приличаха на танцьори, мускулите на техните стройни, стегнати, намазани с масло тела играеха, докато те се движеха ритмично, сякаш слушаха музика, нечувана от ушите на другите.

— Нападение!

Мъжете се придвижиха напред с щит, дървен меч или мрежа.

— Защита!

Мъжете отстъпиха; бързо движение, ръцете мушкат, главите се свеждат. Ритъмът хващаше сърцето: тропотът от краката, резките заповеди, бързото поемане на дъх, неочакваната смяна на движенията, прикованият поглед. Клавдия беше яла и пила с такива мъже. Всички те говореха едно и също: „Никога не сваляй очи от противника, дори и лицето му да е с наличник. Така винаги ще знаеш какво замисля. Забрави оръжията, мрежата, тризъбеца, щита, меча. Наблюдавай лицето. Уморен ли е? Започва ли да пада духом? Учестено ли диша?“

Гладиаторите живееха в сянката на смъртта. Един ден можеха да бъдат победители, обсипвани с цветя, дарове, монети, в меката прегръдка на прекрасни жени. На другия можеше да лежат проснати на пясъка, с вдигнати ръце, умоляващи тълпата, само за да я чуят как крещи и иска смъртта им.

Някои се сражаваха от години, малцина забогатяваха. Повечето загиваха, давейки се в кръвта си върху пясъка на някой амфитеатър. Само неколцина, като Океан, успяваха да разпознаят знаците на времето: забавянето, объркването. „Човек просто се уморява да убива, Клавдия! Амфитеатърът не е място за уморени или уплашени хора!“, беше й казал той веднъж.

Клавдия разглеждаше гладиаторите. Самнитите^[1] в тежките им брони. Рибарите със странните очертания на шлемовете, с мрежи и

тризъбци. Въръжени само с меч мъже с леки, кръгли щитове, чийто живот зависеше повече от пъргавината им, отколкото от устойчивостта на бронята. Тя забеляза как всички сякаш постоянно бяха полупрегърбени. Всъщност и тялото на Океан постоянно беше в това положение. Главите на някои бяха обръснати. Други стягаха косите си в кок на темето. Някои имаха украшения, обица на лявото ухо или медальон, спомен от почитателка.

— Жива ще те изядат, малката!

Клавдия се сепна. Мъжът до нея беше висок, жилав, с остригана червеникава коса. Квадратно лице, гладко избръснато и светлосини очи, които изглеждаха почти детски. Бе наметнат с лека туника без ръкави. Гладките му мускулести бедра още блестяха от пот, кожените му сандали бяха покрити с прах.

— Ти ли си Муран?

— А ти коя си?

Мъжът се наведе и ѝ се усмихна, докато избърсваше потта от лицето си с опакото на ръката.

— Аз съм Клавдия.

— Познавала си Фортуната?

— Не! — усмихна се тя. — Не я познавах. Излъгах.

Светлината в сините му очи помръкна.

— Радвам се, че ми каза истината, малката. Фортуната никога не е споменавала за някоя си Клавдия. Защо си тук?

— Познавах бегло Фортуната — заекна тя. — Бях потресена от смъртта ѝ.

Муран я хвана за ръката и я изведе от учебната арена към сянката на колонадата. Настани я да седне на една пейка, после отиде да напълни две глинени чаши от делва с вода. Върна се, подаде ѝ едната и вдигна своята:

— Умиращите те поздравяват! — Обърна се към арената. — След няколко дни има игри — прошепна той. — Императорът иска да празнува. Всички собственици на гладиаторски школи изпращат свои хора. Няма да има симулирани сблъсъци или помилване. Само битки до смърт. — Обърна се към нея: — Странно, нали? Някои от тези момчета са мои най-добри приятели. Ние се храним, прием, спим заедно; поделяме си едни и същи проститутки. Но след няколко дни аз ще опитам да убия някого от тях и той ще опита да ме убие. — Отпи от

водата: — Бих искал да сторя същото с убиеца на Фортуната. С радост ще го направя. Тя беше добро момиче.

— Добре ли я познаваше? — попита Клавдия.

Муран се изсмя и остави чашата си.

— По-добре от теб очевидно. Тя беше моя полусестра — имахме един баща, но различни майки. Фортуната беше от един град в Галия. Родени сме свободни. Баща ни служеше във войската, купи си малък чифлик. И разбира се, до дъното на душата си го ненавиждаше. Каквото изкарваше от земята, пропиваше го. Мислех да постъпя във войската, но се сетих за баща си и станах гладиатор.

— Фортуната разказвала ли ти е за живота си?

— Аз не съм я питал, тя не ми е разказвала. Вярно е, имах някои подозрения. Изглежда, разполагаше с повече сребро, отколкото би трябвало, но само се смееше, ако намекнех за това. Беше доста благоразположена към други мъже. Помниш ли я?

Клавдия си спомни окървавения труп, увиснал от куката в касапницата.

— Била е привлекателна. Привлякла е погледа на актьора Парис.

— Срещал съм го няколко пъти — промърмори Муран. — Ако не беше мъж, можеше да е чудесна жена. Парис харесва и мъже, и жени. Понякога се промъква тук да ни гледа как се бием. Защо се интересуваш от Фортуната?

— Съвпадение! — отвърна Клавдия. — Между нас двамата има повече общи неща, отколкото мислиш, Муране. Нося ти най-топли поздравии от Януария.

Муран зяпна. Той внимателно се загледа в нея.

— Но разбира се! Клавдия! Ти си племенницата на Полибий. — Хвана я за рамото и я целуна по челото. — Защо не каза? Аз познавам Полибий, Попея и Океан. Чувал съм за теб. — Той се засмя: — Значи, затова си тук? Следиш ме заради Януария и се опитваш да разбереш коя всъщност е била Фортуната!

— Случват се и такива съвпадения — хладнокръвно излъга Клавдия. — Но не е ли странно, че се знаем чрез други хора? Бях любопитна да опозная и теб, и да науча повече за Фортуната.

— А аз определено съм любопитен да опозная теб, Клавдия! — Муран се извърна към нея. — Понякога се питам — продължи той, като се наведе по-близо, — какво в действителност правят момичета

като Фортуната и теб. Сестра ми не беше проститутка, ти също не си. Мога да го прочета в очите ти. — Той хвана китката ѝ и я стисна: — Ходиш насам-натам и задаваш въпроси — също като нея.

— Само съвпадение! — повтори Клавдия.

— Глупости! — извика Муран. — Не е съвпадение. Виж сега! — Той се обърна. — Крикс! — подвикна към един гладиатор малко по-надалеч от тях в колонадата. — Какво мислиш за „Магариците“?

— Добра кръчма! — отвърна мъжът. — Но трябва да внимаваш с Океан. Ако си пиан, може да те отегчи до смърт.

Муран му благодари и пак се обърна към Клавдия.

— Разбираш ли, Клавдия, Рим може и да е центърът на империята, огромен, разпрострял се във всички посоки град, но хората като нас се познават: гостилничари, техните момичета, такива като Парис. Всички се скупчваме на едно място. Всички освен Фортуната и теб. Ти гледаш да си по-далеч от стадото. — Той опипа едно порязано място на устната си. — Веднъж я попитах дали е шпионка или доносница. Тя само се изсмя. Бас държа, че ако на теб задам същия въпрос, ще получа същия отговор, прав ли съм?

Клавдия му се усмихна в отговор.

— И сега стигаме до смъртта на Фортуната — продължи той. — Кой би убил едно обикновено бедно момиче, една прислужничка? Че дори да ѝ пререже гърлото и да я провеси на кука? Както ми довери дворцовият управител, балсаматорите доста трябвало да се потрудат, преди да подготвят трупа.

Клавдия се напрегна. Гладиаторът имаше остър ум.

— Ако някой убива такива като теб или Фортуната — заяви Муран, — той прерязва гърлото им и хвърля тялото или в Тибър, или в някой отходен канал. Но трупът на Фортуната беше оставен като предупреждение към някого, нали? Виждам, че нямаш намерение да ми кажеш истината. — Той я потупа по коляното. — Но не се чувствам засегнат. И така, какво искаш да знаеш? Карай направо, защото трябва да се връщам на арената.

— Фортуната казвала ли ти е нещо по-необичайно? — запита Клавдия.

— Рядко се срещаме.

— Но ти си я завел в „Троянският кон“, край доковете, нали?

— Тя дойде и попита дали ще я придружа. Честно казано, бях малко притеснен — призна той. — Бил съм на това място, но както знаеш, човек може да чуе това-онова, разкази, сплетни.

— Какви разкази?

— Как да ти кажа? — Мъжът се загледа към арената. — Ако ти трябва някакво биле или отвара, или искаш да продадеш скъпоценност, която твърдиш, че си намерил на улицата, или искаш да изведеш някого от Рим, без стражите да забележат... Кръчмата е доста известна с това, че там ходят всякакви мошеници и разбойници, а пък те не обичат непознатите. Ако аз отидех там, нямаше да ги е грижа, но ти, да кажем, или Фортуната? Казах ѝ го, обаче тя продължи да настоява.

— Защо?

— Каза, че иска да поседи на някоя маса и да погледа. Аз съм щял да се представя като гладиатор, а тя — като моя любовница за тази вечер и сме щели да зяпаме тълпата. Толкова настояваше, че накрая се съгласих. Отидохме — беше два или три дни преди тя да изчезне. Взехме си маса и се правехме на пияни.

— И имахте ли някакви неприятности?

— Никакви! След два часа вече се отегчих, казах ѝ, че трябва да си вървим и си тръгнахме.

— Фортуната спомена ли за сикария?

Муран уплашено погледна през рамо.

— Аз самият съм чувал за него, но тя никога не го е споменавала — той разпери ръце: — Това е всичко, което мога да ти кажа — тупна по двете тояги, които Клавдия бе подпряла до себе си. — Трябва да си купиш нещо по-тежко! — Сетне ѝ се усмихна: — Сега си тръгвай, но остави единия тук.

Объркана, Клавдия се подчини. Тя се изправи, стисна ръката на Муран и се запъти обратно към портите. Съзнателно се държеше подалеч от тълпата, после спря, сякаш искаше да затегне връзката на сандала си.

— Клавдия! — Муран се опитваше да я настигне. — Забрави нещо! — извика той. Приблужи до нея и ѝ подаде тоягата. Погъделичка я с пръст под брадичката, после без заобикалки я целуна направо по устните. — Не казвай на Януария за това!

Клавдия лицемерно му върна усмивката.

— Но й кажи, че скоро ще дойда в „Магариците“ и очаквам да я видя на игрите! И не забравяй! — Очите на Муран вече не се смееха. — Ще ти го кажа тук, където никой не подслушва. Ти спомена един човек, който носи кама. Струва ми се, че и Фортуната се интересуваше от него. Когато бяхме в кръчмата, не забелязах никого, когото да познавам, но точно преди да я оставя край портите на двореца, Фортуната изведнъж рече, че е видяла нещо интересно. Попитах какво е, но тя само се изсмя и каза, че пак трябва да се срещнем. Тогава за последен път я видях жива. — Той хвана ръката й: — Прощавай, Клавдия!

Тя го гледаше, докато мъжът си пробиваше път обратно сред насъбралите се, като спираше, за да целуне някоя жена или да поздрави мъж, извикал името му. После тропна с тоягата. Ако братът имаше остър ум, то умът на Фортуната е бил още по-остър. По някакъв начин тя бе разбрала, че сикарият е замесен в убийствата на куртизанките. Дали не бе открила кой е той? Какво бе видяла в кръчмата „Троянският кон“?

— Била си заета, Клавдия? — ласкаво каза императрицата.

Клавдия седна на едно малко столче и погледна към вечно усмихнатия Анастасий. Тъкмо се беше върнала в Палатинския дворец, за да поеме обичайните си задължения, когато я изпратиха с делва вода в „Стаята с делфините“ — малка съвещателна зала в императорските покои. Подът й беше от бял и син мрамор със сребърни делфини, които подскачаха в червено-златни вълни. Същите мотиви украсяваха стените, а таванът бе тъмносин, със златно слънце по средата. Овалното помещение нямаше прозорци, които да гледат навън, само една врата, защитена от тесен коридор — идеално място, където благородниците да заговорничат. Августата седеше на покрит с пурпур диван, ръцете й бяха отрупани със златни гривни с гравирани по тях скачащи лъвове. Срещу нея се беше разположил Руфин, подпрял лакът върху облегалката за ръце, притиснал пръсти към устните си, вперил поглед в майката на императора. Клавдия не отговори на въпроса на императрицата. Трябваше да внимава. Трябваше да представи всичко, което бе научила, сякаш го знае от разговорите си с хора като Муран или Парис. Не биваше и дума да споменава за посещението си в

катакомбите, за повереното ѝ от Силвестър или за страховитото преследване в мрака.

— Заета ли беше? — Пръстите на Анастасий започнаха да се движат във въздуха, като допълнително правеха знаци, подчертаващи важността на въпроса.

— Не ми отговаряй по същия начин! — издума рязко Елена. — Всъщност, наистина почвам да се питам какво си казвате вие двамата! Е, Клавдия?

Девојката крадешком погледна към Анастасий, който кимна, а погледът му я предупреждаваше да бъде откровена.

— Съвсем не бях толкова заета — отвърна Клавдия. — Но Фортуната е била.

Тя обобщи накратко какво бе научила от Ливония, която описа като своя позната, от Парис и от Муран. Намекна, че малкото, което бе научила за сикария, знае от тях. Докато говореше, лицата на слушателите ѝ ставаха все по-мрачни. Анастасий изглеждаше особено развълнуван.

— Мисля — заключи Клавдия, — че Фортуната е съсредоточила вниманието си не върху жертвите, а върху сикария.

— Не мисля... — прошепна Руфин. — Трудно ми е да приема такова нещо.

— По-добре ще е да ѝ обясниш защо не можеш да го приемеш! — заповяда Елена.

Руфин се наведе напред и склучи пръсти.

— Какво всъщност знаеш за сикария?

— Съвсем малко, с изключение на онова, което Парис ми каза за „Троянският кон“. Или мълвата, която се носи в гостилницата на чичо ми. И онова, за което другите намекваха.

— Сикарият е професионален убиец! — заяви Руфин. — Той не работи за кого да е. И винаги прикрива следите си.

— Тогава защо не изпратите войници в „Троянският кон“? — възрази Клавдия. — Защо не арестувате Локуста и не я разпитате?

— Искаш да кажеш — да я изтезваме? — подигравателно подхвърли Руфин. — А въз основа на какви доказателства? Ако изпратим войници в копторите, ако претърсим една кръчма и арестуваме собственика, който със сигурност няма да ни каже нищо, никога няма да сложим ръка на сикария.

— Това не е цялата истина, нали?

— Умно мишленце! — обади се Елена. — И каква според теб е цялата истина, Клавдия?

— Мисля, че и вие сте ползвали услугите на сикария!

Елена плесна възмутено с ръце, но после потвърди.

— Знаем за него от месеци. Когато синът ми, божественият Константин, замисляше своя поход към Рим, се наложи бързо да отстраним известен наш противник.

— Имаш предвид Север ли? — попита Клавдия. — Пазителят на тайните на Максенций?

— Имам предвид Север! — отвърна Елена.

— Но той е бил убит от жена!

Елена изпитателно я изглежда:

— Откъде знаеш?

На Клавдия ѝ идеше сама да се ритне.

— Ами слухове, клюки...

— А, да, слухове и клюки... Но нали разбираш, мишлето ми, точно там е проблемът: тогава не знаехме, дали сикарият е мъж или жена.

— А кой от партията на Константин изпрати заповедта Север да бъде убит? — попита Клавдия.

— Аз! — отговори Елена. — Письмце с моя печат и разбира се — с необходимите пари, надлежно разпределени в две кожени торбички. Един от нашите шпиони, търговец, оставил пакета в „Троянският кон“. Тъкмо щял да излезе, когато войниците на Максенций го заловили. Разпънали го на кръст. Горкият човек! — Тя въздъхна. — Казаха ми, че минали два дни, преди да издъхне!

— Значи — попита Клавдия, — този сикарий действа само ако има потвърждение от онзи, който го е наел, така ли? Не е ли опасно?

— Е, може да ни изнудва — отвърна Елена. — Убийството на Север беше част от играта.

— Но убийствата на онези куртизанки? — продължи Клавдия. — Онзи, който ги е убил, заплашва императора и се подиграва с християнството. Същият човек разпространява и компрометиращи писания из целия град — това определено е държавна измяна.

— Знаем какво е! — размърда се на лежанката Руфин. — Но нямаме доказателства, че в това е замесен сикарият, нямаме никакви

свидетели. Същото може да се каже и за всеки друг, останал в града предател, който получава злато от враговете на императора, за да предизвика неприятности и хаос. — Той тропна по пода с украшения си със сребро сандал. — Задачата на Фортуната — рязко продължи, — не беше да преследва убийци!

— Млъкни! — вдигна ръка императрица Елена.

Клавдия се загледа в патриция. Тясното му лице беше изкривено от яд, но той бързо се опомни, усмихна ѝ се и вдигна ръка.

— Не желях никого да обидя!

Клавдия прие извинението му. Ако един патриций намереше сили да се извини, то беше сигурен знак, че той наистина съжалява за казаното от него.

— Нека предположим — продължи мисълта си тя, — че този враг на императора заговорничи и, за да бъдем по-точни, е потърсил професионален убиец. Убиецът следователно трябва да знае кой го е наел. Ако следваме логиката на Фортуната, ние примамваме убиеца и така вкарваме в капана онзи, който му плаща.

Императрицата наклони глава и се засмя, обхванала лице с разперените си пръсти. Анастасий също се засмя, но Руфин изглеждаше бесен.

— Августа! — извика банкерът. — Кое е толкова забавно?

Тя вдигна глава:

— Появява се моето малко мишле и започва да търчи из коридорите. Мога да се обзаложа какво си мислиш в момента, Руфине: защо не съм ти казала всичко това по-рано? Така ли е?

— Твое величество, тази мисъл ми мина през ума.

Елена се обърна към Анастасий:

— Доведи Бур!

След малко телохранителят на императрицата влезе в стаята. Русокос германски наемник, той беше същински великан с гладиаторския си шлем и бронята с кожения колан; мечът, който се подаваше от ножницата му, беше огромно оръжие, което трябваше да се размахва с две ръце. Бур явно не виждаше никого освен господарката си: вече се канеше да падне на колене пред нея, но Елена го възпря със знак. По лицето на германеца беше изписано истинско обожание.

— Не бъди глупаво момче, Бур, просто седни до мен.

Германецът направи каквото му заповядаха и Августата погали косата му, като продължаваше да се усмихва на Клавдия.

— Аз платих Север да бъде екзекутиран — обясни Елена. — Изпратих на сикария името му върху късче пергамент с моя печат. Агентът, който го занесе, беше разпънат на кръст, но Север бе убит. По-късно много се ядосах. Запитах се дали сикарият не е играл с двете страни — изпълнил е поръчението ми, но се е погрижил и да заловят агента ми. Такааа... — въздъхна тя, — през миналия октомври, когато легионите на сина ми тържествено навлязоха в Рим, предложих известна сума, за да се срещна със сикария, просто покана да обсъдим нещата.

— И тогава го уби? — намеси се Руфин.

— Убих го или по-скоро Бур го уби и прибра златото, което тъкмо му бях дала. Преряза гърлото му и хвърли тялото в големия отходен канал. Наистина, невъзможно беше да допусна някой да се перчи в Рим и да си мисли, че е изиграл майката на императора, нали така. — Гласът на Елена прозвуча по-твърдо. — Именно тази, която се занимава пряко с *agentes in rebus*.

— И кой беше той? — удивено запита Руфин.

— Млад мъж, не толкова умен, колкото си мислиш. Твърдеше, че бил от Далмация.

— Сигурна ли си обаче, че е бил той?

Елена направи гримаса:

— Вярно, би могло ролята на сикария да се изпълнява от двама души, но се съмнявам. Той знаеше за Север и можеше да разкаже много подробности за смъртта на този негодник. Обичаше виното, дори си падаше малко пияница. Сега езикът му млъкна. Устата му не може да плещи, нали? Затова, мишлето ми, ти си си губила времето.

Клавдия прикри яда си. Августата можеше да ѝ го каже в началото; тя гневно изгледа Анастасий. И той не беше по-добър.

— Тогава защо е била убита Фортуната? — попита настоятелно тя.

— Не знам! — отговори императрицата. — Ти ще трябва да разбереш. Навярно е започнала да си пъха носа там, където не е трябвало. — Елена вдигна поглед към германския наемник. — Ти помниш убийството на Север, нали?

Наемникът кимна, сините му очи грееха. Клавдия се запита колко ли души е изпратил на онзи свят личният телохранител на императрицата.

— Добро момче! Сега върви и пази отвън.

Елена изчака, докато вратата се затвори.

— Продължавам да мисля, че онези куртизанки са били убити, за да се дискредитира синът ми. Затова искам убийствата да престанат. Искам този злодей да бъде заловен. — Тя се изправи на крака и погледна Клавдия. — Мисля, че тук си губиш времето. — Утре — императрицата хвърли поглед към Руфин, — започват игрите. Домацила и момичетата ѝ ще бъдат там. Руфине, може да ѝ представиш малката ни Клавдия като нов член на домакинството ѝ.

— Домацила няма ли да се противопостави? — попита Руфин.

— Мислиш ли, че ще се противопостави, Клавдия? — засмя се Елена.

— Не, твое величество.

— И защо не?

— Защото, твое величество, ти плащаш и на Домацила.

Елена погали бузата ѝ:

— Умничка си, мишлето ми!

Елена се обърна и последвана от Руфин, излезе от помещението.

Анастасий не помръдна. Стоеше неподвижен и грижливо оправяше дрехата си. Чак когато се увери, че са сами, той стана и придърпа стола си по-близо до Клавдия, така че коленете му почти докосваха нейните. Докосна лицето ѝ, тъмните му очи бяха внимателни. Клавдия усети как сърцето ѝ се разтуптя. Винаги беше същото. Когато стоеше пред загадъчния свещеник с неговото гладко лице и мек поглед, тя мислеше за Феликс, който с часове седеше и я съзерцаваше. Но Анастасий не беше Феликс. Лицето му беше маска, зад която се криеше лукав и комбинативен ум. Клавдия се питаше дали Анастасий знае за отношенията ѝ със Силвестър. И дали християнската фракция не започваше да се дели? Възникваха странни секти, като арианите и гностиците^[2]. Имаше източни, имаше и западни християни. Някои, като Анастасий, вярваха, че между църквата и империята има много общо. Други виждаха в Рим облечената в пурпур блудница^[3]. Малцина бяха поели по средния път: хора като Силвестър

и Милтиад, римският епископ, които вярваха, че трябва да се търси приспособяване и помирение.

Силвестър със сигурност нямаше да я предаде. Връзката между двамата беше нейният баща и ако казваше истината, свещеникът дължеше живота си на него. Тя започна да жестикулира.

— Изглеждаш тъжен и загрижен, Анастасий!

Той продължи да се взира в нея.

— В опасност ли съм? — попита тя.

Той кимна и отговори с жестове. Клавдия поклати глава.

— Движенията ти са много бързи.

Не беше успяла да го разбере, затова той повтори.

— В опасност си, мишленце. Изглежда, че знаеш за сикария повече, отколкото би трябвало, а иначе си напреднала малко.

Клавдия ядосано сви устни. Бяха я повикали неподготвена на тази среща. И все пак такъв беше животът ѝ: винаги трябваше да очаква неочакваното.

— Онова, което научих, знам от Ливония, Парис и Муран. Нещо повече, Фортуната е ходила в „Троянският кон“.

Анастасий поклати глава:

— Проследили са те! — изписа той с пръстите на едната си ръка.

— Мен винаги ме следят! — отвърна тя.

— Работиш ли за някой друг?

Клавдия огледа стаята. Бяха доста далеч от вратата, но никога не можеше да бъде сигурна. Опита се да прикрие облекчението си. Императрица Елена контролираше *agentes in rebus*. Те бяха грижливо подбрани от нея и от този свещеник. Разбира се, някои негодуваха. Хора като Бес и Крис. Те също си имаха своите безбройни доносници, а понякога се опитваха да подкупят онези, които работеха за императрицата. Сега Анастасий я подозираше точно в това.

— За никого друго не работя! — сухо отговори тя.

— Бъди внимателна! — предупреди я Анастасий.

— Мислиш ли, че сикарият е мъртъв? — прошепна Клавдия. Говореше бавно, без да жестикулира с пръсти, защото Анастасий можеше да чете и по устните.

— Ако императрицата казва, че сикарият е мъртъв — дойде отговорът, — значи е мъртъв.

Той предупредително размаха пръст към нея, стана и излезе от стаята.

Клавдия взе ведрото, което бе донесла, и го последва. Върна се в кухнята и седна сама на една пейка, загледана как кухненските прислужници палят огън в огнището. Внезапно се зачуди какво ли правят в „Магариците“ и се усмихна при мисълта, че ще работи в един от най-скъпите бордеи на Рим. Дали Фортуната бе ходила там? Ако сикарият беше мъртъв, защо момичето бе отишло в „Троянският кон“? Какво бе търсила там и какво бе видяла, което да предизвика нейната собствена жестока смърт? Ако Елена бе права, сикарият вече не беше в играта. Или имаше още един сикарий? Дали не беше оставил наследник?

---

[1] Според оръжието, с което се сражавали, гладиаторите били разпределени в отделни категории: самнити, рибари или рециарии, тракийци и т.н. — Бел.ред. ↑

[2] Гностици — еретици от първите векове на християнството, привърженици на многолико религиозно-философско учение, изповядващо политеизма поради вярата си в множество по-нисши божества, наречени еони, и дуализма — вярата, че светът е сътворен не от Бог, а от зла сила, наричана от тях демиург. — Бел.прев. ↑

[3] Алюзия за „Откровение на св. Йоан Богослов“ или „Апокалипсис“, последната книга на Библията, в която се предрича падането на световната империя заради великите ѝ беззакония и греховете ѝ пред Бога. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА СЕДМА

*В трудни времена не забравяй да запазваш
хладнокръвие.*

Хорацій, „Оди“, II, 3

Клавдия се захвана със задълженията си. По-късно вечерта, когато вече палеха светилниците и стражите се сменяха, Анастасий отново я повика, този път в покоите на императрицата. Когато влезе, Клавдия очакваше разкош, а видя скромно обзаведена стая, едва ли не като войнишка палатка. Стените и колоните бяха от тъмен мрамор, без никаква украса. Изящните мебели от сикоморово дърво, маси, столове и кресла, бяха единственото отстъпление пред разкоша. Клавдия видя ракли и заключени ковчезета. Две от раклите бяха отворени: едната бе пълна с малки кожени торбички, другата — със свитъци от велен и пергамент. Прозорците, гледащи към императорските градини, бяха отворени, а тежкото ухание, идващо от алабастровите купи и покритите с капак мангали в ъглите, изпълваше стаята. Елена седеше зад огромно писалище в подобно на трон кресло и потупваше бузата си с пергаментов свитък. Беше облечена изцяло в бяло, само краищата на мантията и тогата ѝ бяха поръбени с тясна пурпурна ивица. В светлината на маслената лампа Клавдия съзря останки от някогашната голяма красота, пленила бащата на императора. Клавдия никога преди не беше виждала и това изражение на лицето на Августата: по него бяха изписани страх и напрегнато внимание.

— Толкова мило, че дойде, Клавдия! — меко се обади Елена, сякаш посетителката ѝ беше знатна патрицианка.

Анастасий примъкна столове за себе си и за нея.

— Седни, седни! — Елена приглади с пръсти косата си. — По-рано днес се отнесох лошо с теб, мишле. Сега обаче искам да чуя какво наистина мислиш по този въпрос.

— Трудно ми е да повярвам, че сикарият е мъртъв.

— Друго?

— Знаците по лицата на труповете. Вярно, убиецът се подиграва с императора, но се подиграва и с християнската църква.

Елена изгледа Анастасий.

— Продължавай, мишлето ми!

— Самите убийства. Става дума за известни куртизанки. Телата им бяха намерени в паркове и места за отмора в Рим. Но едната беше убита тук, в самия дворец. Смъртта ѝ сигурно лесно ще може да се разследва.

Елена кимна:

— Тя беше разследвана. На никого не се позволява да приближи императорските покои без пропуск. Стражите помнят хората, които са влизали и излизали. Някои от тях познавали, други не. Но определено си спомнят как Сабина пристигнала в носилка. И обърни внимание на това, мишленце, спомнят си и друга жена, красива и забулена, от която се носело благовоние. Стражите са видели как е дошла, но не и как си тръгва.

— Тя би могла да е убиецът! — предположи Клавдия.

— Но ако убиецът е тази жена — заяви Елена, — единственият начин да излезе, е да се промъкне през прозореца и да прекоси градината, а там също патрулират стражи. — Августата сухо сви рамене. — През онази нощ нямаше тревога, а сега разполагаме и с това. — Тя ѝ подаде свитъка. Ръкописните букви бяха едри, добре оформени.

— Цитати? — попита Клавдия.

— Прочети ги, мишле!

— Първият е от Салустий^[1]: „Това, че си смутил мира, само по себе си изглежда голямо възнаграждение.“

— А вторият?

— От същия автор, от книгата му за Югурта: „Всяка война започва лесно, но трудно се спира. Нейното начало и край не се контролират от един и същи човек.“ — Клавдия отдалечи от очите си пергамента, опитвайки да улови светлината от маслената лампа. — Останалите са из „Сатири“ от Ювенал.

— Знам какво гласят! — Елена се облегна назад в креслото си. — Първият е: „Всичко в Рим си има цена“. Вторият: „Кой ще пази

пазачите?“. Всеки от тях може да се разглежда като предупреждение към мен.

— Може би показват мисленето на убиеца! — съгласи се Клавдия. — Тези цитати от Салустий за създаването на хаос заради самия хаос, както и думите, че не онзи, който започва войната, я завършва.

— А епиграмите на Ювенал? — продължи Елена.

— Те не са заплашителни. Писателят казва, че всичко в Рим може да се купи. По-скоро е намек за стражите ти.

— Съвсем близо до истината! — съгласи се Елена и си взе обратно листа. — Пергаментът е бил предаден късно този следобед. Сикарият не е мъртъв. Или ако е, някой го е наследил. Разбираш ли, последният цитат „Кой ще пази пазачите?“ е въпросът, който зададох на мъжа, когото мислех за сикария. Той седеше, смееше се заедно с мен и ми предложи услугите си. — Тя махна с ръка: — Разбира се, престорих се, че ги приемам. Преди да го отпратя, пак му зададох въпроса: как бих могла да му се доверя? „Кой ще пази пазачите?“ — Тя замълча. — Какво мислиш, мишле?

— Мисля, че сикарият не е бил убит. Той или тя е изпратил друг вместо себе си, за да разбере какво в действителност става. Лесно е било да подкупи някого да се престори, че той е сикарият; гарантирал му е, че за него няма да има никаква опасност. И че дори би могъл да спечели покровителството и благоразположението на някои от римските управници. Всъщност, твое величество, ако ти не беше убила този подставен човек, сикарият сам щеше го стори.

— Своята маша? — попита Елена.

— По-скоро своята маска, твое величество. Сикарият е съвършен убиец, ловък и хитър. От една страна той ще иска да се срещне с теб, но от друга ще се притеснява от новата власт в Рим — Клавдия отмести поглед. — Онези, които са на власт, имат нужда от хора като сикария.

— Обаче хитрата лисица не ми повярва и изпрати друг — засмя се Елена. — Сега се е върнал, за да си отмъсти. Но защо не удари направо мен? Защо избира жертвите си от дома на Домацила?

— Има нещо още по-важно, твое величество! — Клавдия не обърна внимание на знака да внимава, който Анастасий направи с ръка. — Как този сикарий успява да получи императорски пропуски?

На него му е бил нужен пропуск, за да влезе в личните покои на императора и да убие Сабина.

— Печатите се пазят от писари, свещеници, високопоставени чиновници — отвърна Елена. — Тук неминуемо има предатели. Хора, които са готови да продават пропуски за пари!

Анастасий потупа Клавдия по рамото, за да го погледне. После бързо започна да движи ръце. Клавдия знаеше защо: Анастасий чуваше много добре и обикновено общуваше писмено с господарката си. Въпреки това, Елена беше хитра; с течение на годините сама беше научила нещо от уменията му. Но пръстите му бяха толкова бързи, че Клавдия няколко пъти го помоли да повтори някои жестове.

— За какво е тази тревога, мишлето ми? — повелително запитва Елена. — Твоят пазач изглежда по-възбуден от теб!

— Казва, че не е трябвало да убиваш сикария, че той сега води война срещу теб и ще причини големи беди, ако не бъде спрян. Анастасий мисли, че сикарият е използван от човек, който стои близо до императора.

— Каза ми го и преди.

— Да, твое величество, но той се пита дали не е възможно сикарият да е използван от самия император?

— Глупости! — извика Елена. — Константин е разтревожен от тези убийства толкова, колкото и аз. Не, не, сикарият си отмъщава! — подчерта тя. — Аз му разказах за своя голям блян: да спечеля благосклонността на християнската църква, да тръгна на изток и да намеря истинския кръст, на който е умрял Иисус. Според моите шпиони, той е закопан някъде извън Йерусалим. — Императрицата са приведе напред с искрящи очи: — Можеш ли да си представиш, Клавдия? Какъв удар! Какъв огромен дар, каква благодарност за видението, което моят син имаше преди победата си на Милвийския мост!

Клавдия седеше слисана. Разбираше по очите на Анастасий, че той знае нещо за този блян и се питаше дали и Силвестър знае.

— Това може да обясни кръстовете по лицата на куртизанките! — обади се Клавдия. — Твое величество, мисля, че трябваше по-рано да ми кажеш това.

— Има и още нещо. Аз се срещнах със сикария в дома на Домацила, малко след като войските на сина ми влязоха в Рим.

— Домацила има ли пръст в убийството на предполагаемия сикарий?

— О, не, всъщност той сам избра вилата.

— Но това би могло да обясни нападенията над жените.

Клавдия внимателно се взираше в лицето на Августата. Тя, Анастасий и Клавдия често бяха седели така, в тъмнеещи стаи или в излинали палатки през бурните дни, когато Константин се бе отправил на юг, за да завоюва императорския пурпур. Питаше се дали Константин знае с какво се занимава майка му. Или толкова ѝ се доверява, че е оставил всичко в ръцете ѝ? Дали сега не е започнал да мисли другояче? Доколко оправдани бяха съмненията на Анастасий? Дали сикарият не е имал пропуск за двореца точно заради това? В края на краищата, историята на Рим беше изпълнена със случаи, когато на майката на императора е била давана определена власт, а после императорът пак си я е вземал. Нерон и Агрипина, дори намиращият се сега в изгнание император Диоклециан, да не говорим за толкова други. Понякога близостта между императора и майка му продължаваше до смъртта им. Друг път завършваше в кървави дворцови свади.

— Как изглеждаше онзи подставен човек?

— Млад, тъмнокос, с тясно лице: един от онези отракани негодници от крайните квартали. Знаеше всичко за смъртта на Север; твърдеше, че е платил на една проститутка да го убие, а по-късно я удушил. Самата аз открих много малко за този свой тайнствен гостенин.

— Един от начините да откриеш повече — предложи Клавдия, — е да изпратиш войници в „Троянският кон“. Арестувай Локуста и я доведи тук, за да отговори на някои въпроси.

Елена тихичко се засмя:

— Вече сме помислили и за това. — Августата погледна към своя свещеник: — Струва ми се, че най-добре ще е поканим нашата гостенка.

Анастасий стана и тихо като сянка излезе през вратата. Върна се, придружен от една тъмна фигура и когато отстъпи встрани, Клавдия видя, че това беше жена — висока, със сурово лице, остър нос и рязко очертана уста, със сиви като стомана коси под качулката, която вече отмяташе. Тя коленичи на едно коляно с протегната в поздрав ръка.

— Седни, Локуста! — прошепна Елена. — Ти си сред приятели.

— Наистина ли?

Очите на Локуста се плъзнаха по Клавдия; тя напомни на девойката онази мозайка в Медиолан, на която беше изобразена една от харпиите^[2], със своя закривен нос и жестоки очи. Безмилостна и непочтена жена, реши Клавдия, чийто път е опасно да пресечеш.

— Защо съм тук, твое величество?

Гласът ѝ беше носов и остър. Тя седна някак настрани и положи ръце върху коленете си. Отначало Клавдия помисли, че дрехите ѝ са захабени; когато я огледа по-внимателно, разбра, че са от непресукана тъмна вълна. На ръката си носеше сребърна верижка. По пръстените на ръцете ѝ проблясваха скъпоценни камъни.

— Сикарият! — властно изрече Елена.

— Не познавам такъв човек.

— Хайде, хайде, Локуста! Ако издам заповед за арестуването ти, изчезваш!

— Тогава ще изчезна, твое величество — с насмешка отвърна Локуста. — Но аз имам приятели, сенатори и адвокати, които ще попитат защо една невинна жена е била арестувана и затворена без процес. Аз съм римска гражданка.

— Знаеш ли кой е сикарият? — още веднъж заповеднически попита Елена.

— Чувала съм за него; убиец, който извършва неогласени екзекуции по нареждане на високопоставени лица.

— И често ли посещава „Троянският кон“?

— Ако го посещава, твое величество, аз нищо не знам за това.

— Мога да ти бъда приятелка — прошепна меко Елена. — Хайде, Локуста, ако имаш моето приятелство, няма да ти трябват никакви сенатори или адвокати.

— Сикарият е мъртъв! — сухо заяви вещицата. — Да, посещаваше кръчмата ми. Заплащаше ми добре. Срещаше се с хората си в една от външните пристройки. Избра я нарочно. Тя има странична врата и прозорци, и там трудно можеш да вкараш човек в капана. Гледа към кръстопътя.

— И ти ли се срещаше там с него?

— Идваха някакви хора със забулени лица, увити в плащове. Оставяха кесия с пари и къс пергамент вътре в нея. На него беше

името на жертвата. Аз трябваше да го предавам.

— Лъжеш! — извика Клавдия.

Локуста смаяно опули очи.

— А кое си ти, момиченце?

— Слугиня на императора.

— Така ли? Така ли? — Локуста всмука въздух през зъбите си.
— Защо не дойдеш в „Троянският кон“ и не ме наречеш там лъжкиня!

— Мисля, че сикарият е работил за един определен човек — прекъсна я Клавдия. — За мъртвия узурпатор Максенций или за цезаря Север.

Локуста се изкикоти.

— Права си, момиче. Север се назоваваше с много имена; сикарият просто работеше за него — тя леко се усмихна към императрицата. — Освен през последните дни, Августа. В „Троянският кон“ дойде един човек. Той донесе писмо с печата на сина ти: този път в него беше името на Север.

Един мускул започна да играе върху лицето на Елена, сигурен знак, че се опитва да овладее прочутия си избухлив нрав пред безочието на тази жена.

— Но всичко останало е вярно. Срегнах се със сикария в пристройката, дадох му торбичката и името. Той ми плати, а после си тръгна.

— И ти никога ли не се поинтересува кой е той?

— Ако знаех, ако дори само се правех, че знам, се съмнявам, че сега щях да бъда жива.

— Сикарият мъж ли беше или жена?

— Не знам.

Елена продължи да разпитва:

— А какво се случи през последните дни на Максенций, когато всичко беше с главата надолу?

— Всичко беше с главата надолу, както каза, твое величество. Чухме за смъртта на Север. — Локуста повдигна едната си вежда. — Войските настъпваха, твоят син влезе в Рим. Оттогава нито съм видяла, нито съм чула нещо за сикария.

— Изчезна?

— Както казва твое величество, изчезна.

Клавдия внимателно оглеждаше тази опасна жена. Тя седеше отпусната и спокойна, но Клавдия подозираше, че говори лъжи.

— Тогава защо умря Фортуната?

— Фортуната ли? Фортуната? Че коя е Фортуната?

— Посетила е кръчмата ти със своя полубрат, гладиатора Муран.

— А, познавам Муран. — Локуста изкриви лицето си. — Но аз не правя списък на онези, които влизат и излизат от „Троянският кон“. Всеки е добре дошъл. — Тя се засмя: — Дори и ти.

Клавдия се обърна към Елена. Усещаше раздразнението на императрицата. Локуста твърдо се придържаше към версията си: помагала на сикария в дните, преди Константин да приеме пурпура, но оттогава насам — нищо. Елена пъкна ръка под масата, а когато я извади, държеше малка кесийка с монети, която подхвърли към гостенката. Онази я улови с опитен жест.

— Твое божествено величество — поклони се Локуста — ми оказва голяма чест. Аз съм и винаги ще бъда твоя най-вярна слугиня!

— Тихо, тихо! — Елена се насили да се усмихне. — Един верен слуга трябва да бъде възнаграден. Благодаря ти, Локуста.

Кръчмарката се изправи и излезе от стаята. Елена се облегна в креслото си и погледът ѝ се плъзна към Клавдия.

— И какво ще кажеш сега, мишленце?

— Нищо, твое величество, освен че Локуста лъже на поразия.

Елена ядно направи знак с ръка.

— Свободна си.

Клавдия излезе от стаята и тръгна по пустия мраморен коридор. На всяка от стените имаше изрисувани сцени из живота на императорите: Траян прекосява Дунава; Диоклециан се сражава на Изток с персийската конница. Стенописите бяха монтирани в камък, впечатляващо свидетелство за постиженията и победите на императорите. Клавдия продължи пътя си. Мислеше за онова, което бе научила, но не виждаше начин да си проправи път през плетеницата от лъжи. Жив ли беше сикарият или мъртъв? Със сигурност организиранят от Елена опит за убийството на професионалния убиец беше разровил това убежище на стършели. Но кой бе убиецът, оставаше загадка. Как да се установи самоличността му: мъж ли беше, или жена? Благородник или човек от простолюдието? Как сикарият се

бе промъкнал в императорския дворец? А може би този най-неуловим сред убийците отново беше пратил другиго?

Клавдия навлезе в определените за прислугата помещения; тук стените бяха ожулени, прозорците — малки и тесни. Тъкмо се канеше да прекоси двора, когато чу някой да произнася името ѝ. В колоната стоеше Парис, подпрял се с ръка на гладкия мрамор. Беше елегантно облечен в туника и роба, която приличаше на тога; Клавдия се запита дали има право да я носи. Тя се отправи към него. Косата на Парис беше намазана с благовонно масло и накъдрена, красивото му избръснато лице лъщеше от помада. Стоеше като актьор, който се кани да произнесе реч. Тъмнокфявите обувки, стигащи до над глезените, силно контрастираха с елегантното му одеяние, сякаш той желаше да бъде живо въплъщение на мъжествеността. Изискан римлянин и все пак преизпълнен с чувственост, осъзнаващ желанията и похотливите щения на хората, струпали се да го гледат как играе на сцената.

— Каква роля подготвяш? — подхвърли Клавдия. — Изглеждаш като Хермес, дошъл да предаде послание от боговете, покана да се присъединя към тях на Олимп.

Парис изостави позата си.

— Дойдох да те поканя да пийнем по нещо. Да идем в някоя пивница или гостилница. Вечерта едва започва. — Красивите му блестящи очи се разшириха, в тях проблеснаха палави пламъчета. — Риба или домашни птици? Бял пшеничен хляб с чаша вино?

— Как влезе тук? — Клавдия веднага съжали за острия си въпрос: всеки можеше да влезе в отделената за прислугата част на двореца.

— Казах на стражата, че ще умра, ако не те видя.

— Каква е тази внезапна привързаност? — подозрително запита Клавдия.

Парис плесна с ръце и произнесе триумфиращо:

— Чичо ти ме предупреди, че се държиш така.

— Полибий ли?

— Отидох да го видя. — Парис пристъпи напред: — Рим е опасно място, Клавдия. Трябваше да се убедя, че си наистина тази, която твърдеше, че си. — Въздъхна и отпусна ръце: — Обвиняваш ли ме?

След като помисли, Клавдия реши, че не би трябвало да му се сърди. Всъщност той беше действал логично. В театъра тя му зададе някои въпроси. Той ѝ отговори и беше съвсем естествено да подири потвърждение за това, коя е тя в действителност. Забеляза ключа, който висеше на сребърна верижка от врата му.

— Какво е това?

— Ключ към сърцето ми! — ухили се Парис. — Но, чакай — вдигна ръка той, — нося ти съобщение от твоя чичо. — Лицето му придоби печален израз и сърцето на Клавдия подскочи.

— Защо? — заекна тя. — Какво не е наред?

— Не тук! — прошепна той, като вплете ръка в нейната. — Позволи ми да ти покажа величието на Рим, Клавдия!

— Не съм готова. Трябва да се преоблека.

Той смигна:

— На мен ми изглеждаш чудесно. Но да бъдем сериозни! — Двамата тръгнаха по колонадата, която водеше към градините на императорския дворец. — Трябваше да се провери коя си, а чичо ти Полибий обича да бърби. Той очевидно е много разтревожен. Префектът се появил отново и започнал да бълва заплахи...

— Сетне? — попита Клавдия.

— Чичо ти го чака месец затвор... нещо, свързано с убийството на някакъв търговец...

— На Арий — обясни Клавдия.

Докато вървяха, тя се успокои и разказа на контето какво се бе случило в „Магариците“. Когато свърши, бяха вече на половината път надолу по Палатинския хълм.

— Мога да разбера какъв е проблемът! — прие актьорът. — Арий е доста влиятелен търговец. Бил е убит, а среброто му окрадено. Префектът иска да разнищи цялата тази история.

— И защо чичо ти разказа това?

— О, отидох при него ни лук ял, ни лук мирисал, и се представих. Е, някои там ме познаваха, а и аз ги знаех. Бях се срещал с Януария по-рано, а и онзи глупак Океан не ми е неизвестен... — Парис стисна ръката ѝ и я погали: — Казах някои лъжи, но чичо ти ме прие за това, което съм. — Той подигравателно се ухили: — За честен човек.

Клавдия започна да се смее. Чувстваше се добре с този актьор, който умееше да се надсмива над себе си. Беше честен по свое му; от друга страна, като мнозина от своя вид, бе внимателен и предпазлив.

— Виждал съм се с Граний и Фаустина, дори със Стоика Симон — Парис замълча. После отдръпна ръката си и тъжно загледа Клавдия: — „Злото се промъква без много шум, докато очите и ушите не са нащрек. То идва в много форми — като меч и огън, като тежки окови или ненаситен див звяр, готов да те разкъса“. — Парис завъртя очи към небето: — „Представете си само“, — имитираше той съвършено Стоика Симон, — „затвора, кръста, куката и ешафода. Има ужаси, които разтърсват живота на човека...“

Клавдия се изсмя. Подражанието на Парис беше толкова точно, гласът му така следваше интонацията на Симон, че ако затвореше очи, би могла да повярва, че стоикът говори до нея.

Парис плесна с ръце:

— Нещастник! Дърта курва! Оглежда ме така, сякаш иска да пъхне ръка под туниката ми! — Лицето му помрачня и той отново сплете пръстите си с тези на Клавдия. — Но чичо ти е разтревожен. Трябва да открие убиеца на Арий или ще иде в затвора и ще трябва да плати огромна глоба. Попея прекарва повечето от времето си в градината и жално хленчи на лунна светлина. А всъщност всичко е толкова просто!

— Как така? — попита Клавдия.

— Ами въпрос на логика!

Парис я поведе към една тясна уличка. Клавдия се почуди къде отиват, но актьорът ѝ беше интересен и, което бе по-важно, носеше новини.

— Изслушах океана от проблеми на чичо ти. Без да се извинявам, Клавдия, но той бърби като сврака. А решението е съвсем простичко. Арий е бил убит в стая, която има само една врата; на прозореца има решетки, значи, убиецът трябва да е влязъл през вратата.

— Да, но тя е била заключена и мандалото сложено.

— Знаем! Там е проблемът. — Парис замълча и стисна ръката ѝ. — Помисли за случката като за пиеса, Клавдия, като за сцена от някоя драма. Знаеш, че на прозореца има решетки и капаци. Знаеш, че няма тайни входове. Нали така?

Клавдия кимна.

— Но дали наистина вратата е била затворена и заключена?

— Чичо е трябвало да я разбие.

Парис се почеса по врата.

— Да, но действително ли е била заключена и зарезана? — Той размаха пръст. — Помисли за това.

Двамата се умълчаха и продължиха по уличката: миришеше на боклук, на гниеци зеленчуци, на урина, на развалено и на какво ли още не от скупчените наоколо къщи. Минаха край една кръчма; вратите и прозорците ѝ бяха отворени. Клавдия надникна вътре: група мъже седяха край маса, покрита със съдове, кани с вино и чаши.

— Гладииатори! — изсумтя Парис. — Игрите започват утре и за някои от тях това ще е последната вечеря. — Вдигна ръка и ги изимитира: „Отиващите на смърт те поздравяват!“ Но — прошепна той, — ще умрат пияни като свине, с пълни търбуси!

— Не харесваш ли игрите? — попита Клавдия.

— Ходих веднъж — отвърна Парис. — Заклех се никога вече да не стъпвам на такива места. Бяха привързали някакъв затворник към стълб. Пуснаха на арената една гладна мечка; звярът разкъса корема му само с един удар на огромната си лапа и вътрешностите му се изсипаха навън. Няколко дни след това ми се повръщаше. — Парис приближи лицето си до нейното: — Продължавай да ми говориш — прошепна той, — и увисни на рамото ми, сякаш съм истински Хектор, а ти — моя обожателка.

Клавдия почувства тръпка на страх.

— Защо?

— Не гледай толкова подплашено! — каза Парис. — Знам, че си нещо повече от прислужничка, Клавдия, мога да преценя. Но аз и преди съм ял и пил с хора от твоя занаят. И, което е по-важно, нас ни следят! — Докосна лицето на Клавдия и здраво го притисна с длани си така, че тя да не може да се обърне. — Когато ти кажа — прошепна актьорът, — хвърли поглед към уличката, изсмей се и се обърни. — Засмя се и отдръпна ръката си: — Хайде! — нареди той.

Клавдия се обърна към уличката, от която бяха дошли, и съзря сенките, които се примъкваха от един вход до друг.

— Или те следят — добави сухо Парис, — или са мои тайни почитатели. Но да вървим!

Той тръгна по-бързо. Двамата влязоха в една къща с изрязани по напречната греда гротескни фигури, сред които и Хермес с огромен червен фалос. Коридорите миришеха на евтини благовония, масло и вкиснато вино. Тя съзря груби надписи по стените и разбра, че са влезли в публичен дом. Спря за миг пред малка стаичка: вътре имаше каменно ложе, вградено в стената, покрито със сламеник и с възглавници. На дюшека, до полуразсъблечен клиент със зачервено лице и зяпнала уста седеше момиче. Коридорът водеше към главната зала с огромен, висящ от тавана канделабър. Виждаха се и други малки помещения с широко отворени врати: в тях се излежаваха и си бърбеха голи момичета. Косите и гърдите им бяха украсени с рози. Минаха край стълбище, където пазачът се разполагаше в прикрита от параван ниша, сетне влязоха в градината, прекосиха я, минаха през една вратичка и излязоха на друга тясна уличка. Парис я побутна напред и скоро двамата се озоваха в просторна гостилница, където на широк тезгях подаваха пиво и вино. От него по няколко стъпала се стигаше до голяма зала за хранене. Парис я въведе вътре и шумно започна да поздравява онези, които подвикваха името му. Прислужник с мазен вид им донесе листа с основните ястия за деня. Парис поръча агнешко със сос, зеленчуци, пресен бял хляб и разредено с вода вино. Клавдия се чувстваше изнервена, но вниманието на актьора ѝ беше приятно.

— Каква е истинската причина за това угощение? — предизвикателно попита тя, когато поднесоха храната.

— Вече ти казах. Харесвам момичета, които не са свързани с театъра.

— Няма да споделиш леглото ми тази вечер! — остро заяви тя.

Парис се засмя:

— Не. — Вдигна ръце: — Отидох да видя чичо ти Полибий. Донесох ти съобщения и това е всичко.

Двамата мълчаливо започнаха да се хранят. Сега, когато вълнението от срещата им и от новините, които Парис носеше, се уталожиха, Клавдия се почувства неудобно. Но тя нямаше желание за флиртове и обикновено държеше мъжете на разстояние. Вдигна очи. Парис я наблюдаваше.

— Познаваш ли добре града?

Той кимна.

— Виждал ли си някога мъж — тя присви дясната си ръка, — с пурпурна татуировка на бокал от вътрешната страна на китката?

Парис преглътна залъка си.

— Виждал съм неколцина — тихо отвърна той. — Това е нещо като братство. — Той мрачно я изгледа: — А за какво ти е тази пропаднала сбирщина?

— Пропаднала ли?

— Да, пропаднала. Харесват малки момиченца, деца. Дори последните отрепки в града се гордеят, че не са едни от тях.

— Къде се събират?

— О, нямат храм или определено светилище.

Парис погледна към пивницата под тях. Клавдия проследи погледа му. На прага се тълпяха група дрипави мъже с къси наметала и смъкнати над челата качулки.

— С радост бих те завел в театъра! — засмя се Парис. — Ще дойдеш и ще ме гледаш как играя. По време на последните размирици ме нямаше, но сега се върнах и искам името ми да се разчуе — той допи чашата си. — Но не ми се нравят тези, които явно ни следват — той се ухили: — Мисля, че е време да те изпратя до жилището ти.

Клавдия се изправи. Помисли, че ще слязат по стъпалата, но Парис я хвана здраво за ръка и я издърпа към задната част на помещението.

---

[1] Гай Салустий Крисп (86 — 35 г.пр.Хр.) — римски историк и общественик. Особено известни са трудовете му „Срещу Цицерон“, „Югуртинската война“ и „Истории“. — Бел.прев. ↑

[2] Харпии (гр. „грабителките“, „похитителките“) — две или три същества, олицетворения на бурните ветрове и гении на бързата смърт, изобразявани като полужени-полуптици, в преносен смисъл — грозно и зловещо създание. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ОСМА

„Отиващите на смърт те поздравяват!“

Поздравът на
гладиаторите преди
началото на игрите.

— Или искат да ме видят, или имат да ти казват нещо, Клавдия!
— обади се Парис, когато се озоваха в задната улица. Привлече я по-близо до себе си: — Коя си ти, наистина? В какво си се забъркала?

— Това е моя работа, теб не те засяга! — остро отговори тя и се отдръпна.

— По едно последно питие! — прошепна Парис. — Но на друго място, където ще се чувствам сигурен.

Двамата тръгнаха по тесните улички. Клавдия прецени, че вървят обратно към Палатин, но по обиколен път. Върху обсипаното със звезди небе се очертаваха паметници, колони, но и неугледни, мръсни постройките. Във входовете се бяха приютили застаряващи проститутки и похотливо им се хилеха.

— Ще оправа и теб, и приятелчето ти! — подвикна едната.

Парис се обърна, направи неприличен жест и побутна Клавдия към „Светилникът“, малка гостилница. Въздухът ухаеше на подправки и сладкиши, подът на трапезарията бе чист, имаше просторни сепарета и галерия над тях. Хората веднага започнаха да приветстват Парис, някои дори идваха да се ръкуват с него. Той самодоволно приемаше поздравите. Стопанинът отведе него и Клавдия в едно от сепаретата и им поднесе две чаши от най-доброто вино от Кампания, както се изрази. Млад мъж с танцуваща походка приближи към тях: имаше изпито лице, отпуснати устни и изпъкнали очи под ниско подстриганата руса коса.

— Парисе! — провлечено произнесе той и седна. Клавдия позна Йол — актьор прочут, докато не се пропи и не стана за посмешище на

сцената.

— Знам те аз тебе! — изломоти той. — Значи, храбрият Парис се завърна!

— Какво? — полюбопитства Клавдия.

— Когато Максенций управляваше града — обясни Парис, — играх един мим в театъра. Север не го хареса, помисли, че се надсмивам на господаря му. И аз трябваше да бягам. Прекарах повечето време, като се криех в една изба. Не се върнах до пристигането на Константин. Ако нещо ме зарадва, то беше смяната на управлението!

— Винаги си бягал от ножове и кръв! — Йол отпи от чашата на Клавдия. Лицето му стана сериозно: — Би ли използвал влиянието си, Парисе? Търся си някаква работа.

— Тъкмо в момента имам нещо за теб! — Парис побутна една сребърна монета към него през масата. — Възнамеряваме да излезем през задния вход. Клавдия, гостите ни пристигнаха!

Група главорези с лакти си проправяха път към тях. Тя видя небръснати лица, неумолими очи. Парис стисна ръката ѝ и я избута към вратата. Йол незабавно вдигна шумотевица, за да отвлече вниманието на преследвачите им. Двамата излязоха на уличката през едно външно стълбище.

— Идвай! — Парис вече не беше арогантен, безгрижен актьор. В неясната светлина лицето му изглеждаше бледо. Клавдия се подчини. Не за първи път избягваше убийци и начинът винаги беше един и същ: човек трябваше да се изплъзва и промъква, да внимава за капани по пътя, да завива и да се извърта. Колкото по-нататък бягаха, толкова повече Клавдия осъзнаваше колко изплашен е в действителност Парис. Сега беше неин ред да сграбчи китката му и да го побутва напред. После, сякаш в края на надбягване, двамата стигнаха до алеята при входа към Палатин. Тя видя стражи и конници. Двамата с Парис спряха до един фонтан и се огледаха: преследвачите им бяха изчезнали.

— Това ми е за последно! — увери я задъханият Парис, чието лице бе покрито с пот. — За последен път те каня на чаша вино. Другият път може ти да дойдеш при мен в театъра.

Наведе се и я целуна по челото.

— Парисе?

Той беше готов да си тръгне, но се обърна.

— Защо дойде да ме видиш тази вечер? Къде беше, когато убиха Фортуната?

Той въздъхна раздражено:

— Клавдия, не съм идвал нито при теб, нито при Фортуната — вие двете дойдохте при мен. Не е ли така?

Клавдия се съгласи.

— Бях любопитен, исках да те проверя. Разбра ли?

Клавдия се засмя.

— Аз съм актьор — продължи Парис. — Мразя кръвопролитията и не давам пукната пара за императора. Избягах от Рим дълго преди Максенций и Север да умрат: харесвах Фортуната, но трябва да знаеш, че наскоро отсъствах от града за няколко дни. Фортуната беше жива, когато заминах. О, да! — Парис се засмя на слисването на Клавдия. — Зосина ме изпрати в неговата вила на Албанските хълмове край Рим — близо до града, ала на мен ми се видя твърде далеч. Върнах се в същия ден, когато се срещнах с теб. — Той потупа ключа, закачен на врата му: — Той е от касата ми; единственото, което искам, е да бъда богат.

Стисна ръката ѝ и изчезна в тъмнината.

— Добре ли си?

Дежурният центурион от стражата приближаваше към нея, бронята му блестеше на светлината от факлите. Наведе се, обветреното му лице беше добро: за миг на Клавдия ѝ се стори, че това е баща ѝ.

— Да, да! — отвърна тя. — Добре съм. Единственото, което ми трябва, е да се наспя хубаво.

Когато пристигна в спалнята на прислугата, тя беше прекалено изморена, за да мисли за случилото се вечерта. Изми си ръцете, наплиска лицето си, сви се на леглото и веднага заспа.

На другата сутрин се събуди рано, бързо се приготви и събра вещите си във вързоп. Закуси в готварницата с вчерашен хляб и студена яхния, после се отправи към двора на двореца, където Руфин се готвеше да отиде в Колизея. Небето гореше в червени и златни цветове: сякаш целият Рим се беше пробудил и в един глас възвестяваше, че днес започват игрите. Всички, от най-нищожния роб до приближените на императора, щяха да присъстват, за да наблюдават грандиозната драма, изпълнена с кръв и смърт. В двора Клавдия веднага почувства царящата възбуда. Сирийци в червени туники седяха

край голямата резбована носилка с отметнати завеси, която щеше да отнесе Руфин в Колизея. Облечени в бяло негри щяха да тичат пред носилката, а от двете ѝ страни — за да държи потните тълпи на достатъчно разстояние от банкера — щеше да се движи малък военен ескорт под командването на офицер.

Клавдия си проправи път през скупчените прислужници и дворцови паразити. Управителят Бес улови погледа ѝ, щракна с пръсти и я повика.

— Ще вървиш край носилката на Руфин! — надуто възвести той.

— Ще вървя край носилката на Руфин! — покорно повтори Клавдия. — Трябва ли да ида на игрите, Бес?

— Разбира се, че трябва, момичето ми! — Той раздражено изду дебелите си устни. — Предстои ти да влезеш в домакинството на Домацила. Какво великолепно място за работа!

Пристигнаха слуги с храна: сирене, грозде, чаши пиво. Небето започна да просветлява.

— Ще ми се да побърза! — измърмори под нос един от сирийските носачи. — Улиците към Колизея ще бъдат претъпкани и ще стане горещо. Искам този фукльо най-после да дойде!

Накрая, след още един час чакане, прозвучаха тропети: Руфин слизаше по стълбите в цялото си великолепие, с бяла тога, грижливо вчесани сиви коси, с набраздено от усмивка тясно мургаво лице. От двете му страни роби носеха плодове, бяло вино и слънчобрани. Руфин се качи в носилката. Видя Клавдия и ѝ смигна.

— Би могла да дойдеш с мен — прошепна той, като се наведе към нея, — но ако жена ми разбере, ще трябва месеци след това да ѝ обяснявам. Ако ще съгрешаваш, Клавдия — добави той, — винаги съгрешавай тайно.

Носачите се подредиха. Вдигнаха носилката и процесията започна триумфалния си път надолу по хълма и градските улици. Тук вълнението се чувстваше особено силно. Нямаше отворени нито пазари, нито сергии. Дюкяните и кръчмите бяха със заключени врати. Всеки бързаше за игрите — шумна, щастлива тълпа, сред която познавачите гръмка спореха за уменията на гладиаторите, а комарджии високо крещяха облозите си. Някои от майсторите на арената имаха свои поклонници; те бяха измъкнали огромни ярки флагове, на които обявяваха достойнствата на своите идоли. Група ученици монотонно

пееха стария силогизъм^[1]: „Моето магаре има уши. Ти имаш уши. Следователно ти си моето магаре.“

Отряди гвардейци разчистваха пътя. Гълчавата и врявата бяха вече оглушителни. И в един момент цялата тълпа замря. Руфин, който четеше някакви документи в носилката си, показа глава през завесите.

— Клавдия, бъди добро момиче, иди виж какво става.

Тя се затича между хората, като разблъскваше войниците, за да си проправи път. Намери се на края на огромното открито пространство, обикалящо Колизея, и ужасена спря. Императорските стражи отблъскваха назад тълпата от първото кърваво зрелище за този ден. В дълга редица там се бяха наредили талиги, с които превозваха престъпници, осъдени да умрат по пладне на арената. Затворниците в тях се свиваха с вързани зад гърба ръце. Един обаче, който вече не е можел да понесе напрежението или не е желал да умре заради удоволствието на другите, по някакъв начин се бе измъкнал и се бе самоубил, пъхайки главата си между спиците на предната талига. Изкривеното му тяло още висеше на колелото и кръвта му се стичаше върху мръсните павета. Клавдия притисна устата си с ръка. Обърна се и побягна обратно. Руфин само кимна, когато му разказа за случката.

— Това ще подсили апетита — въздъхна той. — На тълпата ще ѝ хареса.

— Императорът ще спре ли игрите? — попита Клавдия.

Руфин удивено завъртя очи и постави пръст върху устните си.

— Тихо, момиче! Вече се носи мълвата, че римският архиепископ и неговите хора не са особено доволни от тях! — Засмя се: — В края на краищата, откак се помня единственият повод християните да отиват в Колизея... — Той остави изречението недовършено.

Капитанът на стражата се върна и каза, че могат да продължат. Вдигнаха носилката и прекосиха откритото пространство. Клавдия погледна към талигата. Робът още висеше там и един войник извади меч, за да пререже врата му. Но поне сега тълпата напредваше по-бързо, а охраната им със сила проправяше път за носилката на Руфин.

Колизеят се извисяваше над тях, тъмните сенки на арките му подчертаваха белотата на тухлите. Самата фасада се издигаше на четири етажа, всеки украсен различно. Огромни статуи доминираха над множеството входи, общо седемдесет и шест. Над всеки вход

имаше издълбан номер. Този, който искаше да бъде допуснат вътре, трябваше да покаже билет с номера на входа, балкона и мястото. Руфин обаче мина през императорския вход. Над него се издигаше огромният колос на Нерон, макар че следващите императори бяха променяли лицето така, че да отговаря на техните.

Руфин слезе от носилката. Главният разпоредител на игрите, останалите разпоредители и ланистите^[2] го посрещнаха в сянката на входа. Раздадоха чаши вино, вдигнаха се тостове, размениха се любезности. Клавдия стоеше в ъгъла, стиснала вързопчето и тоягата си. Вече мислеше, че банкерът я е забравил, но точно преди да го поведат към мястото му, той щракна с пръсти.

— Идваш с мен, Клавдия!

Изкачиха няколко стъпала, тръгнаха нагоре по лек наклон и влязоха в самия амфитеатър. Клавдия се закова на място от почуда. Тя гледаше знамената, флаговете и малките флагчета, които плющяха в ранния утринен вятър; ложите на знатните под техните сенници от богато драпирани скъпи материи; пясъкът, обогрен в странен оранжев цвят; и навсякъде и преди всичко тълпата. Още бе рано, но Колизеят се изпълваше и брътвежът на хилядите хора я замайваше. Руфин внимателно хвана ръката ѝ и тя тръгна след него към покритата със сенник лежа, разположена непосредствено до императорската. Покъсно в обкованите със злато кресла, наподобяващи тронове, пред малки масички щяха да седнат императорът и свитата му.

— Императорът ще дойде едва следобед — прошепна Руфин. — Мястото му ще бъде заето от главния разпоредител на игрите.

Банкерът спомена името на един благородник.

Клавдия погледна към няколко кресла, разположени по стъпалата под ложата на Руфин.

— Те са за Домацила и момичетата ѝ — обясни Руфин. — Боя се, че ти ще трябва да стоиш права.

Клавдия кимна, отиде настрани и се загледа в морето от лица. Чичо ѝ, Попея и цялата прислуга от „Магариците“ бяха някъде там. Кръчмата щеше да бъде затворена и заключена, пазена от някой юначага. Океан също щеше да присъства на игрите и високо щеше да раздава съвети на хората наоколо какво трябва да гледат.

Колизеят бързо се пълнеше. Разносвачи и дребни търговци обикаляха по пътеките и предлагаха вода, вино, пиво, наденички с

подправки, натопен в пилешки сос хляб, меденки и парцаливи късчета пергамент с имената на гладиаторите, които щяха да се бият. Събирачи на залози, които се разпознаваха по огромните слънчобрани, носени от писари с восъчни таблички, се разминаваха и приемаха облозите. Слънцето скоро щеше да се издигне. Моряци вече опъваха с въжета и макари наkisнатите във вода сенници, които трябваше да защитят тълпата от най-опасните последици от жегата.

На амфитеатъра бяха издигнати огромни скелета с поставки с оръжията на гладиаторите — те щяха да бъдат официално огледани преди началото на игрите. Разпоредители, ланисти и надути чиновници вече се навъртаха край тях, вдигаха щитове, проверяваха шлемове, облизваха пръсти, за да изпитат остротата на мечовете. Роби изравняваха пясъка. Група музиканти напразно се опитваше да впечатли тълпата с някаква музика, но никой не им обръщаше внимание. Стражи и помощни войски с щитове и мечове вече заемаха позиции край портата, от която щяха да излязат гладиаторите. Те щяха да охраняват изхода с изричното нареждане да убият всеки, който се изплаши и побегне. Над бученето на тълпата отекваше ревът на лъвовете и пантерите, затворени в клетки под амфитеатъра. Клавдия потръпна. Мразеше игрите, без самата да знае защо. Беше виждала бойни полета, покрити с трупове. Собственият ѝ баща беше казал, цитирайки думите на един поет... как беше? „При игрите смъртта е толкова евтина, толкова обикновена...“

Клавдия чу възторжени писъци и крясъци, и се обърна. Домацила и дамите ѝ се блъскаха, за да бъдат поздравени от Руфин. Клавдия гледаше красивите млади жени от различни народности: африканки, саксонки, илирийки, германки, момичета от Галия и Дакия със свършено накъдрени коси; по техните уши, вратове, китки и пръсти блестяха скъпоценности; нежните им, намазани с благовонни масла тела бяха загънати с копринени роби и шалове. Лицата им бяха прекрасно гримирани, веждите обръснати, а миглите оцветени. Руфин поздравя всичките с целувки и прегръдки. Отведоха ги към местата им и там им поднесоха чаши с изстуден сироп, а банкерът съпроводи господарката Домацила до едно кресло пред подиума. Тълпата ги приветства с котешко мяукане и подсвирквания, солени забележки и насмешливи подмятания. Но над закачките започна да се разнася и тих монотонен ропот: „*In hoc signo occides! In hoc signo occides!*“ — „С

този знак ще убиваш!“. Тлъстото лице на Домацила разтревожено се изкриви пред това красноречиво доказателство колко добре бяха осведомени римляните за убийствата. Скандирането ставаше все по-силно. Добре, че главният уредник на игрите в императорската ложа пристъпи напред с протегнати ръце и събралите се го посрещнаха с необуздани викове. Домацила въздъхна с облекчение и тежко се отпусна в креслото си.

— Да благодарим на боговете! — хрипливо прошепна тя и като взе ветрилото си, яростно започна да си вее.

Руфин извика Клавдия и я представи. Домацила я прегърна и, обвита в облак екзотични благовония, звучно я целуна по двете бузи. Беше пълна жена, приятна на вид, с лъскави, старателно боядисани коси и дебел слой грим върху лицето.

— Значи, идваш при нас във вилата? — изгука тя, докато я оглеждаше от главата до петите. — Не си хубавелка, но си интересна. Може да ми прислужваш. Стой по-настрана, но не забравяй, че ако не си плащаш, няма и да получиш нищо.

Тя превзето изкриви устни, но погледът ѝ беше твърд. Клавдия разбираше, че Домацила знае коя е в действителност.

— Божествената Августа вече ми изпрати съобщение. Нарича те свое малко мишле, но пък тук има толкова много котки, нали, Клавдия?

Клавдия само се засмя. Седналият до Домацила Руфин лукаво намигна.

— А сега искам да гледам игрите! — каза Домацила. Тя махна с ръка с пурпурночервени нокти; месестите ѝ пръсти бяха покрити с пръстени, а гривните по китките ѝ издрънчаха. — Надявам се игрите да са хубави — прошепна тя. — Време е градът да се върне към удоволствията си, нали така, Руфине?

Клавдия възприе това като знак, че може да се оттегли, и застана отзад в сянката на ложата. Огледа се. Някои куртизанки я наблюдаваха с крайчеца на окоето си, като си шепнеха и се смееха. Дойдоха слуги със сребърни подноси с бяло вино и специално приготвени деликатеси. Ставаше все по-горещо и въздухът натежа от аромата на благовонията. При острия звук на тръбите всички разговори и смехове замряха. Игрите щяха да започнат. Главният разпоредител обаче навярно беше зает някъде другаде, защото не отговори на зова на тръбачите. Дамите

се върнаха към разговорите си. Вниманието им беше погълнато от историята на престъпника, който се беше самоубил.

— Чух — извика Домацила, — че имало и други самоубийства. Един германец отишъл в нужника и напъхал в гърлото си парче дърво и гъбата, която се използва за най-долни цели!

Изявлението ѝ предизвика ужасени писъци сред останалите.

— И трима саксонци се удушили сами...

Тръбите отново прогърмяха. Главният разпоредител отиде до края на императорската ложа и вдигна ръка. Посрещна го гръмовен рев. От помещенията под амфитеатъра се появиха гладиаторите: тракийци, самнити, рециарии. Трибуните утихнаха, сякаш огромна ръка изведнъж запуши огромната уста на тълпата. Гладиаторите бяха шестнайсет на брой, телата им блестяха от пот. Някои бяха гологлави, други носеха украсени шлемове, трети — големи или малки обли щитове. Те се построиха в редица пред императорската ложа с вдигнати оръжия.

— Отиващите на смърт те поздравяват!

Главният уредник отново вдигна ръка в знак, че е приел поздрава и тълпата одобрително изрева. В загрятия утринен въздух тя надуши миризмата на смъртта. Сега арената беше опразнена, всяка подробност, всяка дреболия изчезнаха. Тълпата започна да крещи имената на любимците си, някои от жените хвърляха цветя: танцът на смъртта щеше да започне. Клавдия гледаше как гладиаторите си тръгват и се опита да различи сред тях Муран, докато накрая разбра, че е останал на мястото си. Щеше да бъде сред първите. С изключение на гърдите, тялото му беше покрито с метал и кожа. Носеше набедреник от червен лен, придържан от оръжеен колан през кръста. Наколенници пазеха двата му крака, кожен ръкав, подсилен с метални люспи, покриваше лявата ръка. Носеше малък щит и закривен като сърп меч. Муран наложи огромния си шлем във формата на глиганска глава. Щеше да се сражава като тракиец. Животът му зависеше от майсторството и силата му. Неговият противник, самнитът, носеше малък щит и дълъг меч за мушкане. Имаше набедреник, колан и кожени предпазители на китките и краката. Животът му зависеше от неговата скорост и пъргавината му. Тръбите отново прогърмяха. На арената вече нямаше други, главният уредник даде знак. Тълпата ахна, сетне хората тихичко започнаха да коментират достойнствата на двамата мъже, които се дебнеха един

друг. Те почти не се движеха, защото пестяха силите си. Отбиването и симулирането на удари започна внимателно. Внезапно, сякаш усетили нетърпението на тълпите, двамата яростно се счепкаха: мечовете и щитовете им проблясваха във въздуха, те се въртяха и обръщаха, като всеки търсеше предимство. Клавдия гледаше като омагьосана. Самнитът, противникът на Муран, се отдръпна, приведе се и изви ръка, насочвайки напред щита с меч зад него. Той се придвижи в дясно, Муран се движеше заедно с него. Самнитът парира, а Муран нанесе удар, като се опита да свали противника на земята. Остриетата се извиха във въздуха, щитовете се люшнаха в резкия сблъсък на метал с метал. Двубоят се проточи. Мъжете сякаш не се поддаваха на умората, докато в един момент Муран не реагира достатъчно бързо. Той се олюля, мечът изпадна от ръката му.

— Негов е! Негов е! — реवेशе тълпата.

Клавдия притисна ръце към корема си.

— Довърши го!

Сега тълпата изразяват одобрението си за майсторството на Муран, защото, докато противникът му се бе разсеял от виковете, фризиецът се превъртя върху пясъка, грабна меча си и скочи на крака. Битката се поднови, но с различен ритъм. Муран изглеждаше решен да я приключи. Самнитът изгуби щита си, Муран го порази в рамото и другият се олюля. Захвърли меча си и вдигна пръста на лявата си ръка към императорската ложа — знак, че не може да се сражава повече и моли за милост. От протегнатата му ръка струеше кръв, раната бе подълбока, отколкото можеше да се предположи. Ланистите, въоръжени с камшици и мечове, за да подтикват гладиаторите, ако те решат да не се сражават, излязоха на арената и застанаха между Муран и победения му противник. Уредникът на игрите се изправи и се наведе от края на ложата. Сега самнитът стоеше на едно коляно. Бе захвърлил меча и се кланяше с протегнати ръце. Тълпата се раздели. Бяха се наслаждавали на сражението, но сега се обърнаха срещу самнита. Повечето мислеха, че е трябвало да продължи да се бори. Разнесе се вик:

— Прережи гърлото му! Прережи гърлото му!

Викът прерасна в рев. Уредникът протегна дясната си ръка с насочен напред палец. Ревът се усили още повече. Уредникът обърна палеца надолу: никакво милосърдие, никаква милост, самнитът трябваше да умре! Муран свали шлема си и пристъпи с меч в ръката.

Самнитът се опита да се изправи. Той се хвана за бедрото на Муран, за да се опре. Муран му каза нещо. Мъжът вдигна глава. Муран заби меч право в незащитеното му гърло. Самнитът сякаш се отпусна назад; за миг остана полуседнал, после бавно се свлече на едната си страна. Тълпата притихна. Изтощен до краен предел, Муран също се строполи върху пясъка.

Сега на арената се появиха странни създания, водени от гротескна фигура, облечена в плътно прилепнала към тялото туника и високи ботуши от мека кожа. На лицето си мъжът имаше маска наподобяваща птица. В едната си ръка носеше чук, а в другата — нажежено до червено желязо. Групичката се приближи до мъртвия гладиатор. Мъжът залепи желязото на гърдите на самнита, за да провери дали действително е мъртъв, преди да разбие главата му с чука. Завързаха ходилата на трупа с въжета и докато го извличаха през „Портата на смъртта“, гротескната фигура, която трябваше да изобразява Харон, танцуваше пред него. Муран се изправи и с протегнати ръце прие поздравленията на тълпата. Когато напусна арената веднага дотърчаха роби с гребла, които изравниха пясъка за да скрият кръвта, и прибраха падналите оръжия. Игрите продължаваха.

Клавдия се отдръпна още по-назад в сянката на подиума. Гадеше ѝ се и беше развълнувана, но се радваше, че Муран победи, и че довечера Януария няма да рони сълзи. Погледна благородните дами сред публиката. Някои, очевидно възбудени, плъзгаха ръце под туниките, между краката си. Две се притискаха една о друга, ръцете им шареха по краката, раменете, гърдите. Домацिला се беше проснала възник с полуотворена уста, приличаше на жена, която е пила много. Преструвайки се, че гледа битките на арената, Руфин скришом четеше някакви документи, поставени върху коленете му.

Денят напредваше, борбите продължаваха. Понякога гладиаторите бяха нерешителни, друг път радваха тълпата; на двама подариха живота. Най-сетне първата част на празничния ден завърши. Всички налични сенници бяха вече опънати, търговци на храна и вино обикаляха по редовете. Някои от зрителите напуснаха местата си, за да потърсят прохлада и освежителни напитки. Други обаче останаха, за да се забавляват с масовата екзекуция на осъдени роби и престъпници. Завлякоха неколцина от нещастниците на арената и пуснаха от клетките три едри мечки. Отначало животните и хората стояха далеч

едни от други. Скоро обаче роби с камшици и нагорещено желязо погнаха мечките напред. Разярен, един от зверовете се втурна към затворниците и ги разхвърля като топки за игра. Подушили кръвта, и другите две мечки се включиха в лова. Един от затворниците се освободи от въжетата и побягна. Тълпата забрави да яде и ревеше от смях пред разкривеното от ужас лице на клетника. Клавдия отвърна очи. Промъкна се до вратата и излезе. Тълпата край нея беше в празнично настроение, хората се тъпчеха с храната, която бяха купили или носеха със себе си. Очите им виждаха само горките окаяници, които вече се бяха изтощили да бягат и сега стояха, заобиколени от трите звяра. Клавдия се опитваше да не обръща внимание на крясъците от арената и рева на тълпите. Усети, че някой я дърпа за туниката и се обърна. Един мърляв хлапак с омазана с мед уста се пулеше срещу нея.

— Ти ли си Клавдия? — Той заекна, докато произнасяше името й.

— Аз съм Клавдия.

— Чичо Поли... Чичо Полиб...

— Полибий... — довърши Клавдия вместо него.

— Каза, че трябва да идеш при него. Мъжът с бокала на китката. Долу е. В бърлогите на зверовете.

Стомахът на Клавдия се сви. Толкова беше търсила този човек! И сега той бе тук, сред затъпяващата жегга на Колизея, където въздухът бе натегнал от мирис на мръсотия, благовония, масло и кръв, и крещящата тълпа, която се превиваше от смях при смъртта на някой нещастник. Клавдия погледна момчето.

— Чичо Полибий го видя. Трябва да дойдеш! Трябва да дойдеш!

То я подкани с малката си ръчичка.

Клавдия се почувства странно, от шока леко й прималя. Тълпата сякаш се люшкеше напред-назад като вълна. Тя потърси къде да се подпре и докосна мъжа, седнал в края на балкона.

— Може и малко по-надолу, мила!

Клавдия си пое дълбоко дъх. Хлапето вече припкеше по стълбите, мърлявото му голо задниче се мяркаше под дрипавата туника. Клавдия нямаше друг избор, освен да го последва. Двата стигнаха до входа към ямите. Стражите бяха погълнати от това, което ставаше на арената. Момчето започна да слиза, бледото му лице ясно

се очертаваше в мътния полумрак. Клавдия усети как силата ѝ се връща и вълнението свива стомаха ѝ. Тръгна надолу. Коридорът пред нея беше дълъг и водеше напред в тъмнината. Въздухът бе спарен и зловонен, примесен с мириса на мухъл и слама — смъртоносният мирис на затворени диви животни.

Преди години тя бе идвала тук с баща си. Той беше получил отпуск и я бе довел долу да види тигъра, едро снежнобяло животно със зелени очи. Клавдия помнеше, че всяка от вратите в прохода води към редица паралелни коридори с животински клетки от двете страни. Момчето отвори една врата. Проходът беше тъмен, осветен само от факла, поставена в ниша в другия му край. Клавдия надникна към клетките. Тази вдясно изглеждаше празна и тя стреснато изкрещя, когато огромен лъв с тежка дебела грива и тъмножълта козина внезапно се хвърли върху решетките от лявата ѝ страна. Животното се изправи на задните си крака и отвори уста с големи бели зъби.

Клавдия понечи да се върне, но вратата беше затворена. Лъвът сега стоеше на четири лапи, заковал в нея жълтите си очи. Клавдия огледа клетката. Беше здраво зарезена, значи нямаше от какво да се страхува. Лъвът изрева с отметната назад глава и другите животни по коридора му отговориха. Клавдия пак опита да отвори вратата. Някой я беше заключил отвън. Тя я натисна и започна да блъска с юмруци по нея. Лъвът отново изрева и момчето видя как към решетките се притискат неясни форми. Пристъпи напред. Звярът пак се хвърли към нея. Клавдия имаше чувството, че се е озовала в преддверието на подземния свят. Въздухът миришеше на кисело и тя усети слама под краката си. Факлата над вратата в другия край я мамеше. Колко глупаво се бе държала! Дали това не беше някаква жестока шега? Момчето я доведе тук, сигурно му бяха дали монета и го бяха подучили какво да каже. Но защо? Почувства, че ѝ се гади, облегна се на вратата, пое дълбоко въздух и опита да се успокои. Тази врата може да е заключена, но другата? Лъвът внимателно я оглеждаше, сякаш я преценяваше. После внезапно скочи, раздирайки въздуха с рев и огромната му лапа се провря през решетките.

Клавдия побягна. Въздухът пулсираше от вой и ръмжене, гладни очи святкаха към нея. Със стон стигна до края на коридора и дръпна резето. То не помръдна. Тя го удари с юмрук и изведнъж чу как вратата в другия край се отваря. Дали това не беше някаква садистична игра?

Клавдия се обърна и разтреперана впери поглед пред себе си. Някой бе влязъл и излязъл. Вратата беше вече затворена, но клетката на лъва зееше отворена. Момичето ужасено впи очи в полумрака. Лъвът пристъпи, протегна се на предните си лапи и изрева. Още едно животно изръмжа предизвикателно. Лъвът с наведена глава се прокрадваше напред. Клавдия опипа колана си за нож или кама, но не намери нищо. Обърна се надясно, но единственото, което видя, беше тъмната сянка в една клетка; вляво върху сламата лежеше мечка. Клавдия се запита дали не е ранена. Лъвът спря. Клавдия пропъльза, за да измъкне факлата от металната скоба и одра лакътя си. После се обърна към звяра с горящата главня, от която капеше смола. Лъвът беше слисан от новопридобитата си свобода. Клавдия беше плячка: той щеше да я нападне, но засега огънят го държеше надалеч. Клавдия се чу как крещи, някой риташе по вратата. Осъзна, че я рита самата тя: петата на левия ѝ крак бе натъртена. Лъвът приближаваше. Клавдия размаха факлата. Той отстъпи назад, а после снишавайки се, дебнещо започна да се промъква към нея. Известно време сякаш изчакваше, а после рязко скочи към факлата. Нещо твърдо удари Клавдия по главата. Вратата се отвори. Лъвът пак нападна. Клавдия хвърли факлата към него точно в мига, когато една ръка я сграбчи и я извлече навън. Муран затвори вратата с ритник и спусна здраво резето.

---

[1] Силогизъм (философ.) — във формалната логика дедуктивно умозаклучение, при което от две дадени съждения се извежда трето. — Бел.прев. ↑

[2] Ланист — лице, което имало за своя професии организирането на гладиаторското обучение; то могло да бъде притежател на школата или да бъде наето от държавата или от частно лице за тази цел. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА

Кой има изгода?

Цицерон, „За
Милон“, XII

Клавдия видя запалени факли и въоръжени отчасти гладиатори с намазани с масло тела. Муран държеше меч в ръката си, косата му бе пристегната в кок на тила. Той леко я положи на пода, тя се преви като куче и повърна.

Муран изруга ожесточено и се наведе над нея.

— Какво е станало, Клавдия?

Мъжът коленичи до нея и докосна рамото ѝ с ръка. Тя отново повърна Муран извика нещо към останалите. Един от тях донесе малко глинено гърне с разрежено вино. Клавдия усети миризмата на смирна и отрицателно поклати глава.

— Не искам да спя! — задавено издума тя. — Дойдох долу, за да потърся един човек. Нямахше никой.

— Разбира се! — рязко отвърна Муран. — Пладне е, всички са навън да гледат нещастниците на арената. По тези коридори минават само укротители на зверове с бичове и факли.

Клавдия изтри уста с опакото на ръката си.

— Къде е Полибий?

— Тъпче се — Муран леко докосна лицето ѝ с пръст. — Приличаш на призрак от подземния свят. В името на всички богове, Клавдия, какво си направила? Как стражът те е пуснал да влезеш?

— Търсех един човек. Едно момче ме доведе долу. То...

— Изчезнало е! — прошепна Муран. — Върнало се е в копторите си! Някой се е опитал да те убие! Такова нещо не се случва за първи път, Клавдия! Нали така, момчета?

В мъждивия отблясък на факлите другите гладиатори почти не се виждаха, но тя ги чу как изръмжаха нещо в знак на съгласие.

— Това е извратено забавление! — обясни Муран. — Примамамват някого в коридорите с животните. Изтеглят с ръка или кука резето на някоя клетка. И животното излиза — той посочи коридора и блестящото светло петно на изхода към арената.

— Слязох долу да потърся един човек! — повтори Клавдия. — Направих грешка. — Тя облегна глава си на стената: — Благодаря ти, Муране! А ти какво правиш тук?

— Ето, тази Клавдия познавам аз! — ухили се гладиаторът. — Направо към въпросите; опасността или рискът са без значение! — Докосна връхчето на носа ѝ: — Ясни очички на кукленско лице!

Клавдия усети как сърцето ѝ прескача. Долавяше миризмата на кръв и пот, която се носеше от този гладиатор, но все пак той беше добър човек. Беше спасил живота ѝ.

— Знам какво си мислиш! — бързо каза Муран. — Гледа ли ме как се сражавам?

Клавдия кимна.

— По едно време вдигнах очи към императорската ложа. Трябва да съм се изсмял. Видях едно малко лице да ме гледа отгоре с очи, големи като очите на бухала на Атина. Отидох да те потърся. Видях те да слизаш по стъпалата, но тълпата беше толкова гъста, че не можах да си пробия път. Видях и как оня хлапак изчезна като плъх, побягнал към дупката си. Слязох долу, вратата беше заключена, но те чух да крещиш, повиках няколко момчета и дойдохме от другата страна.

Той ѝ помогна да се изправи на крака. На слабата светлина лицето му изглеждаше много красиво. То ѝ напомни лицето на баща ѝ, припомни ѝ как той се навеждаше към нея. Гладиаторът внимателно я гледаше, сякаш едва сега осъзнаваше объркано колко е дребничка.

— Най-добре ще е да си вървиш! — меко продума Муран.

— Аз... не мога... — поклати глава Клавдия. — Някой ще може ли да предаде почитанията ми на господарката Домацила? Да ѝ каже, че имам спешна работа. Утре ще ида във вилата ѝ.

— Крикс! — извика към един от другарите си Муран. — Заведи младата господарка в дома ѝ!

— В „Магариците“! — прошепна Клавдия. — Край „Флавиевата порта“...

— Хайде, човече! Заведи я у дома ѝ. Ние ще поемем твоя двубой. Там ще получиш вино на тумбак! — Той потупа Клавдия по рамото. —

Аз ще потърся вещите ти от господарката Домацила.

Клавдия се вкопчи в кожения предпазител на китката му.

— Благодаря ти, Муране! Наистина ти благодаря! Радвам се, че спечели двубоя!

Очите на Муран се напълниха със сълзи:

— И аз се радвам. Горкият, не биваше да моли да милост. Беше новак, с бързи крака, но онова, което чуваше, бавно стигаше до ушите му. — Приведе се над нея и лицето му се озова само на сантиметри от нейното. — Знаеш ли, Клавдия, понякога, когато тълпата крещи, когато виждам онези тлъсти кучки и мъжете им, зинали да искат живота на някой гладиатор, ми се ще всичките да имат едно гърло и аз да го прережа с меч си!

Той замълча, защото чу викове и крясъци откъм вратата, през която бяха минали, преди да влязат в този коридор. После се засмя:

— Изглежда звероукротителите са разбрали, че има лъв на свобода. Имаше късмет, Клавдия — животното е било хранено тази сутрин. Някои от котките, които съм виждал, нападаха веднага и не можеше да ги уплаши нито огън, нито меч — пак се вслуша в рева от арената. — Мечките са приключили — прошепна той. — Трябва да се измъкваме оттук.

Муран тръгна. Клавдия видя до себе си Крикс, дребен, набит мъж със счупен нос и обезобразено от удар ухо, ниско подстригана коса и полузатворено поради увеличаващия се оток око.

— Щом Муран иска да се върнеш в „Магариците“ — прошепна той, — време е да вървим.

Клавдия не възрази. Тя излезе от Колизея като насън. Градските улици бяха пусти, не се виждаха нито сергии, нито отворени дюкяни. Войници и стражи стояха по ъглите или в парадни униформи дежуряха около храмовете и входовете към базиликите. Крикс бърбореше нещо, но Клавдия едва разбираше за какво ѝ говори. От време на време той спираше да размени поздрав с някой познат или да отвърне на нечия добродушна насмешка. В един момент Клавдия усети, как прималява и краката ѝ се подгъват.

— Дръж се, момиче! — подкрепи я Крикс. — Не всеки ден те гонят лъвове! — Засмя се и показа нацърбените си зъби. — Много добре знам как се чувстваш! В Тарент бях в амфитеатъра; спечелих двубоя, но мръсниците пуснаха два лъва на арената. Първото, което

чух, беше воят на тълпата и чак после видях как тези огромни гадини се готвят да ме нападнат.

— И какво направи? — любопитно попита Клавдия.

— Същото като теб, побягнах като вятър от амфитеатъра. Не се спрях, докато не стигнах на пет мили от града!

Клавдия започна да се смее. Позволи на Крикс да я хване за ръката и скоро се озоваха пред входа на „Магариците“. Януария изтрополи надолу по стълбите и отвори вратата.

— Затворено е! О, Клавдия, ти ли си! — Сетне забеляза Крикс. — Муран! — задъха се тя.

— Нямай грижа! — бутна я встрани Крикс и помъкна Клавдия към трапезарията. — Скоро ще бъде тук с наточено копие. — Той подигравателно я изгледа: — И готов за по-друго сражение!

Януария затвори очи и скри лице в ръцете си.

— О, слава на Господа и на Христа Бога!

— Не знаех, че си християнка! — подхвърли гладиаторът.

— Не съм! — откри лицето си Януария. — Но мисля да стана. Клавдия, какво има, къде отиваш?

— В стаята си. Не искам нито да ям, нито да пия. Много съм изморена. — Тя спря в подножието на стълбището. — Крикс ще изпие моя пай.

Клавдия се качи горе; прозорците в коридора бяха отворени и светлината на следобедното слънце се изливаше през тях. Тя се загледа в танца на прашинките. Когато беше дете, често го правеше и се питаше дали те не са малки духчета. Отиде до стаята си и отвори вратата. Полибий винаги пазеше тази стая за нея. Само понякога, когато гостоприемницата беше пълна, той позволяваше на някой посетител да се настани там. Клавдия постоя на прага, после извади изпод леглото си стара кутия. Закопчалката ѝ беше разбита, капакът едва се държеше на кожените панти. Извади първо старата си раздърпана кукла. Тя трябваше да прилича на римска матрона и беше направена от плат, пълен със стърготини, и мека вълна. Сега боята ѝ беше избледняла, а едното стъклено око беше счупено. Клавдия остави куклата на пода и взе дървеното конче: едно от колелата му липсваше. Остана така известно време, като водеше кончето напред-назад по дъските. Сетне загледа и другите предмети. Едни бяха нейни, други принадлежаха на Феликс, все спомени от детството им. В мислите си

тя се върна в онази нощ на бреговете на Тибър: към ужасната сянка, към онзи мъж, облечен толкова елегантно, към излъчващия се от него мирис на благовония и аромата на някаква подправка, към пурпурния бокал, татуиран върху китката му. Към болката и унижението след това. И изстиващия труп на Феликс и втренчените му в нея неவிждащи очи.

Клавдия се разплака — за себе си, за Феликс, за баща си, за всичко онова, което е било, и за онова, което би могло да бъде. Спомни си нежния допир на Муран, но какво ли означаваше той? Не понасяше да я докосват мъже. Лукавият Анастасий го знаеше. Беше я дебнал, беше я наблюдавал, беше я изучил; предложи й работата, а после подслади хапката с възможността да си отмъсти. Клавдия изтри сълзите си: край на слабостта. Грешката, която направи днес, никога не биваше да се повтаря. Бе паднала в капана като някое простовато момиче от село. Мъж с бокал на китката! Какво каза момчето? Нещо за Полибий? Всички в „Магариците“ знаеха за убиеца на брат й. Чичо й дори закачи обявление с обещание за награда, в което подробно описваше мъжа и особено татуировката му. Негодуванието на Клавдия пламна. Колко хитър беше убиецът и все пак колко лесно му беше дала възможност да действа! Той само изчакваше и наблюдаваше. Ако не бе излязла от ложата, момчето щеше да почука на вратата и пак да предаде съобщението. Убиецът би могъл да бъде всеки: императорът, Августата, Руфин, Домацила. Можеше да издири онзи хлапак, но щеше да е безполезно. Дори и да го откриеше, той едва ли щеше да опише пълно човека, който му бе предал коварното съобщение.

Тя стана, отиде до вратата и я отвори. На долния етаж Януария се кикотеше с Крикс, докато двамата пресушаваха кърчаг вино. Клавдия се върна отново до прозореца и се загледа навън. Градината долу беше дело на Попея: лехи със зеленчуци и цветя, стената с цветна мазилка. Над всичко това бе закачен голям дървен кафез за птички, с извити прегради от конопени мрежи, за да не излитат пернатите. Попея се гордееше, че отглежда охранени гълъби и свраки, които учеше да говорят. Клавдия остана до прозореца известно време, като се опитваше да се успокои. Нападението под Колизея бе приключило. Убиецът не бе успял, но защо първи беше нанесъл удар? Защото тя се бе приближила прекалено много до него? Клавдия се отдръпна от

прозораца и легна на леглото. Остави мислите си свободно да се реят и да извикват картините, които искаше.

— Какво научих? — запита тя тавана.

После затвори очи. Преди няколко месеца Рим и цялата Западна империя се управляваха от Максенций и неговия съуправител, цезарят Север. Лициний управляваше Източната империя от Никомедия. Константин потегли на юг, разби войските на Максенций при Милвийския мост, а него уби. Подобните на Домацила и Парис избягаха от Рим. Север завзе вилата на Домацила и бързо издаде заповед за арестуването на Парис, достатъчно глупав да осмее управлението на Максенций. В самия град професионалният убиец, сикарият, е работел за Максенций.

Клавдия отвори очи.

— В действителност аз не знам дали сикарият е мъж или жена! — прошепна тя.

Върна се към размишленията си. Сикарият без съмнение беше отговорен за убийството на Север. Бе нает с тази цел от Августа Елена. Константин влезе триумфално в Рим, но Елена бе сторила нещо извънредно глупаво. Беше примамила сикария на среща и бе подготвила убийството му. А в действителност сикарият беше изпратил друг, жертва, която да изиграе ролята му. Самият той бе избягал, заричайки се да отмъсти и на Елена, и на Домацила.

— Да.

Клавдия се обърна настрани и се загледа в разхвърляните по пода играчки: в това имаше смисъл. Домацила беше наказана; Елена също — сикарият бе нанесъл удара си върху онзи, когото Елена най-много обичаше — Константин. Трупите умишлено бяха осквернени с християнския знак, който според Елена бе донесъл голямата победа на сина ѝ. Елена бе отвърнала на удара, изпращайки онова момиче Фортуната да шпионира в двореца на сина ѝ. Фортуната е била близка с Муран и Парис: и двамата твърдяха, че е посетила кръчмата „Троянският кон“. Малко по-късно Фортуната беше убита и трупът ѝ бе открит закачен на кука в кланицата на императорския дворец. Защо? Защото беше научила нещо, което не е трябвало да знае? Клавдия се почеса по бузата: колко от тези заключения можеха да се докажат? Дъртата вещица Локуста, която държеше кръчмата „Троянският кон“, твърдеше, че сикарият е изчезнал.

И така, наистина ли сикарият беше мъртъв? И дали това не бяха двама души? Дали някой друг не бе го наследил? Всички тези убийства биха могли да се разглеждат като отмъщение, разчистване на сметки, но защо християнският свещеник Силвестър беше толкова заинтересован от тях? Не се ли страхуваха той и господарят му Милтиад, че влиянието на Константин ще отслабне? В края на краищата, тълпата в Колизея знаеше за нападенията над куртизанките, а закланият в точно тази странноприемница Арий бе донесъл пергаменти, които огласяваха убийствата и се подиграваха на императора. Кой беше организиран това? И, което бе още по-важно, убиецът беше показал, че дворците и стражите нищо не значат за него. Той очевидно имаше властта свободно да се придвижва из личните императорски покои и там да убие куртизанката Сабина.

Освен това бяха нападнали и самата Клавдия — в катакомбите и под Колизея, да не говорим за онези главорези, които ги бяха проследили предната вечер с Парис. Дали това бе дело на сикария и кой беше той? Парис? Клавдия отрицателно поклати глава. Актьорът бе суетно конте. Беше с нея, когато предишната вечер ги преследваха, освен това ненавиждаше онова, което се разиграваше в амфитеатъра, както и мнозина от подобните му. Беше известна фигура. Ако бе влязъл в Колизея, щяха да го разпознаят и онези, които го бяха гледали в театъра, щяха да го приветстват. Нещо повече, бил е извън Рим, когато Север и Фортуната са били убити. Освен това, нападателят на Клавдия от катакомбите сигурно жестоко бе натъртил пищялите си, а по гладките крака на Парис нямаше и следа от нещо такова.

Кой тогава? Домацила? В последната си нощ Север е бил посетен от жена. В нощта, когато убиха Сабина, Домацила би могла да се преоблече и да влезе в двореца Сабина сигурно я е поканила в стаята си. Или пък гладиаторът Муран? Един обучен убиец? Дали това, че Клавдия се спаси от лъва, не се дължеше на обстоятелството, че Муран просто иска да предпази себе си? Да прикрие собствената си природа? Как се бе досетил къде е тя? Защо не прояви никаква изненада, че сега е на работа при Домацила? И откъде знаеше, че е оставила вещите си в ложата на Руфин, освен ако сам не я беше проследил? Или сикарият бе някой друг? Елена? Дали тя казваше истината? Нейният наемник Бур би направил всичко, което тя му заповяда. Ами банкерът Руфин?

Списъкът беше безкраен. Клепачите на Клавдия натежаха. Тя се унесе, докато слушаше смеха на Януария и Крикс. Заспивайки, се запита как чичо Полибий ще опровергае повдигнатите срещу него обвинения. Сетне внезапно усети как някаква ръка притиска устата ѝ. Помисли, че пак сънува онзи кошмар, в който се разхождаше край наносите по бреговете на Тибър. Отвори очи и започна да се мятая, за да се освободи. Фигурата над нея имаше качулка и бе увита в плащ. Нещо сребърно проблесна около врата ѝ, а после качулката се отметна.

— Тихо, Клавдия! — усмихна се Силвестър. — Ще махна ръката си. Не искам да ти причиня зло.

Седна на ръба на леглото и Клавдия се изправи.

— Защо си тук? — изсъска тя.

— Трябваше неотложно да те видя. Нямаше време да се срещаме в катакомбите.

— Вече никога няма да ида там! — рязко заяви Клавдия.

Вече се канеше да му разкаже какво ѝ се бе случило, но той постави пръст на устните си.

— Почуках на входната врата; не беше заключена.

Клавдия изруга Януария.

— После чух смях в градината и се качих горе.

— Да се махаме оттук! — прошепна Клавдия.

Тя obu сандалите си, взе наметката и тоягата и забързано тръгна надолу по стълбите.

Добре, че навън беше пусто, само тук-там се мяркаше някоя клекнала пред прага старица да предъква хлътналите си устни или деца да играят с обръчи. Улицата ги отведе до едно запустяло място. В центъра му се издигаше запуснат храм, посветен на някакъв египетски бог. Гипсовите му колони бяха нащърбени и напукани, някои бяха паднали встрани. Клавдия ги прескочи и прекрачи прага. От полумрака изникна просяк с млечнобели очи и беззъба уста. По обраслата му с четина брадичка течеше слюнка, той протягаше напред изкривените си като птичи нокти пръсти. Клавдия старателно го заобиколи, хвана дланта му и пусна в нея монета.

— Вземи да си купиш нещо за ядене и пийване, старче. Върви си, искам да съм сама!

— Не, не искаш! — изкикоти се старецът. Той подуши въздуха: — Момиче и приятелят му жрец, а? Усещам тамяна. Май ще има

шляпане по задника!

— Върви си, старче! — заповяда Силвестър. — Или ще останеш без монетата!

Просякът побягна уплашен. Клавдия тръгна към другия край на храма. От високите прозорци падаше слаба светлина. Тя очертаваше странните резби и рисунки по стените, ронещите се статуи.

— Някога си играех тук заедно с Феликс, брат ми — каза тя. — Наричахме това място „вход към подземния свят“. — Посочи към другия ъгъл: — Там наистина има стълби към подземието. Като малки мислехме, че долу живеят всякакви демони и чудовища.

— Вероятно наистина е обител на демони! — отвърна Силвестър и приближи. — Моята църква вярва, че тези места трябва да се очистят и опразнят. Принасянето в жертва на бикове и птици...

— О, струва ми се, че демоните си имат по-приятни местенца от това тук! — Клавдия седна на една плоча. — Ти дойде да ме видиш, каза, че е неотложно. Какво има?

— Ти работиш за Елена, божествената Августа?

— Знаеш го! — рязко отговори Клавдия. — Работя и за теб, заради онова, което ми обеща, и заради баща ми.

— И защото възлагаме големи надежди на теб, Клавдия! — Силвестър се усмихна в полумрака. — Когато се роди новият ред, църквата ще има нужда от свои очи и уши.

— В момента тези очи и уши доста са пострадали! — възрази Клавдия. — Освен това съм изморена и гладна, да не говорим, че съм и изплашена.

Тя подробно му разказа какво ѝ се беше случило.

— Ние знаем Муран — заяви Силвестър, когато тя приключи. — Понякога се питаме дали е такъв, за какъвто се представя. — Той прехапа крайчеца на устната си. — Присъствал е на някои наши събирания. Но не знаем дали е шпионин, или искрено търси верния път, дали работи за императрицата, или за някой друг.

— А Парис?

— Парис е като пеперуда! — засмя се Силвестър. — Помня как по времето на Максенций, когато избяга от Рим, търсеше помощ от приятели християни, които го укриваха. Те разказваха, че чак пелтечел от ужас.

— А другите?

— Всеки може да бъде заподозрян — отвърна Силвестър. — Императрица Елена, въпреки че на пръв поглед няма интерес. Бес, Руфин, Крис... Всички те са разбрали, че вятърът духа от друга посока.

— И какво носи този вятър?

Силвестър почеса рядката си, посивяваща коса. После седна на една плоча като учител, с ръце върху коленете; тъмнокафявото расо го обгръщаше от врата до обутите в сандали нозе. Клавдия винаги се бе чувствала заинтригувана от него. Освен това изпитваше искрена привързаност към този скромен жрец, който разполагаше с толкова голяма власт.

— Може ли човек да се довери на Анастасий?

— Не се доверявай никому! — повтори постоянния си съвет Силвестър. — Особено сега. Получихме вести от църквите във Витиния^[1]. — Той замълча. — Както знаеш, император Лициний, управникът на Изтока, също се интересува от християнството. Лициний пие много — сухо допълни Силвестър, — и на един пир наскоро се изпуснал, че в Рим имало да става нещо драматично, което щяло да промени облика на империята. Та, ако размислим логично, какво може да разклати Западната империя на Константин? Войската го обича. Народът гледа на него като на свой спасител. Патрициите и търговците се надпреварват кой да му даде повече пари. Дори християнската църква се готви да го дари с благословията си.

— Убийство? — прекъсна го Клавдия. Тя набързо разказа на Силвестър за заплахите, които Елена беше получила.

— Възможно е! — съгласи се Силвестър. — Сикарият е обявил лична война на императрицата, а вероятно и на нейния син. Какво ще стане, Клавдия, ако императорът или майка му бъдат нападнати? Ако Елена умре, Константин ще бъде съкрушен. Ако той умре, Елена няма да има за какво да живее. Империята ще попадне в ръцете на някой друг. Но какво ще стане — предупредително вдигна пръст той, — ако това убийство, независимо дали успее или не успее, бъде приписано на християнската църква? Ще загубим всичко, което сме придобили. Това ще бъде завръщане на мрака, обратно в катакомбите, срещи в светлината на свещите; цели тълпи от нас ще бъдат подгонени към Колизея.

Клавдия облегна глава на олющената стена. Силвестър има право, помисли тя. Има повече убити императори, отколкото умрели от старост, болест или от получени на бойното поле рани.

— Ако планът е да ги убият — отговори тя, — тогава край тях вече има някой, на когото те се доверяват, а той е предател. Макар че...

— Какво? — Силвестър беше заинтригуван.

— Мисля за куртизанката Сабина, — продължи Клавдия, — онази, която беше убита в личните покои на Константин. Какво ще стане, ако някой като нея се доближи до императора? Някой, който се преструва, че е този, който всъщност не е? Да, ето това е пътят на престъплението — разсъждаваше на глас тя. — Отровата е твърде опасна. И императорът, и майка му си имат специални роби, които опитват храната, и собствени готвачи. Защо самите вие не ги предупредите срещу тази нова заплаха? — запитва го тя.

— Как можем да го направим, Клавдия? — вдигна рамене Силвестър. — Нямаме доказателство. Императорът може да помисли, че хвърляме прах в очите му, за да укрепим още доброто си име, или, което е още по-лошо, може да реши, че християнската църква го заплашва.

— Но той ще обвини Лициний, императора на Изтока!

— И за това няма доказателства, макар да подозирам, че нашият убиец ще побърза да получи наградата си тъкмо оттам.

— Тогава какво да направим?

— Да вкараме сикария в капан! — отговори Силвестър. — Да го подмамим и да го убием, преди да е направил други поразии!

— И очакваш аз да направя това, така ли?

Силвестър се изправи и се наведе над нея.

— Налага се, Клавдия. Лятото скоро ще дойде. Константин пак ще тръгне на някой от военните си походи, защищаван от любимата си войска. Императрица Елена ще замине за Палестина. О, да! — засмя се той. — Чухме за нейните блянове, за амбициите ѝ да намери честния кръст. Ако сикарият поиска да нанесе удар, ще го направи именно тези дни, а не след седмици. Хайде, ще те съпровожда обратно до гостилницата.

Те излязоха от храма. На стъпалата седеше просяк — потънала в мръсотия черна купчина дрехи, която умолително вдигна ръце и започна хленчи за милостиня. Силвестър пусна монета в ръката му и

като хвана Клавдия за лакътя, поведе я обратно по улицата. Просякът напрегнато ги гледаше, докато двамата се отдалечиха. После захвърли монетата и енергично се изправи — без да показва какъвто и да е признак на слабост или някакъв телесен недъг, той тръгна през пустошта в посока към града.

По-късно същия ден Локуста, самопровъзгласила се вещица, собственица на публичен дом и притежателка на кръчмата „Троянският кон“, излезе от богато обзаведената си стая, заключи вратата зад себе си и слезе по стълбите към залата за хранене. Помещението тъкмо започваше да се пълни. Игрите бяха свършили и всеки искаше да иде някъде да хапне, да пийне нещо и да побъбри за онова, на което беше станал свидетел. Момичетата бяха заети — в момента две от тях вече повеждаха клиентите си навън към тясната уличка, за да ги обслужат. Прислужниците обикаляха с подноси, отрупани с ястия. Главорезите, наети от нея, кимнаха и вдигнаха ръце в поздрав. Локуста се почувства доволна. Вечерта щеше да донесе печалба. Тя застана в подножието на стълбището и се огледа, като търсеше лице, което би й създадо проблеми: някой шпионин или доносник. После се засмя. Никой нямаше да бъде толкова глупав! Ако се появеше непознат, той или тя веднага щяха да бъдат разпитани най-подробно.

— Заповядай при нас, господарке! — Огромен снажен моряк се опита несигурно да се изправи на крака. — Заложих пари на Муран и Крикс, и двамата победиха. Сега съм по-богат с две сестерции^[2]!

Веднага започнаха да обсъждат игрите. Морякът се опита да имитира някои от нещастниците, които мечките бяха убили. Локуста щракна с пръсти и заповяда да поднесат вино за всеки — за сметка на кръчмата. Беше ходила на игрите, за да се убеди, че някои от гладиаторите ще дойдат тази вечер. И все пак усещаше безпокойство. Седна и отпи от виното си, слушайки с половин ухо гълчавата наоколо. Срещата с Августа Елена не й беше донесла изгодата, на която се надяваше. Докато вървеше към двореца, тя се питаше дали, подобно на съименничката й по времето на Нерон, не търсят уменията й на отровителка. А вместо това императрицата и онова момиче с лице на мишка й зададоха куп неприятни въпроси. О, тя запомни момичето! Ако тя беше прислужничка, Локуста беше жрица! Дали беше една от

много доносници на императрицата, или дори неин агент? Локуста беше изнервена и от онова, което научи в двореца. Дори в онзи съдбовен ден, когато получи поканата да се срещне с Елена, нямаше и следа от сикария. Носеше се мълва, че е бил убит, но Локуста не повярва в това. От всички в Рим тя се боеше единствено от него — безмилостен, посветил се на смъртта убиец, той не позволяваше никой да пресече пътя му. Веднъж, преди две години, тя се бе държала твърде фамилиарно, твърде много беше любопитствала и някой бе разсякъл любимото ѝ куче на две, а после бе поставил половините му от двете страни на входа. Сикарият не каза нищо, а и самата тя бе твърде изплашена, за да го попита, но усети заплахата. Винаги, когато получи знака му, трябваше да иде на мястото, където двамата се срещаха. Сикарият плащаше веднага и щедро. И нито веднъж не бе претърпявал неуспех. Тя отпи отново от чашата си.

— Господарке!

Локуста погледна нагоре и се задави с виното. Едно от момичетата ѝ подаваше договорения знак, сребърна монета от царуването на Диоклециан. Монетата беше знакът, че сикарият я вика, че иска веднага да се срещнат. Винаги го правеха по един и същи начин. Тя трябваше да изчака малко, после да отиде през градината във външните постройките. Локуста пресуши чашата си. Не ѝ оставаше нищо друго, освен да се подчини. Прекоси кухните, подмина кладенеца, рибарника, птичарника, малките градински беседки, които гостите наемаха, ако някое от момичетата привлечеше вниманието им. Отвори вратата на пристройката и влезе. Капаците на големия прозорец бяха затворени, но тя съзря силуета на човек, седнал в стенната ниша под него. Както винаги, Локуста затвори вратата и пусна мандалото. Изнервена, пипнешком потърси трикракото столче и седна като ученик пред учителя си.

— Добър вечер, Локуста.

Тя се усмихна в мрака. Този път гласът беше дълбок. Друг път бе висок. Веднъж в него се усети някакъв акцент. Но освен гласа не бе забелязвала никакви отличителни белези освен един път, когато сикарият се размърда и в слабата светлина тя видя оплешивяващото му теме.

— Лодката на Харон никога не спира! — отвърна тя с уговорените думи.

— Добре! — прошепна гласът в отговор. — Лодката на Харон никога не спира.

— Какво искаш? — попита тя. — Максенций е мъртъв. Рим има нов управник.

— Да, има, и ти отиде да се срещнеш с нея, а?

Локуста усети как кръвта ѝ изстива от внезапно нахлула тревога.

— Повикаха ме.

— Защо?

— Мислят, че знам кой си.

Тя нервно се засмя.

— А ти знаеш ли?

— Не, разбира се!

— А как е паметта ти, Локуста? Помниш ли, че именно чрез теб научих за поканата да се срещна с Августа Елена?

— Не е честно да обвиняваш пратеника!

В полумрака Локуста стисна очи при мисълта за ужасната грешка, която беше направила.

— Да обвинявам ли, Локуста? В името на боговете, за какво можеш да бъдеш обвинявана ти?

— Тогавя бях чула разни приказки, — заекна Локуста, — пазарска мътва. Не съм имала намерение да сторя нищо лошо!

— Разбира се, че не си, Локуста! Хайде, подай ми ръката си.

Локуста протегна ръка; желязна хватка стисна пръстите ѝ. Преди да успее да извика, една кама я промуши дълбоко в сърцето. После мъжът завъртя острието. Локуста отвори уста да изкрещи, но бликащата кръв я задави. Чу далечните смехове откъм кръчмата, последният звук, който стигна до нея. Убиецът леко я положи на пода и грижливо намести тялото ѝ така, сякаш бе на погребално тържество. После склопи очите ѝ и постави върху всяко от тях по една дребна монета^[3].

— За лодкаря!

Сикарият отвори капациите на прозореца и се измъкна в падащата нощ.

---

[1] Витиния — област в Мала Азия, граничеща с Черно море. Отвоювана от Александър Велики от персите, до 75 г.пр.Хр. била самостоятелно царство, което Рим по-късно покорява. — Бел.прев. ↑

[2] Сестерция — основна сребърна или медна дребна парична единица в древния Рим с различни стойности през вековете. — Бел.прев. ↑

[3] В древна Гърция и Рим поставяли монети върху очите на покойника, за да може да заплати с тях на лодкаря Харон, който ще го превози до царството на смъртта. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА

Сега прогони грижите си с вино.

Хорацій, „Оди“, I, 7

Когато се здрачи и запалиха светилниците, „Магариците“ се изпълни с хора, прииждащи направо от игрите. Муран, разбира се, бе героят на деня. Той седеше като Цезар в най-хубавото кресло, с лавров венец около челото и гирлянда бели цветя на врата. Януария го бе посрещнала с радостни писъци и възклицания. Полибий отвори бъчвата с най-доброто си фалернско вино, както сам обяви и приветства Муран като героя на игрите. Всички обсъждаха майсторството му, а Попея търчеше нагоре-надолу да поднася риба, задушена змиорка и други деликатеси от кухнята.

Във всеобщата възбуда някой младеж скачаше на крака и се опитваше да покаже как бяха разменяли удари гладиаторите. Прегърнал през рамо Фаустина, Граний вземаше дейно участие в гощавката и хвалебствените пеани^[1]. Пристигна и Парис с напомадена и накъдрена коса. Беше облечен в туника от скъпа розова коприна, която предизвика възторжените охкания на дамите. Лицето му беше гримирано, дори ноктите му бяха боядисани в тон с цвета на възхитителната туника. Той ловко се промъкна през пируващите до Клавдия.

— *Victor eternus*^[2] — прошепна той. — Защо всички момичета харесват гладиатори, Клавдия?

В гласа му нямаше злоба, светлите му очи палаво блестяха. Клавдия погледна към Муран, който седеше срещу нея. От време на време той улавяше погледа ѝ и печално му отвърщаше. Не бе споменавал инцидента под амфитеатъра, въпреки че от изражението на Полибий тя бе отгатнала, че чичо ѝ вече знае и е силно разтревожен.

Единственият облак над празненството беше пристигането на вигилите. Те нахълтаха с викове, че търсят Полибий, а после го

изведоха навън. Клавдия се извини и също излезе. Облечени в кожени брони и полички, с колани с мечове около кръста, те бяха избутали чичо ѝ надолу по тясната уличка и го бяха заобиколили. Командирът им, дребен набит мъж с оредяваща коса и грозно сбръчкано лице, тъкмо бе вдигнал пред лицето му ръката си с разперени пръсти.

— Пет дни, Полибий! Имаш пет дни да предадеш среброто на Арий. Нас не ни е грижа за убиеца!

— Ами ако не мога? — попита в отговор Полибий.

— Ще затворим кръчмата ти, докато не платиш висока глоба!

Полибий пристъпи напред:

— Значи, осъден съм, каквото и да сторя? Единственото, което искаш, са парите, нали така? Парите на Арий и моите. Каквото и да стане, все нещичко от тях ще залепне за дебелиите ти, мръсни пръсти!

— Какво става тук? — намеси се Клавдия.

Стражът се обърна, огледа я и се изсмя:

— Върви и си избърши задника! Или аз ще го направя!

Полибий се хвърли към него, но стражът го отблъсна.

— Остави племенницата ми!

— Племенница, така ли? Племенница или изгора? — изсмя се на собствената си шега нахалникът. — Можеш да платиш или в брой, или в стока.

— А аз мога да ида в двореца! — тихо изрече Клавдия.

— Веднага ли?

Стражът рязко се обърна и доближи лице до нейното, дъхът му миришеше на спарен лук.

— И какво ще направиш тогава, малката? Ще доведеш някой легион ли?

— Не, няма! — спокойно отвърна Клавдия. — Ще помоля да ме приеме божествената Августа или нейният секретар, жрецът Анастасий.

Очите на офицера смутено блеснаха. Каква беше тази кръчмарска прислужница? Откъде знаеше името на личния секретар на императрицата? Обезпокоеният му поглед се стрелна зад гърба на Клавдия. Тя се обърна — Океан и Муран стояха в началото на уличката.

— Струва ми се, че трябва да си вървите! — предложи Клавдия.

Началникът на вигилите отстъпи назад.

— Ще си вървим. — Той вдигна ръка, очите му не изпусаха Клавдия. — Но след пет дни ще се върнем! — После щракна с пръсти: — Хайде, момчета!

Стражите си тръгнаха. С кръстосани на гърдите ръце Полибий се облегна на една стена.

— Всичко наред ли е, господарю? — обади се Океан.

— Да, да! — раздразнено отвърна Полибий. — Връщай се в кръчмата и наглеждай клиентите. Клавдия, ела тук!

Полибий се настани по-удобно на една тясна издатина в основата на стената.

— Какво е станало днес в Колизея?

— Някаква глупава шега! — отговори Клавдия. — Стори ми се, че видях мъжа с пурпурния бокал на китката. Сглупих, слязох долу, една клетка не беше заключена. Знаеш останалото.

— Благодарни на боговете, че Муран е бил там! — прошепна Полибий. — Но какво правиш ти, Клавдия? Уж работиш в двореца като прислужничка, а стоиш тук и говориш, сякаш ония, дето носят пурпура, са ти първи приятели!

Клавдия се наведе и целуна чичо си по бузата.

— Много добре знаеш каква съм и защо го правя. Защо задаваш въпроси? Всъщност, и аз искам да те питам нещо — продължи тя. — Какво знаеш за един убиец, наричан „сикария“?

— Че кой не е чувал за него? — възкликна Полибий. — Особено след смъртта на Север. И все пак не знам нищичко друго, Клавдия, нито ти ще успееш да научиш. Повече ме тревожат онези тъпи стражи и убийството, което не могат да разкрият.

— Мислих си за това! — Клавдия се настани удобно до него и сложи ръце на коленете си. — Попея и Океан могат да наглеждат кръчмата. Чичо, разкажи ми какво точно се случи!

— Арий пристигна тук, остави кончето си в конюшната и качи горе дисагите.

— Както винаги ли се държеше?

— Да.

— Но защо ще носи онези листове пергамент? — запита Клавдия.

— Не знам. Мислех, че е търговец на вино.

— Продължавай! — настоя тя.

— Граний го заведе в стаята, настани го, попита го дали иска нещо. Разбира се, този дърт кисел мръсник Арий му казал да си ходи. Граний излязъл в коридора. Фаустина била горе на площадката на стълбището. И двамата го чули как завъртял ключа и сложил резетата. И повече не си подал носа навън, жалкият мизерник! Когато разбихме вратата. Арий беше вътре с прерязано гърло, а среброто го нямаше.

— Но ти не ми казваш цялата истина, нали, чичо?

Полибий започна да хапе устните си.

— Онези пергаменти, чичо. Не ги е донесъл Арий, нали?

Полибий нервно се покашля.

— Ако Арий ги беше донесъл — продължи Клавдия, — щеше да ги скрие по-грижливо, на някое тайно място. Мили ми чичо, подозирам, че ти пак си оплескал нещо, права ли съм? Мога да си представя какво е станало. В една тъмна нощ са те повикали в тази уличка, където въртиш повечето от истинската си търговия. Някой — мъж, жена или момче, не знам точно, стоял в тъмното. Той ти направил обичайното предложение. Ще се погрижиш ли няколко от тези листчета да бъдат разлепени из квартала? Правил си го и преди, нали така, за този или онзи политик. Защо да отказваш сега? Колко ти предложи?

— Два сребърника — изръмжа Полибий. — Два сребърника без никакви въпроси. Да ги поставя, където мисля, че е най-подходящо. Взех ги — беше два дни, преди Арий да дойде. Не му мислих много, преди да ги занеса в стаята си и да ги прочета. Предположих, че са обичайния боклук. Подкрепи този или онзи! Или защо цената на хляба се вдига? Или защо стражите са толкова подкупни!

— Но видя, че този път е по-различно?

— Разбира се, че видях! Всички знаят за убитите куртизанки, за знаците по лицата им, а разказът за видението на императора преди битката при Милвийския мост се слави като голямо чудо. Не знаех какво да правя. Когато Арий беше убит, си казах: каква чудесна възможност е това! Пъгнах ги под дюшека и помислих: „Нека обвинят дъртия мошеник!“ Политиката е едно, предателството и убийството — съвсем друго.

— А кой беше човекът, който донесе пергаментите?

— О, Клавдия, не знам! Обиколи Рим, питай всеки ханджия. Нас винаги ни търсят за такива работи.

— Чичо, кажи ми истината. Никой не дава току-тъй два сребърника!

— Не, права си! Човекът се върна, разбира се. Не знам кой беше в действителност. Пак отидох на онази уличка. „Какво стана с пергаментите ми, Полибий?“. Казах му, че е убит един търговец. Изплашил съм се, когато стражите дошли, и съм ги изгорил. Който и да беше този човек, стоеше си там, потънал дълбоко в сянката. Аз се оправдавах. Казах му, че нямам никаква вина; ако стражите ги бяха намерили...

— Тогава какво каза или направи нощният посетител?

— Нищо. Предложих да му върна двата сребърника. „Не, не“, отказа той. — „Задръж ги, Полибий, но следващия път...“ — не довърши думите си и си тръгна.

— Не е трябвало да се съгласяваш! — укори го Клавдия. — Чичо, някой ден ще излезеш да се разходиш из уличката и ще те пипнат или стражите, или някой дворецов шпионин.

— Е, ако стане това — отвърна Полибий, — ще ида и ще намеря моята племенница, която си има приказка с големците.

Клавдия извърна глава. От кръчмата долиташе гласът на Муран, който имитираше някаква придворна дама на игрите.

— Колко тежаха монетите, които Арий носеше?

— Доста.

— Значи, човек трудно би могъл да ги разнася из кръчмата?

Полибий се изсмя:

— Както добре знаеш, Клавдия, има един звук, при който в „Магариците“ веднага настъпва тишина, и това е звънът на парички. Защо, накъде биеш?

— Ами ако ти кажа, че парите са още в кръчмата? — предположи Клавдия. Обърна се и хвана Полибий за ръката: — И преди да започнем нашето разследване, мили чичо, искам честната ти дума, че не ти си убил Арий!

— Не съм го убил! — Тонът му беше равен и той ясно подчертаваше всяка дума.

— Добре тогава, ела с мен.

— Какво мислиш да правиш?

— Ще идем в залата за хранене, ще спрем пиршеството и най-обстойно ще претърсим твоята гостилница.

Дори при оскъдната светлина Клавдия забеляза безпокойството на Полибий.

— Навсякъде, освен стаята ти! — добави тя.

Отчетливо чу как Полибий въздъхва с облекчение.

— Нищо няма да намериш!

— Вероятно си прав, но когато се оплачеш на императора от вигилите, ще можеш с чисто сърце да кажеш, че си сторил всичко, което е по силите на един човек.

Полибий вече нямаше нужда да бъде подканян. Двамата се върнаха в „Магариците“ и той докосна за късмет фалическият символ над входа. Вътре всички бяха струпани край масата на Муран, който сега той имитираше едно придворно конте: префърцунената му походка, начинът, по който кършеше китки и оглеждаше хората наоколо изпод вежди, предизвикваха изблици смях. Всички бяха пияни. Носът на Океан беше яркочервен, а Януария едва се държеше на краката си.

— Престанете! — изкрещя Полибий.

Муран скочи на крака и се поклони. Полибий махна на Океан, който даде знак, че всички трябва да млъкнат.

— Имам куп неприятности със стражите! — започна гостилничарят.

Думите му бяха посрещнати с дюдюкане и подигравки.

— Затова желая да им покажа как стават работите при мен. Искам всички да се разделите на групички и да претърсите гостилницата от покрива до избата за среброто на Арий. Градината също! Единственото място, където няма да влизате, е моята стая.

— Защо? — извика някой. — Там ли са скрити парите?

Разнесоха се още смехове и протести, но Полибий беше уважаван гостилничар и когато им предложи награда, всички, пияни или не, се съгласиха да помагат. Застанала в сянката, Клавдия внимателно наблюдаваше лицата им. След връщането си от срещата със Силвестър тя надълго и нашироко бе премислила проблема на чичо си. Сега безмълвно се засмя. Беше доволна. Решението, което бе намерила, беше най-правилното.

Под ръководството на Полибий отнесоха всички гърнета и кърчази. Много посетители, дори Стоика Симон, приеха това като игра, в която всички щяха да участват. Започна блъскане и бутане.

Януария извика, че ще търси само с Муран. Парис се опита да подмами Клавдия.

— Може да се гушкаме! — прошепна той. — Долу в избата!

Клавдия се изчерви и отрицателно поклати глава. С потрепващи клепащи Попея се притисна в Парис:

— Винаги можеш да дойдеш в тъмното с мен!

Парис тръгна доволен след нея, без да обръща внимание на гневно блесналия поглед на Полибий. Клавдия седна до една маса и се заслуша в звуците: смехове и крясъци от градината, трополене по стълбите. От избата отекваше кикот. Мислите ѝ се върнаха към мрачното помещение под Колизея: приближаващият се към нея лъв, заключената врата, вонята на зверовете, играещите пламъци на факлата. Какво щеше да се случи, ако бе загинала там? Огледа залата за хранене и за миг се замисли какво ли щеше да бъде, ако не работеше в двореца. Видя една лавица над тезгяха, където Полибий на видно място бе поставил дървен войник, любимата играчка на Феликс. Той щеше да остане там, докато тя не си отмъстеше, докато душата на мъртвия ѝ брат не намереше справедливост.

Вечерта напредваше. Полибий и Океан наложиха порядък в играта. Стана ясно, че никой няма да яде или пие, докато претърсването не свърши. Парис и Попея отидоха в градината. Винаги, когато намираха нещо, което гостилничарят и любовницата му бяха изгубили от години, се разнасяха нови викове и възклицания, дори при случайно открита монета или вещ, принадлежала на отдавна забравен клиент. Клавдия продължаваше да седи на мястото си, настръхнала в очакване. От това, което ѝ бе известно, всеки от клиентите на Полибий би могъл да бъде шпионин или доносник, работещ за някой друг. А сикарият? Възможно ли беше да се е промъкнал тук, за да потърси възможност за някое злодейство? Часовете минаваха. Клавдия вече беше принудена да слуша стонове и разочаровани въздишки. Някои от клиентите се умориха и си тръгнаха, но изведнъж, малко преди полунощ, от градината се разнесе триумфален вик и Попея изпищя:

— Ето ги! Ето ги!

Клавдия скочи. Парис, с Муран зад гърба си, влетя в залата за хранене, понесъл във всяка ръка по една издута, подрънкваща торба с монети. Той победоносно се усмихна на Клавдия и остави трофея си на масата. По стъпалата изтърча Полибий. Всички се стълпиха

наоколо. Полибий клекна и огледа печатите на връвта, завързана отзад на торбите.

— На дъртия Арий са! — възкликна той. — Той използваше същите за бъчвите с вино и амфорите! Къде ги намерихте?

— В една от делвите за вода на птиците! — обясни Попея. — Представяш ли си, Полибий...

Гостилничарят кимна. Клавдия приближи към тях.

— В коя точно? — попита тя.

— В другия край на градината... — възбудено отвърна Попея. — Има шест глинени делви, вкопани в земята, дълбоки около метър.

— Но ти не можеш да бръкнеш толкова надълбоко! — настоя Клавдия.

— Никой не е бъркал! — усмихна се Парис. — Премного интелигентен съм за такова нещо! Муран взе един прът и започна да рови с него. Казах на останалите да замълчат за малко. Чух подрънкването на монети и ето! — Той зае театрална поза с една ръка на гърдите и отметната назад глава. — Готова си да ни обвиниш, мен или Муран, нали! — превзето се усмихна той. — Но нас и двамата изобщо ни е нямало тук, когато миризливият дърт Арий е умрял! И преди съм бил в кръчмата, но... — палаво намигна той на Клавдия, — само заради винцето! А сега съм тук заради компанията.

— Няма да отворя торбите! — заяви Полибий. — Ще ги заключа и после лично ще ги отнеса на управителя на хазната.

— Остава обаче един проблем! — обади се Муран.

— Между другото, никой ли няма да ни благодари? — възкликна Парис.

Той притвори очи, изду устни и протегна врат към Клавдия. Тя бегло го целуна по устните. Актьорът отвори очи и театрално ги завъртя.

— О, тази женска неблагодарност!

— Това е всичко, което ще получиш от нея! — потупа Полибий Парис по рамото. — Но всеки път, когато дойдете тук, ти и Муран ще имате безплатно чаша фалернско, като започнем от сега!

— Ти каза, че има и друг проблем! — обърна се Клавдия към Муран, който стоеше отзад и сякаш оставяше актьорът да се наслаждава на славата.

— Знаеш, че има, сладурче! — глезено проточи думите си Парис. — Когато милият ти чичо върне среброто, властите ще кажат, че онзи, който ги е откраднал и е убил Арий, вероятно работи тук.

— Не е задължително! — сръза го Клавдия. — Убийците може по някакъв начин да са се промъкнали в стаята на Арий, да са отмъкнали парите и са ги скрили в глинената делва. Щели са по-късно да се върнат за тях.

— Ако наистина го мислиш, значи изобщо не мислиш! — обади се Стойка Симон. — А сега стига, намерихме парите. Къде е наградата ни, Полибий?

Въпреки късния час и умората, слугите и клиентите поискаха възнаграждението си. Попея се върна в кухнята, а Полибий донесе още вино. Заклучиха вратите, пуснаха капациите на прозорците и всички се разположиха удобно. Полибий се разтревожи, че може да останат цяла нощ, но изтощението и изпитото вино скоро си казаха думата. Един по един всички, включително Парис и Муран, те се сбогуваха и се измъкнаха в нощта. Клавдия се качи в стаичката си и изми ръцете и лицето си. Извади своята най-хубава синя туника, още раздрана и със следи от преследването в катакомбите.

— Сложила съм я само веднъж! — промърмори тя. — Навярно носи беда...

Разглежда я и се запита дали Попея не може да я поправи. Чу, че Полибий я вика. Остави туниката пред стаята на Попея и слезе долу.

— Никой не зададе никакви въпроси! — възкликна Полибий.

— Какви въпроси, мили чичо? — премигна Клавдия с подигравателна невинност.

— Не ми се прави на наивна! Откъде знаеше, че парите са тук?

— Ами защото убийците са тук, мили ми чичо!

— Убийците ли?

— Ти сам каза, чичо, че само някой луд може да излезе с дрънчащата торба с пари оттук. Е, къде другаде биха могли да ги скрият?

— Кои? — ядно попита Полибий.

— О, онези, които са ги откраднали. Те живеят, работят, ядат и спят тук. Значи, не могат да ги скрият никъде другаде. Ако ги бяха занесли при някой banker или златар, щяха да възникнат подозрения.

Защо тогава да не ги скрият в птичия двор на Попея? Никой не ходи там. Малцина ще се сетят да бръкнат в дълбоките делви за вода.

— Кой са те?

— Повикай долу Граний и Фаустина! — предложи тя.

Чичо ѝ се подчини. След малко Граний влезе в кухнята, а Фаустина, с преbledняло лице, се мъкнеше зад него и гризеше ноктите си.

— Разочаровани ли сте? — попита Клавдия, когато двамата седнаха срещу нея.

— Защо трябва да бъдем разочаровани?

Граний опитваше да запази хладнокръвие, но гласът му трепереше. Той облиза устни и се вторачи към входа, сякаш очакваше оттам да нахлуят войници.

— Много добре знаеш защо! — заяви Клавдия. — Но ние няма да кажем нищо на вигилите — е, поне не веднага. Арий беше търговец на вино. Отишъл в околностите да събере вземанията си, после се върнал в града. Идвал в „Магариците“ всеки месец по едно и също време и винаги правел едно и също. Наемал стая, измивал се, натъпквал си корема и нареждал да му доведат момиче. Разбира се, оставал в стаята си със спуснати капаци, като държал скъпоценното си сребро колкото е възможно по-близо до себе си. Противен дъртак, нали така? И вие, такава мила двойка, сте решили да го убиете.

— Та как бихме могли? — прекъсна я Граний. — Той заключваше вратата и пускаше резетата веднага, щом влезеше вътре!

— Е, нека ви предложи — отговори Клавдия, — да се качим горе и да огледаме тези ключалки и резета. Но тях вече ги няма, нали? Имали сте достатъчно време, за да премахнете всяко доказателство.

— Какво искаш да кажеш? — извика Фаустина. — За какво говориш изобщо? Парите се намериха!

— Както и убийците! — допълни Клавдия. — Днес бях в Колизея. Не мога да приема това, което видях там; това е ужасен начин да умре човек, пък бил той и убиец.

Капризно извитите устни на Фаустина се разтрепериха.

— Ще ви кажа какво се е случило! — продължи Клавдия. — Резетата са били разхлабени, така, че когато вратата се блъсне, да изглежда, сякаш е била разбита.

— А ключалката? — попита Полибий.

— Чичо, ключалките, които купуваш, са евтини. Отворът за ключа е широк. Изобщо не е трудно да се вкара малка желязна пръчка с изкривени краища, която може да отвори бравата, дори ключът да е на мястото си.

— Нямах никакви доказателства за това! — Очите на Граний бяха пълни с ярост — не толкова, че е бил хванат, колкото че губи тъй ловко откраднатата плячка.

— Чуй ме сега! — срязва го Клавдия. — Ще ти кажа как е станало всичко! Арий пристига. Качва се в стаята си. Ти отиваш с него. Затваряш веднага вратата и докато той е гърбом, бързо прерязваш гърлото му и слагаш тялото на леглото. Сетне взимаш среброто, като вероятно го скриваш в нещо, което си носел, гърне, кош или торба. Арий умира бързо. Всичко свършва за минути. Слагаш резетата, но ги разхлабваш, като ги подготвяш за момента, когато вратата ще бъде отворена със сила. Капаците на прозорците са затворени, а прозорците имат и решетки. Излизаш от стаята. Съучастничката ти Фаустина чака горе на стълбището. Възможно е да носи голяма делва или гърне, каквито в кръчмата има много. Ти бързо пъхаш парите там. Фаустина се обръща и слиза по стълбите. Сега тя те пази, като препречва пътя на всеки, който може да поиска да се качи горе. През това време ти вкарваш специално подготвената метална пръчка в ключалката и я завърташ. Сега Арий е заключен в стаята си. Няма тайни входове, зад капаците има решетка и за страничния наблюдател вратата е заключена и резето е пуснато.

— Но всички знаеха — възрази Полибий, — че вратата е била заключена, а резетата сложени. Хората го чуха! — Той замълча. — О, разбира се — съгласи се той след малко, — единствените, които са чули, са Граний и Фаустина.

— Което е много хитроумно, мили чичо. Точно това ме заинтригува от самото начало. През целия ден и цялата нощ чуваме как се затварят врати из кръчмата. Аз не мога точно да си спомня дали една врата е била заключена или зарезана, но тези двамата бяха съвсем сигурни. Разбира се, никой не го е приел за странно. Първо, Арий винаги заключва стаята си, винаги слага резетата и не пуска никого вътре.

— Второ, когато се качихме горе — я прекъсна Полибий, — ние заварихме точно това. — Приближи и сграбчи Граний за рамото: — И

ти беше там, нали? Помогна ми да разбия вратата. Помня как викаше откъде да започнем. Отначало опитахме отгоре, но ти каза да наблегнем в средата.

— Когато си разбил вратата — обясни Клавдия, — заключалката е била счупена и е изглеждало, сякаш резетата са насилени, въпреки че, както казах, те внимателно са били подготвени отпреди. Истинското доказателство за убийството е било грижливо премахнато. Истината ли казвам, Фаустина?

Кръчмарската слугиня вече трепереше, кършеше пръсти, устните ѝ безмълвно помръдваха.

— Логиката е съвсем проста — продължи Клавдия. — Първо, никой не е влизал вътре, освен теб, Граний. Реших, че присъствието на Фаустина горе на площадката на стълбите по същото време, когато и ти си излязъл, е удивително съвпадение. Още по-удивително е как вие толкова ясно можехте да си спомните, че бравата е била заключена, а резетата сложени на място. Граний е играл специална роля при разбиването на вратата. А относно среброто? — Тя сви рамене. — Ти ми каза, че мислиш да напуснеш „Магариците“. Защо тогава да не скриеш среброто някъде по-надълбоко, в мръсната делва за вода в другия край на градината? То не би било на сигурно място в стаята ти, нямало е как да го занесеш на някой златар или banker. Възнамерявал си да го държиш в делвата до деня, когато си тръгнеш. Щяхте да напуснете Рим като просяци, но да пристигнете в някой друг град като доста заможни хора.

— Какво мислиш да правиш? — трескаво запита Граний.

— Да ти окажа милост! — заяви Клавдия. — Или поне чичо ще бъде милостив към теб. Сега ще съберете вещите си и още преди зазоряване ще напуснете кръчмата. Чичо ще каже само, че е намерил среброто; вигилите могат да заподозрат нещо заради изчезването ви, но — усмихна се Клавдия, — дотогава вие ще бъдете на мили далеч оттук, нали така?

---

[1] Пеан — в древна Гърция тържествена войнствена, хвалебна или победна песен. По-късно този жанр се пренася и в Рим. — Бел.прев. ↑

[2] Вечният победител (лат.) — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

*Недей пита каква цел на мен и на теб
богът дал е — не дири, грях е!*^[1]

Хорацій, „Оди“, I,

11

Вилата на Домацила беше прекрасна, просторна постройка на главната улица, която пресичаше Есквилин. Имаше красиви колонади, сенчести портици и добре оформена градина с внимателно подредени овошки и беседки където, ако пожелаеха, можеха да се усамотяват влюбени. Под ранната пролетна светлина блестяха сребристи езерца; сред окъпаните от слънцето лехи ромоляха фонтани. В украсени с орнаменти рибарници, оградени от избуяли тръстики, плуваха тлъсти лениви шарани.

— Истински рай! — така нарече дома си Домацила, докато развеждаше Клавдия из градината, преди двете да влязат в къщата. Централната сграда представляваше елегантна постройка на два етажа. Колонади със скосени покриви от червени тухли свързваха отделните апартаменти и защитаваха посетителите от природните стихии. Покоите бяха пищно обзаведени, със сложни мозайки по подовете и облицовани с мрамор стени. Въздухът бе ароматизиран, спокойната атмосфера се нарушаваше само от приглушени разговори, от смеха на дамите или звука на звънче, което викаше прислугата да донесе освежителни напитки в някоя от стаите.

— Разкошна като дворец! — съгласи се Клавдия.

Домацила спря в края на един коридор и стисна ръката ѝ.

— Обаче никога не забравяй, Клавдия — подпухналите ѝ от безсъние очи примижаха доволно, — че това е най-обикновен публичен дом и аз не съм нищо повече от сводницата на императора. — Отметна боядисаните къдрици от челото си: — Уморена съм и

изглеждам уморена — отбеляза тя, — но ти имаш вид на човек, който изобщо не е дремвал.

— Бях заета в гостилницата на чичо ми — отвърна Клавдия.

— Много заета ли? — кокетно подпита Домацила.

— Не с това, за което си мислиш! — рязко отговори Клавдия. — Имахме някои проблеми, които трябваше да разрешим.

Домацила я прегърна през раменете и я подкани да продължат напред.

— Знам коя си — прошепна заговорнически тя. — Ако императрицата, божествената Августа, изпраща прислужница като теб, то не е, за да бъдат измити по-бързо съдовете, нали?

Отвори вратата на една стая и подкани Клавдия да влезе. В единия ъгъл имаше голямо легло, наоколо бяха разположени различни мебели: две ниски масички, кушетка, столове, ракла с бронзови заключалки. На стената, където се окачваха дрехите, бяха монтирани специални закачалки. Високият прозорец беше затворен, капациите спуснати. Въздухът леко ухаеше на свещи от пчелен восък.

— Стаята е съвсем като тези на другите момичета — обясни Домацила. — Може би мебелите не са толкова красиви, но ти току-що пристигаш и само боговете и божествената Августа знаят колко време ще останеш. Прозорците са високи, защото има злосторници, които обичат да се вмъкват в градината и да се наслаждават на красиви гледки. Но и стените са доста високи, а аз съм наела няколко яки мъже с кучета, които обикалят наоколо през нощта.

Тя посочи на Клавдия да седне на края на леглото и затвори с крак вратата зад себе си. Взе един прът, отмести лостовете на капациите, отвори прозорците и като си мърмореше нещо под нос, придърпа едно кресло с възглавници, за да седне срещу момичето.

— Тази стая е непосредствено до моята — поясни тя. Пръстите ѝ, покрити със скъпоценности, се движеха, сякаш да подчертаят думите. — Пред другите ти си моя прислужничка.

— А в действителност? — попита Клавдия.

— Дръж очите и ушите си отворени! — заяви Домацила. — Четири от моите момичета са мъртви. Последното, както сигурно знаеш, бе убито в самия императорски дворец, а другите три бяха подмамени навън.

— Подмамени? — повтори Клавдия.

— О, тук сме взели само най-добрите! — намръщи се Домацила. — Момичета от добри семейства, а не обикновени уличници или проститутки. Не робини, а свободни жени с родственици в императорските служби и войската. Сама ги видя вчера на игрите. Между другото, ти къде изчезна?

Клавдия внимателно разглеждаше тази дебела, жизнерадостна сводница. Домацила беше обяснила, че в нощта след игрите била на пир или, както сама се изрази, била домакиня на именити сенатори. Беше приветлива, бърлива жена, която не хранеше особени илюзии за себе си и още по-малко за останалата част от човечеството. Много се смееше и тогава тлъстите ѝ бузи се тресяха. Ухаеше на благовоние и понякога избухваше в буен кикот, но напрегнатите ѝ наблюдателни очи никога не спираха да се движат. Лицето ѝ напомняше на Клавдия актьор с маска. Тя ли беше убиецът, запита се. Тя ли беше подмамила собствените си момичета към смъртта? В края на краищата вчера седеше на игрите и наблюдаваше как гинат гладиатори и как диви зверове убиват хора. Тя ли беше сикарият? А може би поне знаеше кой е той? Домацила се наведе напред и размаха ръка пред очите на Клавдия.

— Да не заспа, момиче?

— Не, не, извинявай! — отърси се от мислите си Клавдия. — Нали ти казах, че вчера имах доста работа в гостилницата на чичо ми.

— Руфин ме предупреди, че си странна! — изсмя се Домацила, прикривайки устата си с ръка. — Каза, че божествената Августа те нарича своето мишле. А като стана дума за това, тук аз съм като дебалата зайка, нали? Между другото, за какво говорех?

— За твоите дами — отговори Клавдия. — Каза, че са свободни жени от добри семейства.

— Да, да, при това аз сама ги обучавам. Давам им дрехи, благовония, храна и подслон. Нищо не им липсва: фризьори, масажисти, лекари. Осигурени са им най-добрите грижи за здравето в Рим. Е, благодарните клиенти плащат направо на мен. На момичетата давам уговорения дял, а какво ще правят с него, си е тяхна работа. — Домацила вдигна предницата на бялата си копринена роба и започна да си вее с нея, сякаш ѝ беше горещо. — Но малките хитруши нямат нищо против да припечелят и нещичко тайно от мен. Всяка от тях таи надеждата, че може да си уреди подходящ брак или да стане държанка

на някой сенатор или военачалник. В края на краищата те са майсторки в изкуството на любовта. Една от първите им задачи, когато пристигнат тук, е да научат някои куплети от... — тя се ухили иронично — от „Изкуството на любовта“ от Овидий.

— С други думи — прекъсна я Клавдия, — ако получат съобщение за среща с някого...

— О, бързат да излетят като пчелички за мед, трудно е да ги спреш. Ако се качат в носилката и заповядат на робите да ги отведат тук или там, как мога да възразя? Разрешено им е да посещават приятели в града.

— Тогава ти как печелиш? — попита Клавдия.

— Мъжете винаги се изморяват! — Върху лицето на Домацила се изписа престорена печал. — Те винаги искат нещо по-различно, затова отново се връщат при Домацила и споделят желанията си.

— Следователно първите три убити — продължи да разпитва Клавдия, — са излезли на тайна среща, така ли?

— Да! — въздъхна Домацила. — И аз не знам нито кой им е пратил бележчиците, нито къде са отишли. Разбрах какво е станало едва когато донесоха труповете им тук.

— И всяка от тях е била с императора?

— Да, всяка е лягала с императора.

— Как са били убити?

— Удушени. На страните им — начертани онези християнски знаци, а край трупа — парче хартия с изписаните с кръв думи „*In hoc signo vinces*“.

— А монети? — попита Клавдия.

— Монети ли?

— Да, върху очите на мъртвата, за да заплати на лодкаря Харон. Домацила обхвана лицето си с длани.

— Имаше на едната, но на другите... — Сви рамене: — Разбирам идеята на проклятието, оставено до трупа на Сабина. Императорът не обича такива неща. Той е войник: за войниците суеверията са по-страшни, отколкото дори за моряците.

— И защо според теб са били убити дамите ти? — продължи Клавдия. — Защото са лягали с императора ли?

Домацила стана и отиде до масата, свали ленената кърпа от поднос с две чаши и ги донесе.

— Ето, — сложи тя едната чаша в ръката на Клавдия, — ти не си моя слугиня. Изпий това. Виното е от северните лозя. Леко е и не му трябва вода.

Клавдия послушно отпи.

— Не мисля, че момичетата ми са били убити, защото са спали с императора — каза Домацила. — Константин е истински жребец. Мога да заложа носилката си срещу кесия със сребърни монети, че той ощастливява и някои от благородните дами. Познаваш мъжете, Клавдия, победата и виковете на тълпата ги карат да се чувстват като единствения петел в кокошарника.

— Но никоя от другите жени не е била убита, нали?

— Не, разбира се.

— Тогава защо? — настоя Клавдия.

— Убиецът без съмнение ненавижда императора и майка му — бавно отвърна Домацила. — И — тя примигна, — без съмнение ненавижда и мен. Губя добрата си клиентела, Клавдия. Вече никое момиче не идва да ме потърси за работа. А аз съм като касапите: клиентите ми винаги искат прясно месо. Четири от момичета ми умряха, бяха убити по жесток, ужасен начин. Убиецът застрашава и мен, и божествените — тя въздъхна: — Може ли да говоря честно, Клавдия?

Девојката кимна.

— Според мен виновна е божествената Августа. Сикарият е професионален убиец — работеше за покойния Максенций и той му плащаше. Всеки в Рим можеше да види, че звездата на Максенций започва да залазва. Той изгуби контрол върху града и ако не беше личната му преторианска гвардия, някой рано или късно щеше да го убие. Максенций остави Рим на цезаря Север. Всички други побягнаха. Аз заминах за една вила в провинцията и Север заграби къщата ми. Беше мой клиент и много харесваше това място. — Тя отпи от виното си: — Знаеш историята. Божествената Августа прати съобщение на сикария и успя да си купи услугите му. Очевидно са се договорили и животът на Север вече не е струвал и пукната пара. И така, през последните дни от управлението на Максенций, Север използваше тази вила за собствените си нужди, пируваше тук и се наливаше до късно през нощта. Знам малко подробности, но в деня, след като Максенций беше убит на Милвийския мост, една тайнствена,

елегантна, облечена като куртизанка жена посетила Север. Срецнали се в залата за пиршества, сетне Север я отвел в покоите си. — Домацила вдигна чашата си в подигравателна наздравица: — Когато на следващата сутрин разбили вратата, намерили Север мъртъв, с гърло, прерязано от едното до другото ухо. Трупът му любезно бил положен на леглото, а върху изцъклените му очи били поставени две монети. Погребали го като бедняк.

Домацила замълча и изду бузи.

— Върнах се и почистих мръсотията. Къщата беше плячкосана, но това беше поправимо. Разбира се, божествената Августа дойде да благодари за подкрепата ми. Спомена, че искала да се срещне с един човек, не каза кой е той. Зае едно от крилата на сградата, пазачите бяха малко, а нея я съпровождаше онзи огромен звяр Бур. Не знам нищичко какво е станало, освен че отнесоха един труп, естествено, съвсем дискретно. После божествената Августа ми благодари и си тръгна. Разбира се, претърсих стаята от тавана до пода. Но тя беше чудесна гостенка — сухо добави Домацила. — Дори кървавите петна бяха измити.

— Вероятно знаеш, че има предположения жертвата на божествената Августа да е бил сикарият?

— Да, да, по-късно научих. Още тогава помислих, че е направила ужасна грешка.

— Знаеш ли нещо за този сикарий? — попита Клавдия.

— Клавдия, Клавдия! — прошепна сводницата. — Искаш ли отрова? Познавам отровители. Някоя да пометне, някой да получи заем или да напусне безопасно града? Имам работа с какви ли не хора. Мога дори да наема главорези и разбойници. Но сикарият е нещо различно. Той беше човек на покойния император. Репутацията му растеше през последните три-четири години. Ако някой е изменник, изпращаш гвардейци във вилата му — те ще го накарат да пререже вените си или да изпие чаша отрова. Но какво ще направиш с човек, който няма вина за никакво престъпление, или поне не за такова, което може се докаже? Или ако някой се преструва на приятел, но в действителност е враг? Максенций се държеше благосклонно със Сената, с bankerите и търговците. Обаче — предупредително вдигна пръст тя, — ако искаше да премахне някого или някой изпаднеше в немилост, винаги ставаше

едно и също: нещастен случай, падане по стълбите, удар в банята, нападение от разбойници. С това беше известен сикарият.

— Премного добре замислени убийства?

— Да, така казваше един от клиентите ми — засмя се Домацила.
— И винаги едно и също. Никаква следа, никакво доказателство, така започна легендата за сикария. Отначало хората мислеха, че това са приказки, за да бъдат сплашени враговете на Максенций. След известно време сикарият придоби плът и кръв; той беше истински човек.

— А връзката с Локуста? Как се заговори за нея?

— О, тази зла вещица! Една нощ на някакво пиршество Максенций много се напи. Тогава някой спомена името на негов враг, а Максенций отвърна: „О, да! Този човек ще трябва да изпие чаша вино с Локуста в «Троянският кон»!“ — Домацила присви устни: — След няколко дни и със споменатия се случи нещастие. Минавал край Базилика Нова и на главата му паднала тухла.

— Значи, така хората свързаха Локуста със сикария?

— Умно момиче! — саркастично отвърна Домацила. — Но онова, което ме тревожи — добави тя, — е, че по времето на Максенций сикарият можеше да отиде където си поиска. Той без съмнение имаше императорски печат, нещо като пропуск. Обаче — продължи тя, — сега Максенций е мъртъв, главата му гние, набита на кол. А сикарият все още може да се промъква в императорския дворец, да убива и да изчезва като дим в пролетно утро. Е, добре! Време е да се приготвям — Домацила пресуши чашата си и я остави на пода. — Разбира се, ти няма как да знаеш, че божествените ще дойдат тук: Константин, майка му, Анастасий, Руфин, дори онзи чудат християнски жрец, Силвестър.

Клавдия си спомни талигите с продукти, които бе зърнала навън край кухнята.

— Ще има пир — обясни Домацила — в чест на края на игрите. Освен това Константин иска да покаже, че покровителства дома ми. Наех онзи палячо Парис и трупата му артисти да ги забавляват.

— Добре ли познаваш Парис? — любопитно запита Клавдия.

— Добре ли? Приюти се при мен, когато побягна от Рим, скрих го в избата. После избяга в провинцията. Той може да бъде много

забавен, този наш Парис! Не се върна в Рим, докато Север не беше убит и Елена и синът ѝ не се настаниха удобно в двореца!

Тя замълча, защото на вратата се почука. Една прислужница влезе, носеше малък свитък. Домацила го измъкна от ръката ѝ. Пергаментът беше висококачествен, завързан с червена копринена лента. Клавдия се досети какво представлява: изражението на Домацила ѝ подсказа всичко. Лицето на сводницата се разкриви, долната ѝ устна се отпусна и разтрепери.

— Какво е това? — настоятелно попита Клавдия.

Домацила ѝ подаде листа. Почеркът беше като на дете, макар буквите да грижливо изписани. Най-горе имаше християнски знак, а по-долу думите, които робът на победоносния военачалник трябва да шепне по време на триумфа му в Рим: *Memento mori* — „Помни, че си смъртен!“. Под тези думи имаше петно от прах, а под него беше изписано *In hoc signo vinces*. После бяха изписани цитати от Хораций. Първият бе от одите му:

Всички сме събрани за една и съща цел. Повечето от нас се завръщат в погребална урна. Рано или късно ще ни наблъскат в ладията на Харон, натам, към вечното изгнание.

Вторият беше с по-ясно послание:

Мисли, че всеки ден, който се е зазорил, може да бъде последният ти.

— Това е предупреждение! — преглътна с мъка Домацила, после стана, бързо се отправи към вратата и повика обратно момичето.

— Кога дойде това?

— Донесе го един офицер.

Домацила застина.

— Какво искаш да кажеш, какъв офицер? — настоя Клавдия.

— Беше офицер. С плащ, броня, червен кожен колан за оръжия, и наколенници. Дойде при една от външните врати и пазачът му позволи да влезе.

— Как изглеждаше? — продължи да разпитва Клавдия.

— Имаше румено лице, руси мустаци и брада. Каза, че идва от името на императора и затова човекът го пусна вътре. Нещо станало ли е, господарке?

Домацила отпрати момичето. Напълни отново чашата си и ръката ѝ трепереше, когато я вдигна.

— Аз ли съм следващата? — прошепна тя, като дори не си направи труда да се обърне. — И моят ли труп ще намерят в мрака под някое маслиново дърво?

— Няма от какво да се боиш! — успокои я Клавдия. — Този убиец скоро ще бъде заловен — постара се думите ѝ да прозвучат убедително, макар да не бе особено уверена в тях. — Ти си добре охранявана. Не напускай вилата и ще бъдеш в безопасност.

— Права си! — Домацила изпи виното си на една глътка. — Ще наема още пазачи, още главорези. Августата вече заповяда на пира тази вечер цялата храна и виното да се опитват предварително. — Беше уплашена, дебелите ѝ бузи се тресяха, черният грим около очите ѝ се стичаше на криволици по напудреното лице. — Трябва да направя всичко, което мога! Трябва да направя всичко, което мога!

Като си мърмореше така, Домацила излезе от стаята.

След нея Клавдия пусна резетата, постави тоягата си до вратата, отвори вързопа си и извади две ками. Едната сложи на масичката край вратата, а другата пъкна под възглавниците. Затвори капациите на прозореца и, както правеше като дете, седна в ъгъла на леглото, сви колене и ги обгърна с двете си ръце. Въодушевлението, триумфалното усещане, че бе заловила Граний и Фаустина, отдавна се беше изпарило. И двамата си бяха признали, бяха събрали вещите си и бяха побягнали в нощта. Бяха се разкаjali и бяха разказали как Арий веднъж се опитал да изнасили Фаустина. Неговата смърт е била за тях едновременно и отмъщение, и средство да се замогнат.

— Беше лесно да се направи — беше казал Граний. — Убих го за миг. Вече бях разбил резетата вътре. Бях изметнал ключалката така, че да мога да завъртя ключа отвън. — Той виновно погледна Клавдия. — Не беше метален лост, а щипци. Изпилих отвора за ключа. Упражнявах

се, докато се уверих, че ще стане. На площадката на стълбището дадох парите на Фаустина, която пазеше отвън. Помислихме, че най-доброто място е градината с онези глинени делви, закопани в земята, в които се събира вода за птиците на Попея.

Полибий и Клавдия ги изслушаха. Чичо ѝ дори им даде малко пари, две туники и сандали, храна и вино, и им заповяда сутринта да бъдат колкото е възможно по-далеч от „Магариците“.

— Ще кажеш ли на вигилите? — попита Клавдия, след като виновниците си тръгнаха.

— Нищо няма да кажа на онези алчни тъпанари! — изръмжа Полибий. — Ще занеса парите направо в хазната — той извади камата си и срязва вървите, с която бяха завързани торбите с парите, след което отвори кесията си.

— Не забравяй, че трябва да покрия разходите си. Ако ти не кажеш на някого, Клавдия, знай, че и аз няма да кажа!

Клавдия го остави да си вземе от среброто. Като се влачеше уморено нагоре по стълбите, тя се качи в стаичката си да опакова вещите си и тръгна за вилата на Домацила. Но за какво дойде тук? Сикарият беше жив и продължаваше да нанася удари, водейки личната си война срещу двореца. Убиецът необезпокояван се разхождаше из града като някакво диво животно, което изпробва оградата, преди да нахлуе през нея. Той играеше своя игра. Убийството на куртизанките беше недвусмислено предупреждение и за Домацила, и за императрицата. Сега бе приближил още повече. И двете бяха получили предупрежденията си. Въпросът бе кога точно щеше да нанесе удара. И кой щеше да бъде жертва сега? Клавдия се протегна и седна в края на леглото. Другите убийства лесно можеха да се обяснят. Проститутките, с изключение на Сабина, бяха примамени към смъртта чрез алчността им. Но последната смърт озадачаваше. Без съмнение убиецът беше човек, който имаше власт. Клавдия още не бе напълно убедена в невинността на Домацила. Ами ако тя сама бе изпратила писмото до себе си? И кога щеше да удари сикарият? Тази вечер, по време на пиршеството? Но това щеше да бъде трудно: вилата щеше да гъмжи от охранители и шпиони. Клавдия чу леко почукване.

— Кой е? — попита.

— Клавдия, аз съм, Домацила!

Когато влезе, сводницата изглеждаше поуспокоена и по-ведра.

— Току-що получих новини от града за онази проклета кучка Локуста. Миналата нощ я открили намушкана в една от външните пристройки на кръчмата — тя затвори вратата и се облегна на нея: — Какво значи това, Клавдия?

— Мисля! — отговори Клавдия и внимателно загледа лицето ѝ.

— Защо се взираш така?

— Винаги го правя, когато мисля! — леко се усмихна Клавдия. — Подозирам, че сикарият се кани да замине. Готви се да направи нещо извънредно опасно и не иска да остави никакви дири подир себе си.

Домацила погледна встрани:

— Питам се... — заекна тя.

— Какво? — настоя Клавдия.

— Дали ти не си убиецът.

Домацила не направи дори опит да прикрие, че се е изчервила. Клавдия удивено я гледаше.

— Защо да не си ти? — продължи сводницата. — Аз те наблюдавах: ти можеш да играеш различни роли, да си пъхаш носа тук и там!

— Бих могла да кажа същото и за теб! — парира Клавдия. — И в това е красотата на целия замисъл. — Тя приближи на крачка от посетителката си: — Сикарият ще накара всички ни да се хванем гуша за гуша. — Тя започна да брои на пръсти: — Една куртизанка би излязла да се срещне с мен, ако е мислела, че нося съобщение. Бих могла да убия Фортуната. Бих могла да направя така, че офицер от войската да донесе това съобщение.

Домацила въздъхна и протегна ръка:

— Не исках да кажа точно това! — запелтечи тя. — Просто съм много уплашена.

Опита се да излезе от стаята, но Клавдия я хвана за рамото:

— Кажете ми, Домацила, ако ти бях казала, че търся мъж с татуиран на китката пурпурен бокал, щеше ли да си наясно защо?

Домацила я погледна през рамо и се усмихна:

— Бих могла да излъжа, но с твоята проникателност ще разбереш, че знам истината — тя отстъпи от вратата и се обърна с лице към Клавдия: — Да, знам историята. Тя е по-обикновена, отколкото си мислиш. Искам да кажа, ти нямаш любовник. Нито един-едничък. Ти

си поразпитала за мен, аз пък поразпитах за теб — усмихна се едва-едва: — Гордеем се, че сме шпионки, че работим за божествената Августа. В действителност — лицето ѝ изведнъж погрозня, — всички ние сме животни, Клавдия, а силните се хранят със слабите. — Сега забеляза камата на стола: — Срещата съм момичета, които като теб са били нападнати и насилени. Самата аз не съм по-различна: така станах това, което съм. В моя случай беше патриций, който се преструваше, че ми е приятел. Ти не си самичка: половината от момичетата в тази вила ненавиждат мъжете, с които се срещат, и хранят по-дълбоки чувства една към друга.

— Познаваш ли такъв мъж? — настойчиво попита Клавдия.

— Не. Тези мъже не идват тук, Клавдия. Те се боят от една зряла жена и... — Канеше се да довърши изречението си, но само сви рамене.

— Знаеш ли нещо за тях? — Любопитството на Клавдия се усили.

— Кога се случи това? — запитва Домацила.

— Преди година.

— Трябваше да се обърнеш към префекта.

— Чичо ми се обърна.

— И какво стана?

— Не помогнаха.

— Не, иди по-нависоко. Някой ден, когато имаш време и не трябва да слухтиш, поискай от покровителката ни да потърсиш сред съдебните архиви.

Сърцето на Клавдия затуптя по-бързо. Никога не беше мислила за това. Чичо ѝ стори каквото можа, но стражите нехаеха и свиваха рамене.

— Знаеш какви са стражите — продължи Домацила. — Тях не ги е грижа за такива като теб. Повече ги интересува да вземат подкупи или да гледат какво правят големците — вдигна камата от стола и седна. Забеляза как Клавдия се отдръпна. — Аз не съм опасна, мишле! — заяви тя. — Божествената Августа ми разказа историята ти. Каза, че си била изнасилена и ми съобщи някои подробности. — Тя изкриви лицето си: — Да, така е. Аз я попитах, дали няма да бъдеш съперница на някое от момичетата тук, или да пожелаеш да свършиш малко работа за себе си. Божествената Августа ми разказа всичко и в мен

изплува един спомен. — Тя си играеше с камата: — Преди повече от година... Да, трябва да е било по това време... Както и да е, подочух някакви приказки, че млади жени били нападени в различни части на града. Това е едно от предимствата да бъдеш сводница. Събираш повече сведения от всеки магистрат. Нападенията ставали в определен период от време. Стражите и пет пари не давали. Имали да вършат по-важна работа, отколкото да се занимават с някой си насилник, или да си размърдат задниците заради някакво бедно момиче. Освен това подочух и приказки, но само от втора ръка, за някакъв мъж с червен бокал на китката. Помислих, че лесно биха могли да го проследят. Имам предвид, всеки път, когато протегне ръка да купи нещо, да изпие чаша или да хапне, някой би забелязал.

— Мислех, че е жрец.

— Трябваше по-рано да дойдеш при Домацила. Аз съм виждала тази татуировка.

— Къде?

— На китките на много мъже. Носят я не само жреци, но и войници, на някаква секта, която като че ли се кланя на Митра. — Тя започна да цъка с език, когато видя удивлението на Клавдия. — Да, малката, освен това със сигурност е трудно да бъдат проследени.

Клавдия се смръщи.

— На китките си войниците носят ленти — обясни Домацила и се изправи, — които показват чина им, но също така могат и да скрият всяка татуировка. Е, сега трябва да си вървя. А, между другото, гладиаторът Муран иска да те види.

---

[1] Квинт Хораций Флак, „Събрани творби“, НК, Сф., 1992, с. 37. Превод Г. Батаклиев. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

Фортуна покровителства храбрите.
Теренций,
„Формион“, I, 203

Муран чакаше в помещението на вратаря. Стражите на портата най-настойтелно го бяха поканили да влезе в малката им стаичка, настлана с плочи, черпеха го с вино и обсъждаха с него най-красивите моменти от игрите предния ден. Муран се притесняваше, но любезно им отговаряше. Беше се подстригал, обръснал и носеше обикновена туника, която стигаше до под коленете му. По ръцете и врата още имаше синини от победния си бой, под очите му тъмнееха сенки и по всичко личеше, че след голямото снощно пиене е спал лошо. Все пак най-накрая той успя да се измъкне от непрекъснатите въпроси и отведе Клавдия навън, на покритата с дребни камъчета пътека.

— Можеш да се възползваш от храстите! — подвикна един от войниците. — Само не се отдалечавай много! Имаме извънредно строги нареждания!

Муран и Клавдия седнаха на тревата в сянката на един лавър.

— На Януария това няма да ѝ е приятно — започна Клавдия. Откъсна едно диво цвете и му го подаде. — Ще тръгнат клюки.

Муран не беше в настроение да се шегува.

— Защо толкова бързо изчезна? — попита той. — В един момент си в гостилницата и заповядваш да я претърсим заради нещо си. Парите се намират. На другата сутрин разбирам, че Граний и Фаустина са заминали, а ти си се измъкнала като крадец в нощта.

— Защо, липсвах ли ти? — попита бързо Клавдия.

Муран намръщено я погледна.

— Защото ти ми липсваше! — подчерта Клавдия. — О, престани да се мусиш, Муране! Съвсем не ти подхожда! Ти си хубавец, но трябва да се усмихваш. И гледай към цветята, да не разсейваш

стражите. Хайде — закачи го тя, — забелязах как имитираш снощи, имаш чувство за хумор, можеш да бъдеш по-непринуден. Януария го знае.

Муран мачкаше стеблото на едно цвете.

— Харесвам Януария, обаче... — продума той.

— Вече така ще те наричам! — закачи го тя. — Сенатор Обаче, обаче...

Клавдия усещаше леко съчувствие към притеснението на Муран, но ѝ беше приятно да го дразни.

— Да не си хлътнал по мен, Муране?

— Ще ми се да те познавах по-добре.

— И аз искам да те познавам по-добре, Муране.

Той вдигна глава, очите му я гледаха внимателно.

— Какво искаш да кажеш?

— За кого работиш?

— Аз съм гладиатор. Знаеш го. Убивам хора на арената. Ако продължавам да убивам, ще стана богат, но един ден може да допусна грешка и това ще бъде краят ми.

— За императора ли работиш?

Муран се изсмя:

— Искаш да кажеш — като шпионин?

— Къде живееш?

— В казармите с останалите.

— Сега вече лъжеш.

— Да... — призна той. — Имам малка таванска стаичка на улицата на майсторите на благовония. Плащам наем. Това е мястото, където отивам, когато искам да съм сам.

— Или с Фортуната? — заинтересува се Клавдия.

— Вече ти казах, сестра ми беше странна, затова съм тук. Не знам в какво е била замесена, но наистина ме помоли да я заведа в „Троянският кон“. О, между другото, чу ли новината? Локуста е мъртва.

— Да, целият град вече го знае. Но ние говорехме за Фортуната...

— Отидохме в „Троянският кон“. Както ти казах, седяхме там, хапвахме и пиехме. Фортуната беше нащрек и постоянно се оглеждаше насам-натат. Ако беше сама, бандитите на Локуста сигурно щяха да я

разпитат, но те ме познават и я оставиха на мира. Нищо не се случи. Излязохме от кръчмата и тръгнахме по една странична улица. Когато стигнахме до кръстовището, двама мулетари се биеха. Нали знаеш как става? Шибаха се с камшиците си. Бяха прекатурили една скара и готвачът вече се канеше да се присъедини към схватката. — Муран погледна към цветето. — Наоколо имаше още хора, които викаха и спореха кой е виновен. Пристигнаха стражите и набързо си свършиха работата. Заловиха и един избягал роб. Сложиха железен обръч около врата му и точно тогава това се случи. Сигурен съм, че то беше единственото по-необичайно.

— Кое, Муране?

— Беше полумрак, навън имаше луди глави, които си търсеха забавление, богати граждани и благородни дами отиваха на угощения. Успяхме да се измъкнем от бъркотията и вече прекосяхме площада, когато минахме край носилката на някаква богата жена — Муран махна с ръка: — Завеската беше полуотворена и отвътре лъхаше на благовония. Видях гримирано лице, сребърна тиара. Но Фортуната успя да види повече. Поиска да се върне, но тълпата се блъскаше силно и носилката изчезна. Когато стигнахме до другия край на площада, Фортуната само поклати глава. „Не мога да повярвам!“, прошепна тя. „Просто не мога да повярвам!“

— Каза ли какво не може да повярва?

Муран отрицателно поклати глава.

— Бях пийнал, обаче съм сигурен, че Фортуната беше превъзбудена, макар да не разбирам точно от какво — той крадешком погледна Клавдия: — Може да е заради жената в носилката или заради някой от носачите. Тогава — Муран пъкна цветето в кожената превръзка на китката си, — не помислих нищо освен, че сестра ми е видяла нещо, свързано с някаква пикантна история или скандал — благородна матрона, която отива при любовника си или нещо от този род — той направи гримаса: — Снощи се сетих. Затова реших да дойда и да ти го кажа.

— Защо пък ще трябва да го казваш тъкмо на мен? — тихо попита тя.

— Знаеш много добре! — отвърна Муран. — Мислиш всички ни за глупаци, така ли, Клавдия? Полибий знае с какво се занимаваш. Правиш се на прислужничка в двореца, а търсиш онзи мъж с червения

бокал на китката. Когато снощи стражите отново дойдоха да тормозят Полибий, щом ти се показва, набързо се изметоха. Аз също имам приятели сред стражите. Виждали са те в части на двореца, където едно момиче от прислугата не може да припари.

Клавдия се наведе напред и притисна устните му с пръст.

— Ние сме това, което сме, Муране, или което животът ни направи.

— Ще се върнеш ли в „Магариците“? — попита той.

— Когато свърша.

— Имаш ли нужда от помощ? Искам да кажа...

Клавдия поклати глава. Муран изпитателно я наблюдаваше.

— И кога ще свърши всичко това, Клавдия?

Тя се изправи и отръска полепналите по туниката ѝ стръкчета трева.

— Ще свърши, когато заловя мъжа с червения бокал на китката, Муране, и когато гладиаторът Муран престане да излиза на арената.

Клавдия го целуна по челото и преди той да успее да я спре, побягна през тревата и се скри във вилата.

Загрижеността на Муран я трогваше. Беше притеснена. Лицето ѝ гореше от смущение. Прииска ѝ се да се върне и да поговори още малко с него, но реши да бъде предпазлива. Муран бе нещо повече от това, което твърдеше, че е. Като се върна в стаята си, Клавдия си наплиска лицето с вода и бавно го избърса с кърпата. До нея приглушено достигаха звуците от вилата: тропотът и виковете на прислугата. Приготовленията за тазвечерното пиршество бяха в разгара си. На вратата ѝ се почука и Парис пъкна глава в стаята. На челото му бяха закрепени рога на сатир и беше боядисал лицето си в черно. Клавдия избухна в смях.

— Какво правиш тук?

Той влезе и затвори вратата зад себе си.

— Днес е нощта на нощите, Клавдия! — Потри ръце, сетне зае театрална поза: — Аз съм призован — започна да декламира надутото, — да играя пред императора. — Скръсти ръце и завъртя очи към небето: — Кой знае какво ще ми донесе това? — продължи той с фалцет. Посочи към леглото: — Изморена ли си? Не искаш ли да полегнеш?

— Не бъди безсрамен! — рязко произнесе Клавдия, но ѝ беше трудно да се разсърди на този пъстър паун, който се правеше на мъж.

— Парисе! Парисе! Къде си?

— Домацила ме вика! — поклони се надутото Парис. Вече беше при вратата, когато се обърна: — Ако се изморя, може ли да се върна и да полегна с теб?

Видя камата на стола и разкриви лице:

— Така ли ще ме очакваш, Клавдия?

— Парисе!

Гласът на Домацила бе преминал в крясък.

— Ще се върна!

Актьорът ѝ изпрати въздушна целувка и изчезна през вратата. Клавдия отиде и заключи след него. Вече се канеше да се съблече и измие, когато пак се почука. На прага стоеше една от слугините на Домацила, старица със зачервено лице и жълто боядисани коси.

— Домацила каза, че ти ще прислужваш на императора тази вечер. Да не вземеш да разлееш виното му!

— Добре, оценявам доверието! — подигравателно подхвърли Клавдия.

— И ще трябва да облечеш това.

Жената остави на леглото дълга туника по гръцка мода, морскозелена на цвят, поръбена със златни конци, която се закопчаваше със сребърна тока; до нея положи и чифт блестящи сандали.

— Може да използваш баните! — извика тя толкова силно, че Клавдия се запита да не е глуха. После, без да дочака отговор, излезе.

— Сега вече ще си позволя малко покой и тишина! — зарече се Клавдия.

Отново заключи вратата. Легна на леглото, обърна се на една страна и сви колене. Муран продължаваше да я озадачава. Замисли се върху думите му. Гладияторът и сестра му излезли от „Троянският кон“ и тръгнали през площада. Фортуната видяла някого в носилка, жена, която познавала. Била много заинтригувана, което означава, че не е очаквала да види тази жена там. Коя би могла да бъде? Императрица Елена? Домацила? Или някоя от дамите ѝ?

Клавдия се унесе, а когато се събуди, разбра, че е спала поне два часа. Дневната горещина бе преминала, а водният часовник в коридора

показваше, че наближава времето на пиршеството. Тя се изми и преоблече в дрехата, изпратена ѝ от Домацила. Сандалите ѝ ставаха, макар кожата да беше нова, и тя леко затегна връзките. Малко шишенце с розова вода, примесена с други благовония, лежеше на масата и тя натри с нея ръцете и лицето си. После седна със затворени очи и се съсредоточи. Не биваше да забравя коя е: предпочитана прислужница в дома на Домацила, но нищо повече. Припомни си какво я учеше Анастасий — да не показва с нищо, че е близка с някого от императорското домакинство. Да не се изтъква, а да се държи така, както се полага на прислужничка, която налива вино на императора, нищо повече.

Клавдия излезе от стаята си и бързо тръгна към атрия. Мраморната зала за пиршества беше просторна и разкошно обзаведена. На пода имаше големи мозайки, изобразяващи легендата за Херкулес и особено любовните му похождения. Фрески и рисунки с подобен сюжет покриваха стените. Лежанките бяха разположени във формата на подкова. Пред тях грижливо бяха подредени малки масички, вече отрупани със скъпоценни купи и блюда от съкровищницата на Домацила. Ложето, на което щяха да се разположат императорът и майка му, беше драпирано с пурпур и поръбено със злато. Алабастрово кълбо, пълно със скъпо благовонно масло, беше поставено над малък светилник. В далечния край на залата музиканти настройваха флейти, лютни и лири. Под зоркото око на Домацила прислужници бързаха насам-натам, а въздухът бе напоен със сладкия мирис на подправки от кухнята.

Главната грижа на Домацила беше импровизираната сцена в единия край на залата. Зад широк подиум от прикрепени един за друг дървени блокове се издигаше богато украсен декор, на чийто фон щяха да играят актьорите. Облечени в златисти и тъмночервени одежди, с високи перуки и скрити зад маски лица, те се бутаха наоколо и докато за последно уточняваха подробности от представлението, създаваха допълнителна бъркотия. Бяха донесли машини, с които да имитират гръмотевици, и светилници, подредени така, че да хвърлят потрепващи сенки. Всички викаха един към друг, а над всички изпъкваше Парис, който даваше нареждания и гласът му се мяташе между ядни избухвания и захаросани молби. Домацила съзря Клавдия и ѝ махна с ръка да приближи. Домакинята беше преобразена, с красиво

гримирано лице и подредени с помощта на благовонно масло черни коси. Бе облечена в ухаеща на благовония копринена роба с цвят на слонова кост. По пръстите, китките, раменете и врата ѝ проблясваха скъпоценности. Тя примига с изкуствените си ресници и се усмихна едва забележимо.

— Опитвам се да не избухна в сълзи, да не се разкрещя или да не се разкикотя — прошепна тя. — Гримът ми още не е изсъхнал и не искам да се напука. Сега слушай, Клавдия, всичко, което трябва да правиш, е да внимаваш чашата на императора да бъде винаги пълна. Неговият личен прислужник и робът, който опитва виното, ще я вдигат, а ти ще я пълниш. За нищо на света не бива да напълниш чаша и да я подадеш на някой от гостите ми, без да бъде изпробвана. Същото се отнася и до храната. Е, вечерта ще бъде приятна...

Спря наред изречението, дочула далечния зов на тръбите.

— О, слава на боговете! Слава на боговете! Императорът е пристигнал! — изпищя тя. С размахани във въздуха ръце Домацила отплава нататък, поклащайки се.

В залата за пиршества пристъпи икономът ѝ. Той грубо заповяда на Парис и актьорите му „да се измитат и да чакат да ги повикат“. В последни приготовления разположиха кошници със сладкиши, запалиха още лампи и издърпаха назад някои лежанки. Слуги подредиха бокал и и кърчази. В кухнята главният готвач размахваше черпака накъдето му видят очите, подготвяйки се за триумфалното поднасяне на готовите ястия. Откъм коридора се разнесоха викове и заповеди. Клавдия се почувства като на театралната сцена точно в мига, когато пиесата трябва да започне. Рязко настъпила тишина изведнъж замени цялата гълчава. В коридора прозвуча тропотът на маршируващи крака. Членове на императорската гвардия под командването на един млад трибун^[1], застанаха покрай стените. Влязоха Константин и майка му, следвани от жриците весталки и други, които Клавдия познаваше: Бес, Крис, Анастасий и християнският жрец Силвестър, чието смутено изражение показваше, че не се чувства на мястото си. Руфин предвождаше малка групичка от придворни фаворити. Икономи поведоха гостите към местата им. Домацила увенча главата на Константин със сребърен лавров венец, после постави такъв и на главата на императрица Елена. Константин подхвърли някаква шега и напрежението изведнъж спадна. Вдигнаха

наздравиици в чест на императора, на майка му, за победата при Милвийския мост и, разбира се, за игрите. Константин се обърна към Елена и бързо ѝ заговори — знак, че пирът можеше да започне.

Клавдия забеляза как специалните роби отпиваха от всяка чаша вино и опитваха всяко от поднесените блюда. Икономи проверяваха качеството на ястията, като с малък нож отрязваха късче от храната, вкусваха го, после предаваха блюдото нататък. Когато ѝ заповядаха, Клавдия напълни чашата на императора с вино. Майка му го смуща и той направи знак на слугата да добави вода.

— Божественият Август знае, че трябва да се държи на висота! — прошепна един иконом.

Клавдия потърси сред гостите Силвестър, който мълчаливо се хранеше. Той само веднъж бе отвърнал на погледа ѝ и леко бе помръднал устни в знак, че я е познал. Елена също ѝ беше смигнала, докато вървеше зад сина си, но останалите не ѝ обръщаха внимание.

Вечерята беше благопристойна, не като пиянските войнишки сборища на императора. Домацила седеше до Анастасий и кокетният ѝ смях отекваше в помещението. Лицето ѝ бе порозовяло, влажно от пот, от нетърпението да доставя удоволствие. Видимо беше извънредно поласкана заради това височайше внимание. Повечето от разговорите се въртяха около игрите или около плановете на императора за настъпващото лято.

Клавдия внимателно наблюдаваше гостите. Не беше доловила нищо подозрително и си каза, че само някой луд би направил опит за убийство тук. Духът на пиршеството беше приятелски, но войниците стояха в сенките, а наоколо обикаляха и други дворцови служители. Нищо не бе оставено на случайността. Готвачите на Домацила бяха надминали себе си: блюда с диви прасета, калкан, тлъсти пилета, свински вимета, последвани от ябълки и други плодове, раци, стриди и охлюви. Вечерята напредваше. Смеховете и разговорите ставаха все по-оживени. Появиха се сирийски момичета и заизвиваха телата си в сладострастен танц. Константин скочи на крака и въодушевено започна да им ръкопляска. После видя, че Силвестър го наблюдава, закашля се и веднага седна сред сподавения смях на останалите гости.

Появиха се жонгльори и гълтачи на огън. Смениха виното, този път с бяло, изстудено, току-що извадено от избите на Домацила. Откриха сцената и в залата нахлуха Парис и актьорите му с пъстрите

си одежди и маски. Парис носеше маската на Херкулес, той направи дълбок поклон и представлението започна. Не беше обикновена пиеса, а по-скоро поредица различни митологични сцени: Тиест изяжда децата си, Едип убива баща си, Херкулес убива някакъв митологичен звяр; свадата между Ромул и Рем. На представлението липсваше театрално майсторство, но, водени от Парис, актьорите възпяваха болките и яростта си в звучни, емоционални речитативи. Сцените бързо следваха една след друга, а сетне представлението премина в шумен фарс с палячовци и популярни герои от пантомимата.

Клавдия разпозна някои от образите, които беше играла, докато бродеше из Италия с театралната трупа. Там беше Пат, нелеп стар дърдорко, всеки момент готов да погне момичетата; там беше и Мак, нищожно човече, което винаги лесно можеш да направиш на глупак. След като тези герои се оттеглиха, представлението продължи с разкази за отвлечени от пирати новородени деца, за момичета, съблазнени от роботърговци, за сводници и банкери, войници и паразити^[2], скъперници и прахосници. Кривенето на актьорите караше Константин да се смее високо и си личеше, че този вид театър му доставя огромно удоволствие. От време навреме дори трябваше да го възпират да ръкопляска. А понякога той издърпваше кесията си от иконома и объркваше представлението, като хвърляше на сцената сребърни монети.

Парис надмина себе си, особено със сатиричното подражание на едно конте, което се разхожда из Форума. Към етюда се присъединиха и палячовци. После, напълно в разрез с възцарилото се настроение, трупата представи последните дни на Максенций в Рим: тревогите на стария император, брожението сред неговите съветници. Константин непрекъснато ръкопляскаше и викаше актьорите да доближават все повече, за да не пропусне и дума. Дворцовият управител започна видимо да се безпокои. В един момент, когато Парис лежеше на сцената с огромна маска, покриваща лицето му, актьорите се смесиха с гостите. Те отмъкнаха от храната им и пиеха от чашите им според осветената от времето традиция, която им разрешаваше да подиграват публиката, да я правят за посмешнице и никой да не ги укорява за това. На лежанката на Константин седнаха момичета, едно дори обгърна врата му с ръце и страстно го целуваше в устата. Двама млади мъже с маски и плащове се настаниха до Домацила. Актьорите непрекъснато

се движеха. Гостите също станаха и се смесиха с тях, докато Парис не скочи върху един стол и не плесна с ръце. Цялата труп се събра край него и се поклони на императора в знак, че представлението е свършило.

Константин беше много доволен. Хвърли към тях още пари, актьорите се поклониха за последен път и изчезнаха зад паравана. Пиршеството продължи. В най-добро разположение на духа, Константин с клатушкане се изправи и вдигна наздравица за Домацила. Тлъстата сводница също се изправи и започна да благодари на императора с превзети, цветисти фрази. После внезапно млъкна. Чашата се изплъзна от ръката ѝ и тя се сви, сякаш някой я беше ударил в корема. Клавдия гледаше ужасена. По лицето на Домацила се изписа безкрайно страдание, тя отваряше и затваряше уста. После се свлече на колене и започна да повръща. Императорът скочи на крака и се втурна към нея, но тя вече се гърчеше в агония. Краката и ръцете ѝ се мятаха и прекатуриха една масичка.

Повикаха лекаря на императора. Клавдия си проправи път напред. Много от гостите се отдръпнаха, все още неразбирайки какво става. По устните на Домацила изби светла пяна. Лицето ѝ замръзна, тялото се тресеше, тя се задушаваше. Лекарят пхна пръст в гърлото ѝ и се опита да разбере дали нещо не я е задавило. Сетне отпусна ръка. Главата на Домацила се килна на една страна. Трибунът започна да дава заповеди, войници се втурнаха да затворят вратите и портите. Положиха мокрия от пот труп на домакинята на една лежанка. Лицето ѝ бе придобило бледозеленикав оттенък, устните изглеждаха почервени, косата беше разчорлена. Лекарят опипа врата ѝ.

— Удар ли е? — попита Елена.

Лекарят отвори устата на Домацила.

— Забелязах го и преди — промърмори той. — Езикът е почернял. Божествена Августа, мисля, че тази жена е била отровена.

Падайки, Домацила бе преобърнала една от масите, но не своята. По заповед на дворцовия управител Бес лекарят отнесе сребърното блюдо и бокала в другия край на залата и внимателно ги огледа. Доведоха един роб, трибунът опря върха на меча си о врата му и принуди разтреперания от ужас мъж да пие от виното и да яде от храната. Клавдия забеляза, че Силвестър остана на мястото си и единственото движение, което направи, беше кръстният знак. Той се

канеше да протестира срещу онова, което принуждаваха роба да направи, но Клавдия с очи го предупреди да не се бърка. В края на краищата намесата ѝ се оказа ненужна. Лекарят отнесе блюдото и бокала.

— Какво? — Константин пак се беше отпуснал върху лежанката си.

— Ако господарката Домацила е била отровена — заяви лекарят, — не е било от нещо, което е яла или пила тук. Храната не е отровена. Във виното също няма отрова.

— И нищо чудно! — намеси се Елена. — Опитваха всичко, и храната, и питиетата.

— Да не е си е взела нещо от непроверено блюдо? — обади се Руфин.

Анастасий, който седеше от дясната страна на Домацила, поклати отрицателно глава, като направи знак с ръце към императрицата. Бес също го потвърди, а трибунът, хладнокръвен млад човек, подчерта, че е наблюдавал масите от момента, когато припадъкът на Домацила е започнал.

— Защо? — попита го някой.

— За да съм сигурен, че нищо не е преместено! — беше спокойният отговор.

— А актьорите от трупата? — сети се Бес.

— Те не са се хранили с нас! — отвърна императрицата.

— Някои отрови действат след часове — обясни лекарят. — Други след няколко секунди. Господарката Домацила може да е яла или пила нещо преди пирът да започне.

— Каква е отровата? — запита Елена.

— Августа, колко пера има в крилото на лебеда? Рим е пълен с отрови и отровители.

Елена, която беше яла и пила съвсем малко, нареди твърдо:

— Вдигнете тялото и го отнесете в стаята ѝ!

— А актьорите?

— Какво може да се докаже? — остро реагира императрицата. — Ако ги разпитаме, само ще направим смъртта на Домацила публично достояние. — Тя седна до сина си и заповяда: — Трибуне, помещението да се изпразни! Е, приятели, както виждате, пиршеството свърши!

Тя направи знак с ръка на Руфин, Крис и Бес да останат. Като се обърна на лежанката, Елена гневно изгледа Клавдия.

— И ти, момиче! Синът ми и аз искаме вино!

Клавдия очакваше да покани и Анастасий, но императрицата стана, повика го при себе си и тихо зашепна. Свещеникът бързо излезе. Залата се опразни, заключиха вратите.

— С какво разполагаме? С какво разполагаме? — запита полугласно, сякаш на себе си Елена.

Руфин се канеше да отговори, когато някой започна да блъска по вратата. Бес отиде да отговори, но се върна развълнуван.

— Божествена Августа, струва ми се, че най-добре ще е да дойдеш!

Те излязоха от залата и ескортирани от войници, тръгнаха по коридорите към стаята на Домацила. Тялото ѝ бе положено на леглото под тънко прозрачно наметало. Клавдия, на която Елена заповяда да върви до нея, ужасена се огледа. Завивките и стените бяха потънали в кръв.

— Някой е донесъл мях с кръв и е го разплискал! — прошепна Руфин.

Беше преbledнял. Клавдия забеляза как по челото му се стичат капки пот.

— Това е прекалено! — добави той с ужасен шепот.

— Божествена Августа, виж! — Бес посочи стената непосредствено до входа. По нея с разкривени кървави букви бе изписано: *IN HOC SIGNO VINCES*.

— Искам всички да бъдат арестувани! — дрезгаво заповяда Константин. — Искам всички, които са били тук тази вечер — актьори, слуги, да бъдат откарани в подземията на двореца!

— Не ставай глупав! — изсъска Елена. — Убиецът би харесал точно това — масовите арести!

Константин кимна.

— Да извикат стражата! — прошепна той. — Да се махаме от това ужасно място!

Императорът и майка му, заедно със скупчените край тях придворни припряно напуснаха вилата. Още не бяха се отдалечили от имението, когато плякосването започна. Слугите и дори самите куртизанки, които узнаха, че господарката им е мъртва, започнаха да

грабят. Застанала в галерията, Клавдия чуваше звуците от разбито стъкло, виковете и кръсъците. Отиде да разбере дали актьорите още са тук, но ѝ казаха, че са били съпроводени до портата от военен ескорт. Тя се върна в стаята си, заключи вратата и пусна резетата. Едва когато запали светилника разбра, че тук също бе идвал някой. На стената до леглото ѝ бяха надраскани думите *IN HOC SIGNO VINCES*. Убиецът ѝ изпращаше предупреждение. Тази вечер беше Домацила, утре можеше да е тя или императрицата, или синът ѝ.

— Не мога да остана тук! — прошепна Клавдия.

Взе грубия войнишки плащ, който винаги използваше, събра вещите си в него, грабна тоягата, надвеси се през прозореца и скочи леко в градината. Побягна приведена и спря под едно дърво, уплашена, че пазачите и кучетата им може да я открият. Но вече никой не спазваше заповеди. Вратарите, онези наети от Домацила главорези, също се бяха втурнали във вилата и грабежа наред с другите.

Клавдия остана да се крие известно време и опита да събере мислите си. Съмняваше се Домацила да е била отровена преди пиршеството. Изглеждаше в добро здраве, но тогава как се бе случило това? Храната и виното ѝ не бяха отровени. Може би с храна, предложена ѝ от гост? Беше ли пила от чужда чаша? Или я бяха уболи с игла, намазана с отрова? Беше ли напускала залата, за да се облекчи? Или, както бе обичайно, за да повърне? Клавдия си пое дъх и поклати глава. Внимателно беше наблюдавала актьорите и гостите. Не бе забелязала нищо подозрително. Вдигна вързоп и тоягата си и бързо тръгна към портата. Вървеше към тясната морава, която щеше да я отведе към пътя навън, когато чу зад себе си някакъв звук. От тъмнината пристъпи Парис.

— Какво става, Клавдия?

— Домацила е мъртва. Някой дори обвини теб и актьорите ти.

Парис приближи. Лицето му още беше гримирано.

— О, не сме били ние! Аз изобщо не съм напускал сцената, а защо им е и на другите да тровят тази нещастна кучка? — Той постави ръка върху рамото на Клавдия. — Хайде, хайде, ти поне няма от какво да се боиш!

Направи знак с глава.

Клавдия се обърна. Към нея пристъпваше Муран, който досега бе стоял зад редица лаврови дръвчета.

— Ти какво правиш тук? — попита тя.

— Не знам... — заекна той. — Дойдох само...

— Няма значение! — раздразнено се обади Парис. — Ние тримата си имаме „Магариците“. Полибий ни дължи по чаша вино.

---

[1] Трибун — в древния Рим лице, което стои начело на градска триба (или административна единица), по-късно наименование на различни изборни длъжности с политически характер. — Бел.прев. ↑

[2] Паразит (гр.) — действащо лице от античната комедия, изпълнявало ролята и на шут. Характерен образ от античното общество, хрантутник в домовете на знатни и богати хора. — Бел.прев.

↑

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

Учи ме сам що да сторя (от враг да получа поука!)...^[1]

Овидий,
„Метаморфози“, IV, 428

На другата сутрин Клавдия се събуди късно. Звучите и оживлението от кръчмата я извадиха от дълбокия ѝ, разкъсван от кошмари сън. Тя се изми и слезе в градината. Седна и загледа как Попея рови из полозите, докато през цялото време бърби за най-различни неща. Клавдия не знаеше какво да прави. Сега, когато Граний и Фаустина вече ги нямаше, Полибий беше извънредно зает и непрекъснато се занимаваше с нещо, ругаейки тихичко под нос. Въпреки това той изглеждаше доволен от развоя на събитията. Клавдия се захвана със студено пилешко месо, което Попея остави пред нея. Пивото беше мътно и раздразни стомаха ѝ, затова тя тихо го изля зад себе си. Можеше ли да се върне в двореца или трябваше да изчака нови заповеди? А и какво беше редно да направи? Домацिला бе мъртва. Локуста беше убита. Разбира се, можеше да иде в „Троянският кон“, но се съмняваше, че там ще открие нещо. Кръчмата, както и домът на Домацила, вече бяха разграбени от слугите, да не говорим за стражите, които се тълпяха там като гъст рояк мухи над краве изпращане.

Клавдия седна на дървената пейка и се загледа в една златиста пойна птичка в сребърната ѝ клетка. Утринният въздух беше свеж. Каза си, че цял ден може да седи тук и да си почива, да остави ужасите и страховете да я напуснат. Чудеше се на появата на Муран предната нощ. Двамата с Парис я съпроводи до „Магариците“, където започна поредно пиршество и празненство. Полибий, разбира се, не можеше да сдържи езика си. Той разказваше как е било намерено среброто, но

всички или знаеха, или поне подозираха, че виновниците са Граний и Фаустина. Клавдия прехапа устни. Какво правеше спотаилят се в сенките Муран? Наистина ли се тревожеше за нея? Или беше виновен за убийството на Домацила и бе отишъл във вилата, за да види резултата от делото си? Разбира се, Парис имаше остро око. След като бе забелязал Муран, гладиаторът вече много трудно можеше да се измъкне.

— Цял ден ли ще стоиш така? — наруши унеса ѝ Полибий.

— Че какво да правя? — отвърна тя.

— Можеш да идеш в грънчарницата. Трябват ми още чаши, няколко кърчага. Океан ще дойде с теб и ще ги донесе тук.

Клавдия стана и нахлузи сандалите си. Океан я чакаше на входа, огромните му като говежди бутове ръце бяха спокойно отпуснати край тялото. Двата тръгнаха по оживените улици, които рязко контрастираха на спокойствието в градината. Времето беше чудесно и навсякъде се тълпяха хора, които пазаруваха или бяха излезли на чист въздух — амбулантни търговци с магарета, гадатели и разказвачи на приказки, разпънали малките си, бедни шатри. Група наемници от градския гарнизон, блестящи във варварските си доспехи, пристъпваха напето, лакомо поглъщаха с очи момичетата и търсеха с кого да се сбият.

Прекосиха един малък площад. Клавдия едва чуваше какво ѝ бърбори Океан за игрите. Стигнаха до грънчарницата и тя направи покупките си, като се подписа на восъчната табличка от името на чичо си. Грънчарят, човек с безизразно лице, който не изпускаше нищо от очи, щеше да пристигне още преди залез-слънце да поиска парите си и да подпечата сделката с чаша безплатно вино. Тръгнаха обратно, Океан носеше дървената табла, когато от една носилка се подаде ръка и хвана Клавдия за рамото. Тя спря толкова внезапно, че Океан едва не се блъсна в нея. Извърна се, готова да се бори, но позна аметистовия пръстен на Анастасий. Обърна се към спътника си. Бившият гладиатор я зяпаше със смръщени гъсти вежди.

— Върви вкъщи, Океане! Кажи на Полибий, че имам работа.

Ръката пусна рамото ѝ. Носилката тръгна, носена от шестима роби с императорските цветове, облечени в бели туники с пурпурна ивица по средата на гърба. Зад тях пристъпваха двама войници от дворцовата стража. Клавдия знаеше какво да прави. Трябваше да върви

след носилката, докато тя спре и Анастасий се покаже да я посрещне. Пътят като че ли нямаше край. Минаха през няколко пазара, където сякаш се беше струпал целият свят. Продължиха по сенчести колонади, където търговци крещяха и хвалеха стоката си — обущари и търговци на лен, продавачи на бронзови съдове и дребни сечива, разносвачи на горещи наденички, момчета, които предлагаха хляб и фурми, жени с подноси с плодове и зеленчуци, писари, предлагащи услугите си на селяни, или готови да напишат няколко думи на нечий син във войската. Навсякъде се носеше оглушителна врява — просяци, търговци на евтини джунджурии, гадатели и продавачи на птици, чирикащи на собствения си неразбираем език. Куцукаха старци, подпрени на тояги. Една млада жена със струпани пред нея зелки оглеждаше толкова лъстиво мъжете, че Клавдия ехидно се запита зеленчука ли продава тя или себе си.

Най-подир носилката на Анастасий навлезе по една уличка и стигна до градината на някаква кръчма. Той слезе и Клавдия го последва. Мястото беше доста по-просторно и по-изискано обзаведено от „Магариците“. Рисунките по стените и пода подсказваха за света на чувствените удоволствия: Бакхус, в единоборство с Меркурий, Венера се готви да лови риба; двама млади сатири танцуваха с кутре, стиснали в дебелите си пръсти огромни гроздове. Кръчмарят зашляпа към тях. Той позна Анастасий, който само щракна с пръсти и мъжът ги отведе по един застлан с плочи коридор в малка, отделена от другите стая.

Клавдия влезе след Анастасий. Той изчака, докато кръчмарят донесе две чаши с разрежено вино и глинени съдове с плодове, после със знаци ѝ нареди да седне на стола срещу него. Загледа я тъжно. Клавдия почувства безпокойство. Погледът му беше изпитателен, сякаш свещеникът я виждаше за първи път. Тя се запита какво ли не е наред, но потисна тръпките на страха. Стори ѝ се, че разбира този поглед! Елена и съветниците ѝ бяха обсъдили всички възможности от миналата нощ. Дали не подозираха нея? Спомни си думите на Домацила, както и първото правило, което научи като шпионка: „Не се доверявай на никого!“. В началото, когато Константин още не бе облякъл пурпура, тя беше работила с шпиони, които се опитваха да извадят мед от всяко гърне, мъже и жени, опитващи се да служат на повече от един господар. Лицето ѝ остана спокойно под острия поглед

на Анастасий. В края на краищата, как можеше да го обвинява? Тя присъстваше, когато Домацила умря. Беше поднасяла виното.

— Вярваш ли ми? — попита Клавдия със знаци.

Никакъв отговор.

— Ако не ми вярваш — повтори Клавдия, — трябва да ме освободиш.

— Никога няма да те освободят — дойде отговорът на пръстите. — *Usque ad mortem*: чак до смъртта.

— Трябва да ми вярваш! — настойчиво повтори Клавдия. — Не бива да правиш онова, което убиецът иска!

— Какво е то? — полюбопитства Анастасий.

— Да ни накара да се хванем за гушите, да посее такова недоверие, че да не можем нищо да сторим — като това, което става в момента! — разпалено заяви тя.

Анастасий въздъхна. Този път той артикулира отговора си с устни, като подчертаваше думите със знаци.

— Ние ти вярваме. Но императрицата е объркана. Поискахме съвет от свещеника Силвестър.

Анастасий замълча и се усмихна леко. Клавдия пак се запита дали той знае за отношенията ѝ с този могъщ пратеник на християнската общност.

— Императрицата — продължи той, като сега използваше и двете си ръце, за да общува с Клавдия, — му разказа всичко. Ето какво мисли Силвестър. — Той замълча и очите му се разшириха: — Силвестър мисли, че сикарият е прокълнатата душа, обладана от ярост и гняв. Той води своя собствена война срещу императрицата.

Клавдия кимна. Беше съгласна с това.

— Освен това той е много изкусен — продължи Анастасий. — Всички тези убийства, да... Той може да получи голяма награда от враговете на императора, но го прави не само заради парите, а и защото това му харесва.

— Защо казваш „той“? — запита Клавдия. — Би могъл да бъде и жена!

Анастасий поклати отрицателно глава.

— Свещеникът Силвестър посочи, че миналата вечер не са виждали никаква жена край Домацила, в това сме сигурни.

— Но отровата би могла да бъде дадена по-рано през деня!

Анастасий пак не се съгласи:

— Затова исках да се срещна с теб. Трупът на Домацила беше внимателно огледан. Самата императрица милостиво се съгласи да се погрижи за погребението. Отровата е извлечена от някакво растение и убива за съвсем кратко време. Много е рядка, донесена е от Сирия.

— Значи, трябва да ѝ е била дадена по време на пиршеството?

Анастасий кимна в знак на съгласие.

— Има и нещо друго. — Той се размърда на стола си. — Силвестър научил от свещеници от Изтока, че Лициний струпва войски по границите си. Сякаш владетелят на Източната империя знае, че нещо трябва да се случи.

Анастасий доизпи чашата си и стана. С едната си ръка стисна рамото на Клавдия, а с другата отново започна да рисува знаци във въздуха.

— Сикарият трябва да бъде подмамен и заловен. Такова е желанието на императора, Клавдия.

Той излезе от стаята. Клавдия го изчака да напусне кръчмата, сетне си тръгна и тя. Вървеше по главните улици, като понякога спираше, за да погледне назад през рамо, докато се успокои, че никой не я следи. Стигна до уличката, която водеше към „Магариците“ и стреснато подскочи, когато от един дюкян изскочи някакъв човек. Беше Парис. Той сложи пръст на устните си и ѝ направи знак да влезе. Лицето му пламтеше, очите светеха.

— Клавдия, мъжът с червения бокал!

— Какво за него? — настойчиво попита тя.

— Мисля, че мога да помогна. Тази вечер ще представяме една пиеса на Есхил. Носят се слухове, че може дори да бъдем повикани в двореца. Ще бъдеш там, нали?

— Защо? — попита Клавдия. — Това какво общо има с мъжа, когото търся?

— Може би той ще бъде там, Клавдия! — протегна ръка Парис. — Бъди моя гостенка довечера! Защо да не вземеш някоя малка роля? Така ще можеш да наблюдаваш публиката.

— Откъде знаеш това? — полюбопитства Клавдия.

— Един човек от нашата трупа е разпознал някакъв войник миналата вечер.

— Някой от императорската гвардия ли?

— Офицер. Носел превръзка на китката, но тя се смъкнала. — Той се ухили: — Сама знаеш колко наблюдателни са актьорите! На моя човек това се сторило странно — този знак се носи от поклонниците на Митра, докато императрицата предпочита да се заобикаля с християни.

Клавдия усети как стомахът ѝ се свива от вълнение.

— Не мога да остана повече тук, Клавдия. Да се срещнем около час след първото представление край гробницата на Квинтилиан на Апиевия път. Знаеш ли къде е?

Клавдия си спомни огромния мраморен саркофаг с гротескни глави по ъглите. Беше на тихо, усамотено място в гробищата, на което влюбени двойки обичаха да си устройват срещи.

— Ще си направим закуска на открито — предложи Парис. Той прочете несигурност в погледа на Клавдия. — Виж какво, ако искаш, вземи със себе си Океан или Муран, не ме интересува, или някоя приятелка. — Парис опипа ключа, висящ от врата му. — Аз ще доведа Мак.

— Кого?

— Актьорът, който го е видял. Той е изплашен.

— Защо?

— Когато нашите актьори се смесиха с публиката, този офицер приближил до Домацила. Разбери ме! — разпери ръце Парис. — Мак е в театъра. И той като мен е изплашен. Ще говори само, ако е колкото може по-далеч от останалите.

Той се обърна, влезе обратно в магазина и доведе оттам дребен тантурест човечец.

— Това е Калист, той е добър готвач и има зорки очи. Бях ли тук с Мак?

Магазинерът кимна.

— Е, разкажи на господарката!

— Той си тръгна уплашен и извика на Парис, че ще говори само, ако е достатъчно далеч от града.

Клавдия кимна:

— Ще бъда там.

— Чудесно! — засмя се Парис и отпрати Калист. — Аз ще донеса храна, а ти ще се погрижиш за виното. — Актьорът вече се канеше да се обърне, но после вдигна ръка до устните си: — О, и

оттам ще отидем право в театъра! — Той се усмихна: — Затова искам да облечеш красивата синя туника, тя ти отива.

И си тръгна.

— Ще бъда там! — подвижна след него Клавдия. — Само ми дай малко време!

Парис вдигна ръка в знак на съгласие, а Клавдия се върна в „Магариците“. Океан бе оставил таблата с чашите и кърчазите и се мусеше в един ъгъл. С вдигнати нагоре ръце Полибий се караше на тавана. Клавдия се промъкна край него и се качи в стаичката си. Беше решила да се срещне с Парис и бързо се приготви. Изми се, гримира леко лицето си, взе нови сандали и туниката, която Домацила ѝ беше дала, и ги остави върху леглото. Туниката беше малко изцапана и тя се сети какво ѝ каза Парис. Отвори раклата и извади синята си туника. Попея я беше изпрала и закърпила. Клавдия вече се канеше да я облече, когато изведнъж ѝ стана студено, а стомахът ѝ се сви. Отиде до вратата, заключи я и легна на леглото и цялата се уви с наметката си.

Трябва да беше лежала поне два часа, без да обръща внимание на звуците откъм кухнята. В съзнанието ѝ се тълпяха безброй мисли и образи. Страхът се замени с яд, със студена решителност. Тя трябваше да изпълни дълга си, трябваше да направи всичко, което бе необходимо. Припряно се зае с тоалета си, взе малка кожена торбичка и пусна в нея кама. После взе тоягата си и слезе долу в залата за хранене. Като видя племенницата си, Полибий се накани да я нахока, но един поглед върху решителното лице на Клавдия го отказа от намеренията му.

— Чичо, трябват ми две малки шишета вино, от най-доброто, което имаш. И не ме питай защо. Ще изляза за малко, но искам да те помоля за една услуга. — Изчакай половин час, после ела да се срещнем край гробницата на Квинтилиан на Апиевия път. — Тя стисна ръката на чичо си. — Моля ти се! Моля ти се! Направи го за мен като награда, задето открих златото на Арий! О, и вземи Океан със себе си.

Чичо ѝ отиде в избата и донесе две шишета. Искаше му се да разпита Клавдия, но тя ги грабна от ръцете му и се втурна навън. Закъсняваше, но спря при аптекаря и си купи каквото ѝ трябваше. После, провирайки се между хората като малка мишка, както я наричаше Елена, тя затърча по улиците, излезе от града и тръгна към Апиевия път. Там не беше оживено, повечето от търговците вече бяха в

града и щяха да минат няколко часа, преди да привършат работата си. Отклони се от широката улица и се насочи към Града на мъртвите. Измина още половин миля и най-сетне доближи кипарисите, които хвърляха сянка върху гробницата на Квинтилиан. Спря, пооправи се и започна да се промъква напред.

Парис я чакаше. Вече беше разстлал ленено платно на земята и бе извадил кошница с храна. Стана, когато Клавдия приближи, хвана я за ръка и я целуна по двете бузи. Изглеждаше объркан, дори смутен.

— Донесе ли виното?

Клавдия кимна и му подаде малката амфора с бяло вино.

— А ние донесохме чаши! — продължи Парис. — Малки са, но ще свършат работа.

Напълни една и я подаде на Клавдия. Тя я вдигна до устните си и се престори, че отпива.

— Къде е Мак?

— Скоро ще бъде тук.

Тя се засмя:

— Океан също.

— Добре, тогава ще ги изчакаме. Имаше ли проблеми, докато идваше? — попита Парис. — Съжалявам, че времето беше толкова малко.

Клавдия оглеждаше женственото му лице: меката маслинова кожа, високите скули, блестящите очи и черната къдрава коса, която падаше на къдрици по врата му.

— Защо не хапнеш? — покани я той.

— Аз... не съм гладна!

Очите му изпитателно се обърнаха към нея:

— Да не би да е станало нещо?

— Не, не, какво да е станало?

Клавдия приближи до надгробните камъни, някои мраморно бели, други — посивели и напукани. Денят беше облачен, слънцето ту се скриваше, ту се показваше. Какво уединено място бе избрал Парис: идеално за убийство.

— Откъде си? — попита тя.

— Всъщност от Капуа, но доста съм пътувал.

— А родителите ти?

Едва тогава забеляза промяната в изражението му — бягащият поглед, присвитите устни.

— О, те умряха, докато бях малък.

— Как умряха?

Погледът му стана предпазлив.

— Притежаваха малък чифлик, нищо особено, неплодородна земя и малко лозя. Времето беше размирно. Една сутрин отидох да си играя в нивите. Бях сам-самичък. Имаше лек ветрец, който първи донесе към мен ужасната миризма на изгоряло. Денят бе прекрасен, Клавдия, небето беше тъмносиньо и аз видях как към него като мръсен отпечатък от пръст се издига черен облак. Бях съвсем малък, на не повече от четири години, но усетих, че нещо не е наред и затичах натам. Чифликът беше доста усамотен. Войниците, метежници, вече бяха убили баща ми. Къщата гореше и те изнасилиха майка ми, преди да прережат гърлото ѝ. Аз гледах иззад една пристройка.

Парис протегна чашата си и Клавдия пак я напълни.

— Продължих да се крия. В останалото няма нищо необикновено. Тръгнах да прося храна, тогава се появи група пътуващи актьори. Те ме взеха и... — сви рамене той, — оттогава съм това, което съм.

— Уби ли онези хора? — попита Клавдия.

— Какво искаш да кажеш?

— Войниците, които убиха баща ти и изнасилиха майка ти? Разбра ли към кой полк са се числели? Или кой е бил командващият офицер? Откри ли ги, уби ли ги?

Парис се наведе към нея, в очите му имаше удивление:

— Откъде знаеш?

— Просто помислих, че трябва да си ги убил.

Клавдия отвори шишето с червеното вино и напълни чашата му. Парис откъсна една пилешка кълка и започна да я гризе. Клавдия забеляза как бързо пиеше виното си. Тя имаше достатъчно време, нямаше къде да бърза.

— И ти харесваш синия цвят, нали? — каза тя. Погали туниката си: — Нали ме помоли да я облека.

— Да, да, помолих те.

— А кога си ме виждал в нея преди?

Парис свали чашата си:

— О, Клавдия, не бъди заядлива! Когато претърсвахме „Магариците“ — ухили се той, — аз естествено избрах твоята стая. Погледнах в раклата, където държиш дрехите си.

— Не, тя не беше там! — отвърна Клавдия. — Бях я дала на Попея да я изпере. А тя я занесе в помещението с баните, за да почисти петната.

Протегна се и пак напълни чашата му.

— Какво говориш, Клавдия?

— Два пъти съм обличала тази туника, Парисе! Днес и, колкото и да е странно, когато дойдох тук да се срещна с християнския жрец Силвестър в катакомбите. Добре си спомняш този случай, нали?

Парис започна да става нервен и пак надигна чашата. Клавдия разбра, че опасността е отминала. Беше пил достатъчно. Трябваше още половин час, преди отровата да започне да действа, но очите му вече я гледаха сънливо.

Той поклати глава:

— Не знам за какво говориш.

— Ти си актьорът Парис, но ти си и сикарият — професионален убиец. Съчетавах двете роли. Ти можеш да се превръщаш и в мъж, и в жена, и в старец, и в младеж, в просяк или в конте, в любител на изкуството или в сериозен учен. Съмнявам се дали знаеш коя е истинската ти роля. Ти имаш вкус към убийството. Внезапно връхлитащата смърт ти носи наслада — продължи Клавдия, — и ти дава усещане за могъщество. Смъртта е твоята професия, задачата, която трябва да изпълниш. Само боговете знаят как те е срещнал Максенций. — Клавдия се размърда върху тревата, земята беше твърда и покрита със ситни камъчета. — Ти се приемаш за някакъв демон на отмъщението. Не би започнал да убиваш заради когото и да е. На теб ти трябва защитата на закона, или поне на онези, които го налагат.

Парис въртеше чашата в ръце и втренчено я гледаше.

— Ти си убил един от противниците на Максенций и така си спечелил доверието му, нали? Разказал си на императора как си го извършил и си му предложил, ако пак има нужда от такива услуги, да влезе във връзка с теб чрез онази вещица Локуста.

— Локуста! — възкликна Парис.

— Да, онази порочна жена, собственичката на „Троянският кон“. Там си получавал и поръчката, и платата си. Вероятно си я накарал да

се страхува до безумие от теб. Чудесен живот си имал, Парисе! Трябва да си много богат с цялото онова злато и сребро, което си спечелил и скрил. Но всичко си има своя край, разбира се. Твоята слава растяла, а звездата на Максенций гаснела. Константин и Елена пристигнали от Медиолан. Те сигурно са знаели за теб, или поне императрицата е знаела. Един от шпионите ѝ се промъкнал в града с нова поръчка: Максенций ще загине в сражението и когато това стане, императрица Елена не желае в Рим да има каквато и да е съпротива срещу любимия ѝ син.

— Но Север беше убит от жена! Всички го знаят!

— О, стига, Парисе, с малко коприна, една перука, малко грим и дамски обувки ти можеш да минеш за прилична куртизанка. Север загина и сигурно си се почувствал като единствения петел в кокошарника! Един работодател си отива, но на негово място идва друг.

Парис притисна длан към корема си.

— Но Елена те е използвала, а после поискала да си разчисти сметките с теб. Поканила те на среща във вилата на Домацила. Обаче нашият Парис е хитър като лисица. По някакъв начин, не знам как, ти си убедил някой друг да заеме мястото ти. Вероятно си го подкупил със злато и сребро, казал си му, че няма от какво да се бои. Кой беше той, Парисе? Някой, когото си съблазнил, който е бил готов да направи всичко, за да се сдобие с благоразположението ти? Ти умело се преструваш — не каза ли ти на Йол и Калист, че и на Мак какво да разправят? Те са готови да сторят всичко за Парис! Както и онези бандити, които ни следяха онази вечер, цялата малка драма, поставена отново от талантливия Парис!

— Но ти говореше за Елена?

— А, да, подозренията ти се оказали верни. Мнимият сикарий бил убит от Бур, а окървавеният му труп — захвърлен в Тибър.

Клавдия се наведе напред. По челото на Парис бе избила пот.

— Ще ме оставиш ли да довърша разказа си?

Тя измъкна една кожена торбичка и извади къса кама за намушкване.

— Иначе мога да бягам и да се защищавам, Парисе!

— Тогава довърши разказа си, Клавдия! Това е забавна пиеса!

— Не, Парисе, никак не ти е било забавно на теб, човека, изпълнен с такава арогантност! Бил си обзет от ярост! Как смее някой да заплашва великия Парис, сикария? Онзи, който решава кой да живее и кой да умре? Някаква си императрица от долен произход? Дъщеря на кръчмар? Ти даде урок на Елена и Домацила. На Елена заради заговорите ѝ, на Домацила, защото беше съучастничка на Елена.

— Но аз харесвах тази глупава дебела кучка!

— Ти имаш лице на Адонис, Парисе, но сърцето ти е от студено желязо. Нашият благороден император харесва нежна, благоуханна плът, така започнаха убийствата. Дамите на Домацила бяха лесна плячка. Ти можеш да се преобличиш като богат мъж или като жена, за да ги примамиш на някоя тайна среща, а после да ги убиеш.

Парис потисна прозявката си.

— Единственото, което ме интересува — продължи Клавдия, — е Сабина, убита в императорските покои. Знаем, че при нея е влязла някаква жена: това си бил ти. Но как се справи със стражата?

Парис сънено се усмихна.

— Обзалагам се, че си имал нахалството да напуснеш по същия начин, както си влязъл, но този път незабелязано.

Отново същата усмивка.

— Сабина, разбира се, те е пуснала да влезеш. Помислила е, че те изпраща императорът, или Домацила; убийството ѝ трябва да е станало бързо. И разбира се, нещастната Фортуната. В нея ти още от самото начало си разпознал, както разпозна и в мен, шпионката. Почерпил си я с вино и сте вечеряли заедно. Тя била достатъчно безразсъдна да отиде в „Троянският кон“. Нищо не открила, разбира се. Но когато се връщала у дома си, видяла нещо невероятно. Съмнявам се, че си ходел на срещите си с Локуста облечен, както сега. Веднъж си бил старец, друг път просяк или слуга, понякога дори жена, облечена в благовонна коприна. Точно такъв те е видяла в онази нощ Фортуната. Разпознала те е в носилката, въпреки маската ти.

— Няма закон, скъпа моя — прекъсна я Парис, — който да постановява, че нямам право да се облека като жена и да обикалям града в носилка!

— О, сигурна съм, че Фортуната си е помислила същото, но после това я накарало да се замисли. В края на краищата, тя те видяла в квартал, в какъвто човек навярно рядко може да види благородници.

Обзалагам се, че се е запитала дали отиваш в „Троянският кон“, или се връщаш оттам. Разбира се, може да е имало и някои незначителни клюки, които тя да е подочула, може да е имала и инстинктивното усещане, че нещо не е наред. Затова бедната Фортуната трябвало да умре. Арогантен както винаги, ти си искал да дадеш на императрицата урок, да ѝ покажеш, че никой не може да те преследва. Затова си прерязал гърлото на онази нещастна жена и предрешен като касапин или носач, тайно си внесъл трупа ѝ в кланицата зад двореца. Оставил си тялото да виси като предупреждение, както селянинът оставя да висят уловените плъхове, а сетне си се върнал към другите убийства. Като животно, което бавно напредва към тучната паша, ти все повече и повече си се приближавал до двореца.

Парис поклати глава и се подпря с ръце на тревата.

— Бих могъл да те убия! — изпелтечи той.

— Мили ми Парисе, — подигравателно се засмя Клавдия, — не би могъл да убиеш никого! Аз ти дадох две отрови: от едната в бялото вино леко те унася на сън.

— А в червеното?

— О, нещичко, което няма да те убие, освен ако решиш да се движиш рязко — да нападнеш или да скочиш да избягаш.

— Хитра малка кучка!

— Не, Парисе, изплашена малка кучка! Ти ми каза да доведе някого със себе си тук, но знаеше, че няма да го направя. — Клавдия сви рамене: — Но дори и да бях довела някого, той или тя също щеше да умре!

— Ти прие играта. Можех да те убия пред всички.

— Не, Парисе! Не мисля, че би могъл. За теб убийството е това, което е добрата храна за други. Ти обичаш да го обмисляш, да го вкусваш с наслада. Подозирам, че нашата среща би била един приятен следобед с хапване и пийване. Ти щеше да наругаеш Мак, че не идва, но щеше да обещаеш да идем да го потърсим. Междувременно, щеше да ме забавляваш с някаква песен или стихотворение, а сетне, точно когато реша, че е време да тръгнем... — Клавдия остави чашата си на земята: — Щеше да си доставиш удоволствието да ми оставиш малко време, в което да разбере истината. Да осъзная каква изключителна личност си, да призная, че съм била победена и измамена, че ти си по-добрият, по-бързият, по-хитрият. Ти си ловец, Парисе! Ти ходиш на лов

за човешки същества. Щеше да ме убиеш и да направиш с мен същото, което и с Фортуната: щеше да ме окачиш на някой клон, може би със забодено на туниката ми проклятие, може би с предупреждение, че още повече си се приближил до императрицата. Щяха да минат дни, преди да се разбере, че ме няма. И кога щеше да нападнеш Елена? Тази нощ? Ти си хитър и жесток, с ледено сърце. Елена или Константин, а може би и двамата щяха да бъдат твоите последни жертви.

— Защо говориш така?

— Ти уби Локуста, защото е дошло времето за сбогуване. Независимо от успехите ти тук, Рим е започнал да ти омръзва. Старата вещица е трябвало да млъкне завинаги, преди да тръгнеш на път. Но накъде? В Никомедия? Да получиш възнаграждението си от Лициний?

— А Домацила? — по нищо не личеше Парис да е уплашен.

Клавдия се запита дали той действително вярва, че е отровен. Актьор до мозъка на костите си, толкова откъснат от реалния свят, Парис навярно мислеше, че всичко това е някаква инсценировка, някакъв сън.

— Домацила е била лесна жертва. Погрижил си се да те поканят, свършил си работата си, а когато всички са мислели, че актьорите се приготвят да си тръгват, си се промъкнал по коридора до стаята ѝ с винен мях, пълен с кръв. Заключените врати не са проблем за теб, нали, Парисе? Навярно носиш със себе си всякакви приспособления, за да получиш достъп до едно или друго място. Ето защо се справи толкова добре с нашето разследване в „Магариците“. Предполагам — присмя се тя, — че ако човек има престъпен ум, той лесно може да преценява постъпките на другите престъпници.

— А ти имаш ли престъпен ум, Клавдия?

— И у мен има нещичко от теб.

— Ако става въпрос за мен — подметна той, — щеше да получиш повече от нещичко!

— Да, защо не? — разпалено потвърди тя. — Кражби, убийства, изнасилвания. Твоята собствена лична война срещу света, а, Парисе? Продължавал си да разиграваш тази ужасна драма, на която си присъствал като дете!

За първи път, откакто се бяха срещнали, Парис изтърва нервите си. Устата му се озъби и той щеше да се хвърли към нея, но Клавдия насочи към лицето му камата си.

— Обещавам ти — прошепна тя, — че разказът ми няма да бъде много дълъг!

— Говорехме за Домацила, нали?

Парис пак се отпусна на тревата с кръстосани крака. Умираш, помисли си Клавдия. Аз те убих, а ти дори не го осъзнаваш.

— Искам да поговорим и за Полибий, за чичо ми; ти си донесъл онези изменнически пергаменти в „Магариците“, както си ги носил и в други кръчми, за да раздухаш пламъка на мълвата в Рим.

— О, я остави това! — потръпна Парис. — Хайде да си говорим за Домацила!

— Чудесно тогава, за Домацила. За твоите актьори и за маските им.

---

[1] Публий Овидий Назон, „Метаморфози“, НК, Сф., 1974, с. 97, превод Г. Батаклиев. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

Кой ще пази пазачите?

Ювенал, „Сатири“,

IV

Клавдия замълча. Обърна се и погледна през рамо. Стори ѝ се, че е чула някакъв шум и изведнъж се запита дали Парис е дошъл тук сам. Разбира се, че бе дошъл сам. Погледна го. Трябваше да побърза, защото отровите вече действаха: мургавата му кожа бе започнала да посивява, по високите му скули беше избила пот.

— Убийството на Домацила е било лесно, с всички тези маскирани актьори. Не убеди ли някого от трупата си да си размените маските? И когато актьорите се смесиха с гостите, ти не седна ли до дебелата Домацила? Тя е била опиянена от виното, жизнерадостна и вече през ум не ѝ минаваше мисълта за някаква опасност. Предполагам, че си ѝ предложил специално приготвен захаросан плод или бонбон, а може и зърно от грозде, или кой знае какво. Тя го е изяла, а ти си се върнал сред другите актьори. Всички вие непрекъснато слизахте от сцената и пак се качвахте на нея, скривахте се зад декорите, разменяхте маските си. Никой в действителност не би могъл да каже кой къде се намира или къде е отишъл. А накрая Домацила започна да агонизира. Както агонизираш ти сега.

— Какво?

Парис се хвана за корема и се наведе напред.

— Скоро ще започнеш да усещаш действието на отровите, които ти дадох. Избрах ти нещо, подобно на онова, което е погълнала Домацила. По-добре е по този начин, Парисе! Константин щеше да те разпъне на арената. А това е и възмездие за Домацила, Фортуната, Сабина и другите. Както и за мен!

Парис потръпна, усетил болката във вътрешностите си.

— Ти ме проследи дотук, нали? — продължи Клавдия. — Когато дойдох да се срещна с жреца Силвестър? Успях да ти избягам, но сложих тази тояга направо на подземния коридор. По-късно в града ти имаше безочieto да ми върнеш тоягата. Когато за първи път се видяхме, ти нарочно вдигна нагоре глезените си, за да ми покажеш, че по тях няма никакви натъртвания. Така искаше да се застраховаш срещу всякакви подозрения. Обаче в онази сутрин ти си бил преоблечен като войник. Като войник си бил облечен и вчера, когато предаде онова предупреждение за Домацила.

Парис дълбоко пое дъх, защото болката понамаля.

— Не съм предполагал, че това ще завърши така! — промълви той.

— Онази сутрин в катакомбите ти носеше ботуши, нали? — продължи Клавдия. — Здрави войнишки походни ботуши, които пазят глезените. А аз бях толкова лесна за проследяване с онази съдрана и изпоцапана туника. И когато я спомена... — това беше единствената ти грешка. Тя ме накара да се замисля. Колкото до случилото се под Колизея, о, то беше прекалено жестоко. Ти знаеше всичко за мен. Платил си на някакъв хлапак да ме подмами долу по време, когато при дивите зверове нямаше никого.

Парис дишаше дълбоко, сякаш се опитваше да овладее замайването си. Самата тя усещаше студ в присъствието на този убиец. Три пъти той бе опитал да отнеме живота ѝ и ако не беше сгрешил, споменавайки туниката ѝ, навярно вече щеше да е изпила отровата или да лежи удушена.

— Мога да се спазаря за живота си — Парис притискаше ръка към корема си — Ние двамата с теб, Клавдия, можем да си помагаме. Мъжът с червения татуиран бокал. Аз ще ти го намеря.

— Не мисля, Парисе. Ти не делиш с никого. Сега обещаващ, но предполагам, че после би ме убил. После ще убиеш и императрицата и ще напуснеш Рим. Тогава Медиолан или друг някой град ще се запознаят със сикария. Цял живот убийства и добра печалба.

Клавдия стана. Взе шишетата с вино, изпразни ги върху постланото на земята платно и се отдалечи.

Парис я повика по име, но тя не му обърна внимание. Седна на една гробница и се зачете в надписа: посвещение на някакъв конник^[1]. Съсредоточи вниманието си върху изсечените букви и майсторската

рисунок на възседнал кон войник, който намушка с копие варварин с изкривено лице. Само веднъж се обърна. Парис се бе прострял върху платното, сякаш се опитваше да пролази след нея. Слънцето вече грееше по-силно. Клавдия вдигна лице към небето. Когато всичко това свършеше, тя щеше да припомни много неща на императрицата, о, да, щеше да ѝ ги припомни. Разсеяно се запита дали ще може някога да залови мъжа, който уби брат ѝ и жестоко изнасили нея. Чу звук, който напомняше вика на ранено животно, но си наложи да остане на мястото си. Нищо не можеше да направи.

След малко стана и се върна. Парис лежеше в центъра на платното, очите му безжизнено се бяха вторачили в небето, устата зееше. Кожата на лицето беше покрита с петна, от ъгъла на устата му се стичаше струйка повърнато. Тя клекна и сложи ръка на врата му, за да потърси пулса. После взе кожената му торба и изсипа съдържанието ѝ върху тревата: малки бурканчета с грим, две-три перуки, фалшиво плешиво теме, два плаща, кама и въже, вероятно маскировка, но нищо, за което би могъл да бъде обвинен. Приседна на пети — нещо липсваше. Парис не успя да ѝ каже как проникваше в императорските покои? И защо Домацила нае трупата му?

Клавдия взе една перука, от която се излъчваше лек аромат. Парис беше съвършен актьор, неуловим почти като дух, той можеше да се промъкне навсякъде, където поиска. Високо заявяваше, че не понася вида на кръв, но през цялото време беше стоял в Колизея. Съзнателно бе предизвикал гнева на Максенций, когато беше подушил, че императорът ще падне. Погледна пространия на земята труп.

— Само си се престорил, че бягаш от Рим — тихо промърмори тя, — и си изиграл любимата си роля на уплашен заек. Всъщност си можел да се вмъкнеш навсякъде, където пожелаеш.

Тя цъкна с език. Парис би трябвало да има закрилник. Някой, който да му помага. Стана и огледа трупа. Видя пълна кесия с монети и я пхна в торбата си. Опипа дрехите му. Къде беше ключът? Парис винаги го носеше на врата си! Сега верижката беше разкъсана. Дали го е откъснал по време на агонията си, или се е опитал да го скрие? Клавдия пхна ръка под туниката и напипа ключа. Беше от бронз, малък и плътен.

— Не е ключ за врата! — прошепна Клавдия. — Твърде малък е. Парис винаги държеше под око тайните си.

Пусна ключа в торбата си, взе шишетата и ги разби в някакви камъни. Калаените чашки пъхна в пукнатините на една изоставена гробница. Махна храната и като зави трупа в платното, го замъкна в сянката на дърветата. Вдигна вещите си и тръгна обратно по пътеката към Апиевия път. Вече го приближаваше, когато чу да викат името ѝ: Полибий, а зад него Муран, бързаха към нея.

— Какво става, Клавдия? — Чичо ѝ я сграбчи за раменете. — Изглеждаш бледа. С кого си се срещала? Доведох Муран — Океан е в немилост.

— Знаеш ли гробницата на Квинтилиан? — отвърна Клавдия. Опита се да не поглежда Муран в очите. Чувстваше се виновна за предишните си подозрения към него.

— Да, знам я. Край нея растат няколко дървета.

— Вървете там! — Тя стисна чичо си за ръката и се вторачи в него. — Парис е мъртъв! — каза тя. — Примами ме тук, но аз го убих!

— Какво е станало? — Муран застана до чичо ѝ и се приведе над нея: — Убила си Парис?

— Той искаше да ме убие. Парис е сикарият.

— Но, Клавдия, той е известен актьор!

— Вече не е! — леко се усмихна Клавдия. — Не докосвайте храната, отровена е. — Тя извади от торбата онова, което бе купила от аптекаря. — Изхвърлете това — помоли, — но внимавайте. Аз трябва да ида в града.

— Ще дойда с теб! — предложи Муран.

— Не, няма! — срязва го Клавдия. — Тази работа още не е привършила. Най-добре ще е да знаеш колкото е възможно по-малко.

Двамата се канеха да ѝ възразят, но Клавдия ги заобиколи и тръгна. Чичо ѝ я повика, тя само вдигна ръка и забърза към градските порти. Когато стигна до театъра на Зосина, един пазач се опита да я спре на вратата.

— Аз съм приятелка на Парис! — излъга тя. — Той ме праща! — Тя извади ключа. — Искате да му занеса нещо.

— Изпратил те е с това ли? — възкликна вратарят. — Тогава ти наистина трябва да си приятелка на Парис. Той винаги го носи на врата си и никога не го дава на друг.

Вратарят я пусна да влезе в театъра. Един слуга я заведе до стаята на Парис — малко, напомнящо килия помещение зад главната

сцена. Мебелите не бяха много: прост нар, маса и столове.

— Да остана ли с теб? — попита слугата.

— Не — отговори Клавдия. — Нали знаеш какъв е Парис!

— И още как! — отвърна слугата. — Ти трябва наистина да си нещо особено! Той не позволява на никого да влиза тук.

Като затвори вратата, Клавдия започна да претърсва стаята. По полиците имаше няколко глинени съдове и мръсни пергаментови свитъци, списъци с онова, което актьорът бе купувал. Тя намери плетен кош, пълен с интересни неща: женски дрехи и сандали, войнишки шлемове, наколенници, ботуши, легионерски кожен походен колан за оръжия, най-разнообразни перуки. Гърненца с грим и туш за очи, женски благовония и гримове. Въпреки че стаята беше малка, Парис грижливо бе подредил различните вещи. В единия ъгъл имаше легионерски щит и копие; на една кука висеше меч в ножница. И което бе още по-интересно, откри различни пропуски, подпечатани от държавни чиновници или от офицери.

— Ето как си обикалял из града! — прошепна Клавдия.

Парис бе флиртувал и с мъже, и с жени, за да се добере до своето. Ровейки сред вещите му, Клавдия опипа под леглото — още костюми, вехтории, но нищо особено. Тя седна на един стол и се вторачи в тавана. Изглеждаше доста здрав. Почука по всички стени, покатери се на един стол и докосна с длан студената варова мазилка. Слезе от стола и се усмихна на кухия звук, който се разнесе, щом стъпи на пода. Той беше от полирани дъски, една от които бе поизтрита. Тя започна да лази на четири крака. Продължи да търси и издърпа леглото.

Едва тогава видя парчето твърда щавена кожа в единия ъгъл. Изглеждаше заковано, но тя доста лесно го издърпа и пред нея се показа малък отвор. Бръкна и опипа вътре. Още дребни вещи. Пръстите ѝ докоснаха малка метална кутия. Издърпа я и се опита да отвори ключалката с малкия ключ. Ключът се превъртя и отвори кутията, като разсипа съдържанието ѝ на пода. Първият свитък беше тъкмо онова, което очакваше — къс пергамент с императорския печат, който даваше право на Парис да отива навсякъде, където пожелае. Други пергаменти, по-изтрити и пожълтели, бяха с печата на Максенций или на някой от чиновниците му. Сетне Клавдия разгъна малък свитък, пристегнат с пурпурночервена лента. Бяха само три

документа, двата подписани от Север и с дата само няколко седмици преди битката при Милвийския мост. Третият беше по-интересен. Клавдия проследи списъка с имена: Фортуната, Домацила, нейното собствено и някои други, включително и на гладиатора Муран. Всяко от тях, според бележките, беше на шпионин, нает или от Елена, или от сина ѝ.

— Не е чудно, че си знаел толкова много! — прошепна Клавдия.

Тя взе ръкописите и ги пхна в торбата си, върна сандъчето обратно на мястото му и подреди стаята. После се отправи към „Магариците“. Не отговори на потока въпроси и се качи направо в стаята си. Втренчено гледаше през прозореца към градината, когато Муран почука на вратата и влезе.

— Не трябваше да убиваш Парис! — каза той. — Божествената Августа щеше да го разпитва с дни.

Тя го погледна през рамо:

— За какво, Муране? За да бъдат арестувани и разпънати на кръст и други ли? — Седна на един стол: — Защо не ми каза? — Тя разпери ръце: — Няма защо да крия. Шпионка съм на императорите. Работя за тайните им служби.

— Нямахше нужда да го казваш... — отвърна Муран.

— Защо? Ако е нужно, ще го кажа пак. В какъв странен свят живеем, нали, Муране? Всеки дебне другия и никой не се доверява никому. Хайде, седни на леглото! Не мога да гледам все нагоре към теб, заболява ме вратът.

Муран се подчини.

— Значи, Фортуната не беше твоя сестра, нали?

Муран отрицателно поклати глава.

— Вероятно сте работили в двойка. Права ли съм?

— Поставяха ни общи задачи.

— А ти подозираше ли Парис?

— Не. — Гладиаторът въздъхна: — Фортуната беше много самонадеяна. Рядко споделяше сведенията, с които разполагаше. Искаше да спечели благоразположението на императрицата. Но после, когато бе убита, сам започнах да се питам дали Парис не е намесен.

— Но той, разбира се, е бил прогонен от Максенций, а когато Север умрял, всички са мислели, че е в Капуа.

Муран сви рамене:

— Този човек беше същинска пеперуда!

— Не като теб, а, Муране? — пошегува се тя. — Аз наблюдавам хората, ти наблюдаваш мен. Бедната Януария си мисли, че идваш тук заради нея, но ти всъщност ме пазиш, нали? Дали противникът ти на Колизея не беше специално избран, за да можеш ти да победиш? След това започна да ме търсиш. — Клавдия се засмя: — Радвам се, че го правеше. Затова беше и във вилата на Домацила миналата вечер, права ли съм? — Изправи се и леко го целуна по челото: — Не, не е покана, това е моят начин да ти благодаря. Парис също ме очакваше там, но за да ме убие, не да ме целуне. Беше разбрал, че си там и затова се правеше на любвеобилен приятел. Какво значение е имало това за неговия студен ум? Вече е обмислял как на следващия ден ще ме покани на закуска на чист въздух. — Тя отиде до вратата и я отвори: — О, между другото, предай поздравите ми на Анастасий. Сигурна съм, че идеята да бъдеш мой пазач е била негова!

По-късно същия ден в една закътана част на императорските покои се проведе съвещание. Облечен в доспехи на военачалник, Константин бе седнал на походен стол, майка му беше до него и държеше ръката му. Присъстваха Бес, Крис и Руфин, както и Анастасий и Силвестър. Клавдия най-подробно описа какво се беше случило, като пропусна само някои подробности. Константин внимателно я оглеждаше със своите леко изпъкнали очи. Понякога върху грубото му лице се появяваше лека усмивка. Елена обаче беше бясна. Тя издаваше гнева си, като постоянно потупваше по пода с обувия си в сандал крак. Силвестър беше объркан, Крис и Бес изпитваха лека завист. Анастасий се усмихваше, сякаш да демонстрира задоволството си от постиженията на Клавдия.

— Е, той е мъртъв! — рязко оповести Елена, когато Клавдия приключи разказа си. — Ако можеше да бъде по волята ми, щяха да разпънат мръсника на кръст, за да го видят всички!

— Да, но така е най-добре! — извика Константин. — Парис беше обичан актьор. Актьори се появяват и си отиват, актьори изчезват. Парис изчезна и ще си остане изчезнал. Какво ме засяга дали е имал съучастник!

Клавдия поклати глава:

— Ако е имал съучастник, твое величество, той е в Никомедия.

— А, Лициний! — размаха пръст Константин. — В най-близко време ще трябва да му върна услугата. Ако човек може да купи един убиец, може да купи и двама! — Откъсна се от майка си и се наведе напред: — Много добре си се справила, малка мишко! Далеч по-добре, отколкото си представях, че можеш! Бес? — завъртя се той на стола си. — Държа да осигуриш и друг израз на моето благоразположение — по твоя преценка — императорът стана: — Да — въздъхна той, — опасността отмина. Мъчно ми е, че Домацила умря. — Изведнъж се изсмя: — Горките й питомки имат нужда от утеха!

Последван от Крис и Бес, той се поклони на майка си и се оттегли към покоите си.

— Типично за сина ми! — процеди Елена. — Опасността е преминала и за известно време той няма да мисли за нея. Но после ще се върне, Клавдия, и ще започне да ме разпитва за пропуските в твоя разказ.

— Какви пропуски, твое величество?

Анастасий вече не се усмихваше, а я гледаше предупредително.

— О, мишлето ми, много добре знаеш! Вярно е, съвсем вярно е, че преоблеченият Парис е извършил всички онези неща. Трябва да се е чувствал като бог Юпитер, приемайки какъвто му се иска облик, но той не беше бог! Искам да знам как е могъл да проникне толкова навътре в императорските покои и да убие Сабина!

Клавдия поклати глава:

— Твое величество, не знам. Навярно е подкупил някой страж или прислужник от двореца...

Елена присви устни, очите й блестяха от раздражение.

— Твърде вероятно, твърде вероятно! Но подкуп? — Поклати недоумяващо глава: — Съмнявам се. Имал е пропуск. Бих искала да знам кой му го е дал. Въпреки това, ти си действала чудесно, мишлето ми. Нали, Руфине?

Банкерът се усмихна. Беше се настанил в едно кресло и внимателно оглеждаше Клавдия, сякаш се опитваше да определи цената й.

— А Муран? — попита Клавдия.

— Да, мила, той е от моите хора — Елена се наведе и погали Клавдия по лицето. — Аз трябва да се грижа за малкото си мишле.

Наоколо има толкова много котки, нали? — Императрицата се изправи. — Ти знаеш колко те ценя, Клавдия! Анастасий, нека се порадваме на новините! Една разходка из императорските градини ще освежи мозъка ми. Силвестър, ще дойдеш ли с нас? И ти, Руфине?

Банкерът бавно се изправи на крака.

— Аз може ли да си вървя? — усмихнато попита Клавдия.

— Свободна си за известно време, мишлето ми. Върни се в „Магариците“. Кажи на любимия си чичо, че няма нужда да се бои от онези бандити, вигилите. Императорът няма да им прости, нито пък аз.

Елена погали Клавдия по косата и тръгна към изхода.

— Руфине, идваш ли? Или ще останеш да ухажваш момичето?

Руфин се засмя:

— Твое величество, искам сам да възнаградя тази забележителна млада жена!

Императрицата сви рамене и излезе. Силвестър хвърли предупредителен поглед към Клавдия и последва Августата. Клавдия стеснително остана на мястото си. Руфин отвори уста да продължи.

— Не тук, господарю! — прошепна Клавдия. — Може би в друга част на градината?

Банкерът се съгласи. Те тръгнаха по коридорите. Чуха как Елена вика прислужниците и излязоха през друга врата. Поеха по посипаната със ситни камъчета пътека и стигнаха до широка мраморна пейка, която гледаше към лехите. Във вдлъбнатината между тях имаше огромен, заобиколен от цветя фонтан: две девойки придържаха ваза, от които бликаше оцветена вода. Слънцето започваше да се снижава и вечерният ветрец носеше прохлада.

— Когато започна да говориш — промърмори Руфин, — запитях се какво трябва да направя. Да се хвърля на меча си? Да изпия отрова? Или да побягна у дома и да прережа вените си в топла вана? У теб ли са? Колко ще струват? Какво искаш?

Клавдия отвори торбата си и подаде документите, които бе взела от ковчезето на Парис.

— Това са оригиналите и аз не искам нищо.

Руфин в почуда я погледна. После присви очи и прехапа ъгълчето на устните си.

— Е, когато казах, че си забележителна млада жена, аз те ласкаех. Сега наистина го мисля. Всеки освен теб иска нещо.

Руфин извади малка кама изпод туниката си, срязва пергамента и грижливо накълца всички документи на малки парченца. После отиде при един мангал, изваден навън не да топли, а да възнеся на вълни аромата от уханните смоли, размесени с въглените. Като използва тогата си, банкерът вдигна капака и пъкна парчетата вътре. Намести капака обратно и се загледа как пламъците превръщат доказателствата в пухеста пепел, сетне бавно се върна и внимателно огледа земята да не е изпуснал нещо. После седна до Клавдия.

— Бих могъл да си тръгна и да кажа, че това никога не е ставало — прошепна той, — но ти заслужаваш повече. Изплашен съм, Клавдия! Аз съм банкер и подкрепям Константин. Но освен това съм и мъж с жена, деца, родственици. Беше ли в Рим през последните дни на Максенций? Това бе един непрекъснат кошмар. Не мога да си спомня дори дали слънцето светеше; приличаше на вечна нощ. — Въздъхна: — Навсякъде бъкаше от шпиони и доносници, Максенций вилнееше. Север се опитваше да намери пари за войската. Сърцето ми беше и сега е с Константин, и все пак не смеех да напусна Рим. Ако аз бях избягал, други щяха да умрат. Съкровището ми щеше да бъде заграбено и прахосано. Не, не е съвсем вярно. Банкерът в мен също говореше. Инвестираш в едно начинание, но не затваряш никоя врата. Север дойде да се срещнем. Съуправителят на Максенций беше подла лисица. Искаше от мен писмо, полица със задължение да дам пари, за да се бори с този, както го наричаше, узурпатор Константин. Нямах избор. Жена ми седеше с преbledняло лице, децата се бяха скупчили край нея. Приготвих писмото и го подпечатах. Давах гаранции, че ще доставя пари на Максенций.

— И даде ли му пари?

— Не, разбира се, не съм давал. Но нали разбираш...

— Не, не разбирам... — прекъсна го Клавдия. — Константин щеше да разбере едно такова писмо, дадено с изнуда. Сигурно нямаше да си първият, принуден да подпише подобен парцал.

Руфин обърна очи към мангала сякаш да провери, дали всичко е унищожено.

— Така си мислех и аз. Когато Константин потегли към Рим, можех да му разкажа всичко. Той щеше да избухне в смях, да ме тупне по рамото и да заповяда да донеса вино. Разбира се, взех нещата в ръцете си. Когато Максенций се отправи да се сражава и Север избяга

във вилата на Домацила, организирах хора, които да претърсят императорските архиви. Върнах си писмото и изгорих и него, и полицата. Мислех, че с това работата е приключила. — Той сви устни: — После чух, че Север бил убит от някаква жена. Не помислих нищо, а една нощ някой пъкна парче пергамент в ръката ми. Беше намек за полицата, която бях подписал. Заповядваха ми да ида в градините на моята вила, в малката част с овощните дървета край задната стена. Трябваше да бъда сам, невъоръжен и да не нося нищо друго, освен фенер.

— Сикарият ли? — предположи Клавдия.

— Да, сикарият. Беше маскиран, имаше качулка и ме чакаше. Заяви, че имал препис от писмото и полицата ми. Изсмях му се. Вече се канех да извикам пазачите, когато в светлината на фенера той ми показа печата. Беше на Север. Съуправителят на Максенций имаше порочна душа. В действителност аз не бях сътрудничил с него, но той бе написал писмо, подписано и подпечатано от името на Максенций, в което благодареше за подкрепата и за хилядите сребърни и златни монети, които уж съм изсипал в хазната им. Не разбираш ли какво значеше това, Клавдия?

— Но ти не си ги дал, нали? — остро запита Клавдия. — Не можеше ли да отвориш счетоводните си книги?

Руфин отметна глава и се изсмя.

— Клавдия, Клавдия, аз мога да напиша счетоводни книги, които изглеждат точни, но не са по-верни от легендите за боговете. В дните преди битката при Милвийския мост аз теглех сребро и злато и го движех като фигури по шахматна дъска.

— Значи, това беше отмъщението на Север?

— Да. Той ми пишеше като на съучастник. Вярно, писмото можеше да не бъде решаващо доказателство за моето предателство. — Той се усмихна: — Но кога един император е имал нужда от доказателства? Най-малкото, което можех да очаквам, беше конфискация на имуществото ми и изгнание. О, отначало Константин щеше да ме успокои, но съмнението щеше да продължава да гложди душата му.

— И сикарият се беше снабдил с това писмо, така ли?

— Очевидно. След убийството на Север, той бе заграбил онази част от архива, която цезарят държал при себе си. Намерил писмото и

разбрал, че ще му бъде полезно. Даде ми извънредно точни инструкции. Аз трябваше да убедя императора да се забавлява с дамите на Домацила. Също така трябваше да снабдя сикария с пропуск от императорската канцелария.

— И с какво друго?

— Със списък на императорските шпиони. Или писмото на Север щеше да попадне в ръцете на Константин. Нямах друг избор, освен да се съглася. Срегнахме се отново и аз му дадох онова, което искаше. Настоях с това да се сложи край, но сикарият само се изсмя. Каза, че първо ще получи отмъщението си и тогава ще се махне. Попитах го какво иска да каже, но той само ми се надсмя. Когато бе извършено първото убийство, започнах да се досещам какво става.

— А досещаше ли се, че Парис може да е замесен?

— Сикарият отправи едно искане: ако императорът реши да присъства на приема на Домацила, аз да я убедя да наеме трупата на Зосина. Никога не съм предполагал, че сикарият е Парис. — Той изтри потта от челото си: — Беше лесно. Направих всичко, за да не се разбере, че имам пръст в тази работа. Няколко думи с Бес, намек, кимване — и управителят на двореца се съгласи, разбира се. В края на краищата главният актьор на Зосина, Парис, беше включен в проскрипционните списъци на покойния Максенций, затова трупата се ползваше с благоразположението на Константин. — Той се обърна погледна открито Клавдия в очите. — Нямах никакъв изход — прошепна. — Нищо не можех да направя. След като ми показа писмото, след като веднъж се бях съгласил да сътруднича... — Руфин замълча. — И така, какво искаш, Клавдия?

— Трябва ми един мъж с червен бокал, татуиран на китката.

Тя погледна към двореца. Силвестър стоеше на прага.

— Искам един мъж с червен бокал, татуиран на китката на ръката — повтори тя, — да умре така, както умираше брат ми, а той го гледаше. Ти разполагаш с огромно богатство, нали?

Руфин кимна:

— Тогава на теб вече ти е платено.

— Какво! — възкликна Клавдия.

Руфин горчиво се засмя:

— Императрицата не ти ли каза? Този мъж без съмнение е войник, офицер. Имаше и други такива, провинили се в нападения

срещу момичета от предградията и прислужнички.

Клавдия потисна гнева си.

— Не се тревожи! — успокои я Руфин. — Императрицата вероятно ще ти каже, когато му дойде времето и когато сама реши.

— Има ли нещо друго?

— О, да, Клавдия, има. Този човек вероятно принадлежи към една кохорта на Шести илирийски полк, разположен в Далмация. Имаме доклади за подобни убийства и изнасилвания и сред местните момичета там.

— Трябва да ида там! — заяви Клавдия.

Руфин ѝ протегна ръката си:

— Договорихме ли се, Клавдия? Нали сме приятели и съюзници?

Тя стисна ръката му:

— Приятели и съюзници!

— Ще обърна небето и земята — заяви Руфин, като ставаше, — но ще върна тази кохорта в Рим. Аз получих живота си; ти ще получиш смъртта на този човек. — Погледна през рамо и също видя Силвестър. — О, — обърна се той пак към Клавдия, — и внимавай с този човек.

Клавдия объркана го погледна.

— Никога не забравяй — тържествено продължи Руфин, — кое е по-важно в голямата схема на нещата. Едно мишле, макар и умно, или душите на императрицата и нейния син?

---

[1] Конник — съсловие в Рим, нареждащо се след това на патрициите. — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.